

EESTI SÕUDJA

Nr. 1(9) • 2001

■ Huvasti 20. sajand

■ Eesti sõudjad juubeldasid

■ Eesti sõudjad olümpial

■ Liidupäevast

■ Sõudetehnikast ja inventarist

■ Uugu-Ärbärt pajatab

EESTI SÕUDELIIT
ESTONIAN ROWING ASSOCIATION
FEDERATION ESTONNE DES SOCIÉTÉS D'AVIRON

Infotehnoloogia ja füüsilise täiuslikkuse koostöös
sünnib uus põlvkond!

concept 2
ROWING

sõudeergomeetrid

müük

rent

treeningprogrammid

võistluste korraldamine

tagavaraosad

aerud

tullid

Küsi lisa

OÜ PENTEER • Regati pst. 1, Tallinn 11911 • Tel/faks (0) 6398 676

Meie paneme Su lendama

EESTI

RAHVUSRAAMATUKOGU

EESTI SÕUDJA

Eesti Sõudeliidu teataja nr 1 (9), 2001

On esimeste ja viimaste pöördumiste aeg. Tulevikuplaanide tegemise ja möödaniiku meenutamiste väljajätlemise aeg.

Võiksime saada kasu, kui möödaniiku kogemustest püütaks leida tarkust vigade vältimiseks tulevikus. Tähtsam on osata välja sõeluda tegevuse tagamise olulised tegurid nii iga üksiku sportlase, kui kogu

sõudeliidu osas. Minnes uude olümpia-tsükklisse, peame täpsustama oma soovid ja võimalused nii organisatsiooni kui ka üksiksportlase tasemel. Mõlemad pooled peavad fikseerima oma soovid, võimalused ja kohustused. Ühiselt vastuvõetud otsused tuleb ka ühiselt ja kava-kindlalt ellu viia, vaatamata hetketujudele ning ettetulevatele sisemistele teineteise mittemõistmisele. Tipp-sportlaste saavutuste kõrval tuleb hoolitseda vajaliku kandepinna püsimise ja laienemise eest, samas teadvustades, et kogu süsteemi püsimise alus on vabatahtliku aktiivi kaasalöömine. Need on meie kaaslased, kes tegutsevad sisemise vajaduse survele vabatahtlikult võetud kohustusi täites, selle eest materiaalselt ja sageli ka moraalselt tasu saamata.

Vabatahtlike tegevus aitab tagada professionaalsel tasemel sõudmise har-
rastajatele elus ja spordis vajalikud tingimused. Püütagu seda teha võimalikult

üksmeeles ja mõlemaid pooli respek-
teerides, et vältida tulevikus õnnelike
kokkusattumiste kaasabil hetkesaavu-
tuse aupaistel oleva sportlase mäluauke.
Väites, et sportlikule tegevusele kaasaai-
tamiseks polevat kaasaaitajat keegi palu-
nud, võime tulevikus ka paludes neid
enam mitte leida.

Katsugem sättida oma olemisi, ütlemisi ja tegemisi nii, et vabatahtlikena kaasalööjaid ikka juurde tuleks ning nad oma tegemise üle ka rõõmu tunda võiks.

Mingem koos ja üksmeeles vastu Ateena mängudele.

A handwritten signature in black ink, which appears to be 'Peeter Mardna'. The signature is fluid and cursive, written on a light-colored background.

Peeter Mardna,
Eesti Sõudeliidu president

Hüvasti 20. sajand! Mõtteid ohvriktivide juures

Veljo Kalep,
sõudeveteran

Foto 1955. aastast.

Üheks minu kokkupuuteks sõjateemaga oli ka Eesti Vabadussõja ausammaste raamatu piltide vaatamine. Nende sõjameeste ja ohvrite vastu on mul loomulik austus. Eesti Vabadussõja ausammaste seast tõuseb esile Amandus Adamsoni loodud Pärnu monument leinava ema motiiviga. Vabadussõja ohvritega loodi Eesti riik, kus säilis minu kodu ja jätkus esivanemate suguvõsa. Riik ja kodu hävisid järgmises sõjas. Möödunud sajandisse tagasi vaadates näen seal palju absurdseid taplusi.

Kui ma Kanada Niagara Falls'i linnas seisatasin sõdades hukkunute ausamba ees, siis ütles Mart Niklus, et tema ei pööra sõjaga seotud ausammastele tähelepanu. Sellest hetkest hakkas tema kategooriline seisukoht mõjutama minu mõtteviisi. Seni olin näinud ausammastes kõigepealt nende patriootilist motiivi. Mart nihutas minu mõtetes esimesele kohale ohvrid ja nende elamata elu. Hakkasin mõtlema nendele noormeestele, kelle surma need

ausambad ja memoriaalid tähistavad. Nendel jäi elamata 50 aastat ja nende vanematel kadusid tühjusse oma poegade kasvatamisel kogunenud lootused.

Kui palju oli inimkonnal nendest ohvritest kasu? Kui keegi, ja kindlasti võimurid, pidaski nende ohverdamise ajal nende võitlust ja surma vajalikuks, siis praegu sellesse minevikku tagasi vaadates on sõjad, milles nad surid, lausa karikatuurselt mõttetud. Saja aasta eest toimus Buuri sõda Lõuna-Aafrikas ja nüüd nägin ajalehe "Toronto Star" sajandi ülevaates fotot, mis kujutab selle Põhja-Ameerika linna peatänavat, kus tõldades istujad tähistavad "oma kalli impeeriumi" võitu. Ja vaadagem – iga maa ajalugu arvestab aega ühest sõjast järgmiseni. Mõttelõng lõpeb umbsõlme, mis tähistab inimkonna puudulikkust, seda oskamatust hoiduda sõdadest, kus tapetakse noori mehi kitsa võimumeeste kildkonna arulageduse tagajärjel.

Ühel imeilusal päeval jõudsin Adelaidi kesklinna, kus ma registreerisin end Austraalia Spordiveteranide mängudest osavõtjaks, olin ülevas meeleolus sellepärast, et oli õnnestunud taastada oma tervis pärast operatsiooni ja oli õnnestunud jõuda kohta, millest varem võis vaid ainult unistada.

Jalutasin avaparaadi kogunemis-kohta. Ühel pool olid kesklinna ilusad hooned, teisel pool pargipuude vahel vana ülikooli hooned. Seal, kus tuli pöörata pargiteele, leidsin end suure memoriaalhoone ees. Et olin vaimustuses austraalia rahvast, kelle loodud keskkonnas tundsin elust rõõmu, siis oli ka loomulik tahe tutvuda nende memoriaaliga.

Memoriaali tahvlitelt lugesin Lõuna-Austraalia noormeeste nimesid, kes olid sõdades hukkunud. Alates sajandi alguse Buuri sõjast kuni nendeni, kes olid hukkunud viimase kümnendi rahuvalvajate väeosades kusagil Aasias ja Aafrikas. Seal olid ligi kümne sõja ohvrite nimed, kuid nendest sõdadest mitte ükski ei toimunud Austraalia pinnal ega Austraalia eest. Kauem seisin I Maaailmasõja Ypres'i lahingus hukkunute nimetahvli ees. Loendasin seal üle 500 nime. Selle lahingu koha järgi on endale nime saanud ründemürk ipriit. Euroopa hullud keisrid ja nende sõjardid tapsid seal inimeste loodud mürgiga nii, et ainuüksi Lõuna-Austraalia osariigis jäi loomata perekond 500 noorel mehel.

Selle Adelaidi memoriaalahoone ümber on mälestustahvlid, kus käivad oma kaaslasti mälestamas ka Korea ja Vietnamis sõjast osavõtnud, ja seal on kohti ka veel tulevaste sõdade mälestustahvlite jaoks.

Ilusad Adelaidi päevad möödusid ja lendasin pealinna Canberrasse. Eelmisel külastusel oli mulle linna näidanud sõber viinud mind War Memoriali. Nüüd oli see esimene jälle minu teel. Tahtsin näha oma lapsepõlve suure sõja ilmet maakera teiselt küljelt vaadatuna.

Jalutasin suures vääriskas memoriaalis. Esimene sõda austraallaste jaoks oli Buuri sõda 1900. aastal, kuhu austraalia noormehi viidi Briti Impeeriumi sõjaväe koosseisus. Ei tea kas austraallased, kes seal hukkusid, mõistsid mille ja kelle eest seal sõda käis.

Edasi minnes leidsin I Maaailmasõja 1917. aasta Gallipoli lahingu skeeme ja pilte. Tuhandeid ANZAC (Austraalia ja Uus-Meremaa Armeekorpus) väeosa

noormehi hukkus sellel Türgimaa pool-
saarel, ilma teadmata, et järgnevatel
aegadel peetakse seda kõige rumalamaks
I Maailmasõja osaks. Nüüd sain teada
Brisbane ANZAC staadioni nime
päritolu. Olin seal 1994. aasta Maailma
Spordiveteranide Mängude avapidus-
tustel. Siis oli meie seas ka 101-aastane
ujuja. Kui poleks olnud Gallipoli lahin-
gut, siis oleks ka mõni selle ohver võinud
nendel mängudel olla. Kindlasti oleks
seal olnud nüüd ka nende poegi ja tü-
treid.

Canberra memoriaali mälestus-sein-
tel on rohkem kui 100 000 ohvri nime.
Just seal jõudsin suure küsimuseni:
milleks pidi surema nii palju austraalia
noormehi sõdades, mis toimusid teistes
maailmajagudes, teisel maakera küljel?
Ja sealt end tagasi mõeldes maakera
meie poolele: kas kunagi lõpeb mili-
taarne arulagedus?

Viimasel Austraalia-päeval olin Syd-
ney High Park'is mis oma iluga aitab
teha Sydney maailma kõige ilusamaks
suurlinnaks. Ka seal leidsin end War
Memorial'i hoone ees. See oli rekonst-
ruerimise tõttu suletud. Kuid see me-
moriaal ei jäänud mul sel reisil vii-
maseks.

Kojusõidul peatusin keset Vaikset
ookeani Hawaii. Seal algas II Maailma-
sõda ameeriklaste jaoks jaapanlaste
ootamatu pommirünnakuga. Pomm kuk-

kus lahingulaeva "Arizona" püssirohu-
lattu ning hetkega põles plahvatuses
1177 noort meest. Praegu on selle laeva
veepealne osa ära lõigatud ning risti selle
peal asuvast memoriaalist vaadates näe-
me enda all laevakere kontuure. Memo-
riaali leinaruumi seintel on kõigi hukku-
nute nimed.

Ameeriklased esitavad Pearl Harbori
memoriaali väärrika lugupidamisega
kadunud põlvkondade vastu. See on
ühtemoodi tunnetatav nii ameeriklastele
kui jaapanlastele. Mina vaatlesin seal
asuvat jaapanlaste inimtorpeedot kui
üleüldist inimkonna hullumeelse sõjard-
likkuse tundemärki.

Paradiisisaare päikeses, Oahu saare
teisel serval asuvas supelranna servas
leidsin väikese memoriaali nende Halei-
va linnakese noormeeste mälestuseks,
kes surid Euroopa porises sügises. Mille
pärast, kelle süül?

Eelnevate kõrvale toon oma mälust
New Yorgi Manhattani tipu marmor-
tahukad kõigi hukkunud Ameerika
merekäelaste nimedega, Washingtoni
Mall'i graniitseina Vietnami sõja ohvrite
nimekirjaga ja Ottawa parlamendihoone
torni leinatoa, kus suurde raamatusse on
kirjutatud kõigis sõdades hukkunud
kanadalaste nimed. Kõik see on inim-
konna läinud sajandi töövil. Moskvast
on eripära – Kremli müüris ja mauso-
leumi taga pole ohvrite üldnimekirja,

vaid ainult nende nimed, kelle käsi on
olnud mängus nooremate ohverdamisel.

Kas sel hetkel, kui võeti maha suurte
tapa-ideoloogide Lenini ja Stalini au-
sambad, oli pöördepunkt, millest alates
ei lisandu ohvrite nimesid Canberra,
Washingtoni, Ottawa ja teiste pealinnade
memoriaalidesse? Milliste mõtetega
vaadata Ottawa parlamendihoones ava-
tud mälestusraamatu lehekülge, mis on
järgmiste nimede ootel? Valus on olnud
ka vaadata, kui ühel maal noorpaarid
oma pulmapäeval asetasiid lilli tankile.

Ma arvan, et palju aastaid poliit-
vangide laagris olnud Mart Niklus ei
peatu ka ausammaste ees, mis kujutavad
keisreid ja väejuhte ratsahobuse seljas.
Neid tuleks vaadata koos kõigi nende
tegudega. Vaatan ajalehest pilti, millel
98-aastane kanadalanna hoiab käes oma
venna fotot, kes I Maailmasõja ajal oli
Briti armees ja oma tütarlapsena kohtu-
miselt väeossa tagasitulemisega hilines
ning sellepärast desertöörina maha lasti.
Taoliste väikeste eksimuste pärast lasti
maha 23 kanadalast. Proovigem nüüd
leida nime sellisele olukorrale. Sõjavägi
on koht, kus võimuhulludele antakse
selga munder ja võimalus tappa. Selles
suhtes on kõik rahvad ühesugused. On
olnud, on praegu ja lõppu pole sellele
näha.

Eesti sõudjad juubeldasid

Möödunud aasta 28. oktoobril tähistas Eesti sõudjate pere oma spordiala 125. sünnipäeva. Pidulik üritus korraldati Tartus Eesti Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuse ruumikas aulas.

autasud Peeter Mardnale, Jaan Tuultsile ning edukamatele sõudjatele – olümpialastele Raul Arnemannile, Tiit Helmjale, Jüri Jaansonile, Gennadi Kinkole, Roman Lutoškinile ja Priit Tasasele. Eesti

Vaade juubelitepeo saali. Esireas istuvad vasakult: peokõneleja hr. Ülo Tõlp, Eesti Sõudeliidu viitsepresident hr. Robert Näraska, Eesti Sõudeliidu president hr. Peeter Mardna, Eesti Sõudeliidu president hr. Tiit Nuudi, Eesti Spordi Keskliidu peasekretäri asetäitja hr. Rein Ööbik.

Ürituse avasõnad ütles Eesti Sõudeliidu president hr. Peeter Mardna, kes ühtlasi tänas omapoolse hinnalise meenega aastaid kestnud koostöö eest Hugo-Herbert Artmat, Vjatšeslav Divonini, Jüri Jaansonit, Jüri Kurulit, Mihkel Leppikut, Roman Lutoškinit, Endla Mandelit ja Inge Pindi.

Ülevaate Eesti sõudespordi 125-aastasest ajaloost esitas kauaaegne sõudespordi ajaloo uurija hr. Ülo Tõlp.

Eesti sõudjaid tervitasid juubeli puhul Eesti Olümpiakomitee president hr. Tiit Nuudi, kes andis EOK-i hinnalised

Spordi Keskliidu parimad soovid edastas peasekretäri asetäitja hr. Rein Ööbik.

Eesti Sõudeliidu juhatuse otsusega 17. detsembrist 2000 autasustati Eesti sõudespordi 125. juubeli mälestusmedaliga endisi ja praegusi parimaid sõudjaid, treenereid ja aktiviste, kes läbi aastakümnete on olnud vabariigi sõudmise esiridades.

Sõudjatest said mälestusmedali 46 kunagist ja praegust tippsõudjat: Raul Arnemann, Marek Avamere, Vjatšeslav Divonin, Tõnu Endrekson, Leonid Gulov, Tiit Helmja, Katrin Herm-

Karotamm, Harri Hiiesalu, Jüri Jaanson, Andrei Jakovlev, Piret Jamnes, Kristin Johari-Seier, Toomas Kasearu, Gennadi Kinko, Riho Kuld, Vladimir Kuropatkin, Maie Listra-Potter, Roman Lutoškin, Peeter Mardna, Enn Norman, Toomas Ollesk, Leili Olmet-Soima, Toivo Ormisson, Juhan Paalo, Kadri Palm-Joa, Mari Palm-Järvelaid, Reet Palm, Raivo Parts, Arvi Peet, Inge Pind, Kalle Pöder, Reet Pärtel-Vääri, Kaja Raid-Peebo, Jaan Ratassepp, Andrei Šilin, Peeter Sonntak, Silver Sonntak, Arvo Strikholm, Andrus Suija, Toivo Zoova, Priit Tasane, Paul Valliveere, Andres Veerma, Jaak Veisserik, Toomas Vilpart, Tarmo Virkus.

Treeneritest anti mälestusmedal kuuetele tunnustatavale: Sergei Gluškole, Matti Killingule, Jüri Kurulile, Evi Lepikule, Mihkel Leppikule ja Valeri Osmokeskule.

Kõigi aegade kestel on paljud inimesed tundnud muret ja vastutust sõudespordi arengu eest vabariigis. Mälestusmedaliga peeti meeles 30 aktivisti: Peeter Allikut, Vilve Alti, Hugo-Herbert Artmat, Arnolt Ebrokkit, Henn Elmetit, Anne Freimuthi, Arne Graumanni, Urmas Heina, Jüri Jõeperat, Veljo Kalepit, Ants Kiviselga, Mihkel Klementsovi, Krista Kunglat, Arvo Looritsat, Merike Meristet, Robert Närskat, Kalju Perneri, Harry Priksi, Rein Põlustet, Enn Reimanni, Kristi Reimanni, Ilmar Ruhnot, Albert Rästat, Igor Solomkinit, Margus Tammekivi, Ülo Tõlpi, Kaarel Vainbergi, Nikolai Varbi, Mati Villaart ja Ivar Virkust.

Eesti Sõudeliidu tänukirja said sponsorfirmit: ABB AS, Alas Eweko AS, AS "Acipender", AS Flexar, AS Morak, AS Pere Leib, AS Tartu Turg, Balti Optika AS, Eesti Gaas AS, Eesti Kultuurikapital, Feer AS, K&H Ehituse AS, Medical Hulgi AS, OÜ Adrem, Renet AS, SV "Visu", Telemedia AS, Toyota Baltic AS.

Eesti sõudjaid tervitasid ja õnnitlesid:

- Eesti Vabariigi Kultuuriminister oma käskkirjaga nr. 131-k 25. oktoobrist 2000

Autasustamine

Autasustan Eesti Sõudeliitu tänukirjaga seoses Eesti sõudmise 125. aastapäeva tähistamisega, tänan südamest endisi ja praegusi juhte, sportlasi ning kõiki abilisi, kes on ühise töö ja tegevusega kaasa aidanud Eesti sõudmise arendamisele ja olümpiatasemeni jõudmisele.

Signe Kivi

- Eesti Vabariigi Kultuuriministeerium Tänukirjaga
 - Arnold Ebrok, sõjajärgse sõudespordi taaselustaja Eestis
- Lugupeetav Eesti Sõudeliit!**
Lugupeetavad Eesti sõudmise 125. aastapäeva tähistajad!

Tervitan Teid piduliku tähtpäeva puhul! Kahjuks ei ole minul isiklikult võimalik Tartusse tulla, kuid ma ei ole kaotanud lootust järgmise juubeli tähistamisest osa võtta.

Minule on saatus kinkinud võimaluse olla koos oma Pärnu Poeglaste Gümnaasiumipäevade klassivenna, Ameerika Ühendriikides elava Harry Mustaga veel ainukesed elusolevad endise Pernauer Ruderklubi liikmed.

Alustades 1946. aastal sõudespordi sõjajärgset taastamist Pärnus ja tegutsemist treenerina, püüdsin kinni pidada Pernauer Ruderklubi treeneri Benedict Frese tõekspidamisest – tuua sõudespordi juurde noori inimesi koolipingist. Otsisin minagi nendel aastatel Pärnu koolidest raudseid ja jonnakaid, sihikindlaid ja tööarmastajaid koolipoisse ja koolitüdrukuid, sest niisuguse iseloomuga noorte inimeste vundamendile saab midagi tõsist ehitada. Niimoodi leidsin ma Mihkel Leppiku, Hugo-Herbert Artma, Evi Lepiku ja veel palju teisigi – esimeste veevagude ajajaid.

Mul on heameel, et sõudmine on Jüri Jaansonil eestvedamisel väljunud Pärnu jõe piiratud maailma sõudespordi tippu ja et tänapäeval on veel olemas kangeid mehi ja naisi, kes aerud käes toovad kuulsust ja au meie riigile ja rahvale.

Edu ja võidurõõmu Teile kõigile!

Lugupidavalt

Arnold Ebrok

Pärnus, 28. oktoobril 2000

- Rein-Vello Ojaverre, ESS "Kalevi" peasekretär
- Spordiselts Kalev õnnitleb vabariigi sõudjaid ja sõudeliidu juhatust sõudmise 125. aastapäeva puhul. Oma suurepärase sportlike tulemuste eest väärivad sõudjad igakülgselt tänu. Võtke vastu ka meie spordiseltsi tänuavaldus. Olete läbi aegade kõrgel hoidnud Eesti spordi au. Soovime Teile edasist edu oma ala edendamisel ning häid sportlikke tulemusi!*

Rein-Vello Ojaverre

ESS Kalev peasekretär

- Agnes ja Anti Levandi, endised sporditöötajad
- Õnnitleme sõudjaid 125. tegutsemise aasta puhul! Meenu-tame, teeme tuleviku plaane ja pidutseme koos Teiega.*
Agnes ja Anti Levandi
- Johannes Nittim, VSÜ "Kalevi" kauaaegne esimees
- Mul on hea meel Teid ja Teie kaudu tervitada Eesti sõudjaid oma ala 125. aastapäeva puhul. Mul on head mälestused sõudjate kordaminekutest. Loodan, et Eesti sõudjate toredad traditsioonid jätkuvad.*
Kalevi esimees aastatel 1957 kuni 1977
Johannes Nittim
- Olev Remsu, kirjanik ja sõudeveteran
- Kallid sõbrad!*
Saadan Teile läkituse kaugest Kosovost, kus on maamiinid ja käib paugutamine. Siiamaani tunnen hingevärinat, kui näen akadeemilist skiffi, olgu Emajõel või kuskil mujal. Olen õnnelik, et ma veetsin oma nooruse sõudes. Elagu sõudmine! Tahaksin tervitada kõiki oma treeningu- ja võistluskaaslasi, eriti oma treenerit Peeter Mardnat, tervitaksin ka teist treenerit Erich Seilerit, kes teab võibolla see tervitus jõuab temani teise maailma. Mõtlen üllatavalt tihti Teie ja sõudmise peale, ka siis, kui hulgun Emajõe kaldail.
Alati Teie
Olev Remsu

Märkmeid ja tähelepanekuid olümpiaprojektijuhi töomailt

Jaan Tults,

Eesti Sõudeliidu peasekretär

Meie ajakiri "Eesti Sõudja" on suurepäraseks kohaks – vahendiks, kus on võimalik vabalt oma mõtetel volata lasta igal meist kellel tahes, olgu sõudmist armastaval või sellele kuidagi kaasaelaval või mingil moel seotud olnud inimesel. Sellepärast on kahju, et seda võimalust ei ole alati täielikult ära kasutatud. Miks?

Paljud nagu allakirjutanugi, kes on kutsutud kirjutama nii-öelda korralist lugu või täitma mingit kindlat rubriiki, ei ole võimelised hästi kirjutama või ei ole lihtsalt aega teemasse süveneda, mistõttu oleme "kokku pannud" midagi, millega me ise rahule ei ole, kiirustades, et saaks vaid kaelast ära, lubades endale tuleval aastal teha paremini, kuid siis kordub kõik otsast peale uuesti. Olen kogu aja tundnud kadedust inimeste üle, kes teevad ühte asja hästi ja korralikult, nagu näiteks Veljo Kalep ja Hugo Artma seda "Eesti Sõudjasse" kirjutamisega teevad. Tahaks ka ise midagi korralikult üles tähendada, aga millegipärast see kuidagi ei istu. Ootan ja unistan siin Seville treenerite akadeemias ajast, millal arvutid hakkavad inimese mõtteid ise kohe kirja panema, ilma et endal oleks vaja klaviatuurile vajutades sõnu seada.

Mõisted **PROJEKT, PROJEKTIJUHT** ja nendega kaasnev terminoloogiline "müra" on uued moodsa, meile sisseimbunud juhtimisteooria väljendused ja käigus olnud umbes sama kaua, kui on ilmunud "Eesti Sõudja". Tegelikult aga ei ole midagi uut siin päikese all. Haaranud pliiatsi, alustamaks Sydney kokkuvõtet olümpiaprojektijuhi vaatevinklist, meenusid mulle järsku vanad nimed, tegijad ja protsessid ning tahes-tahtmata võrdlesin neid tänapäevaga, sobitamaks oma esimesi tegemisi praegusesse mudelisse. Minu esimese ametikoha nimi oli "Olümpiaettevalmistuse tugipunkti treener" ja alates 1975. aastast sukeldusin ma tõelisse suurde sporti just läbi projekti Montreal 76.

Gennadi Kinko ja Tiit Helmja ettevalmistusel oli olemas kõik kaasaegset projekti iseloomustav vajalik, mida mulle 22 aastat hiljem koolitusfirma INVICTA õpetas: nõukogu, algus, lõpp, meeskond, juht, eelarve koos riskifondiga, koosolekud jne. Oli palju huvitavat ja vähesed oskused – diplomaativõimed – pandi kohe proovile, tutvusin huvitavate ja tähtsate inimestega. Treenerina tegutses Jüri Kurul, kuid kogu asjaajamine oli minu õlgadel. Oli kõike: uue paadi muretsemine, selle purukssõitmine ja operatiivne parandamise korraldamine Moskvas õöl vastu võistlusi, kaotused, võidud, läbirääkimised-kauplemsed, eriolukorrad, kaasa arvatud viimane traditsiooniline "prikitka" hilisemas tšetšeenide liidri Dudajevi peastaabis Groznõi lähedal Kesino-Jamis. Lõppes see kõik 7. kohaga Montrealis, mis praeguste väärtushinnangute järgi polnud üldse paha.

Järgmist, 1980. aasta olümpiatsükli, alustasime kohe taas väga bravuurselt, ilmselt kõigi aegade tugevaima koosseisuga ja suurte eesmärkidega. Kõik läks kuidagi väga kindlalt ja ilma prob-

leemideta, ükski märk ei näidanud, et Eesti parim naissportlane 1978–79 Reet Palm ei pääse Krõlatskoje olümpiaveele. Võib-olla siia oligi koer maetud, me ei hoomanud, millal õigel ajal õigele nupule vajutada, ning nii juhtuski, et samal ajal kui lätlased ja leedukad medaleid noppisid, ei olnud Maarjamaa meestel-naistel Liidu koondisse asja. Küll aga õnnestus endal Moskvas ära käia. Need on jäänud ka mulle esimesteks ning siiani viimasteks "mängudeks". See on olnud paratamatu, et kui meie sõudjad on edukad ja kvalifitseeritud, on vaja saata kaasa esmajärjekorras treenerid ja teenindav personal ning siis enam delegatsiooni koosseisus kohti ei ole.

Kirjutati aasta 1983. Los Angelesele 84 läksime peale uue noorte vihaste meeste tiimiga. Brežnevi boikott oli see, mis meeli jahutas ja maa peale tagasi tõi, kuid hoog oli sees ja 1986. a. sügisel võisime lõpetada tõeliselt õnnestunud Rahvaste Spartakiaadi projekti, mis ilmselt on jäänud üheks totaalse treeningu ja meeskonnatöö musternäidiseks. Tegutseda tuli väga mitmepalgeliselt, üles näidata kohanemis- ja ümberkehatumisvõimet – Supilinna punkrist, kus ämblikuvõrgud rippusid laes nagu jalnartsud, Geidar Alijevi kabinetis; Karl Vaino vastuvõtult EKP Keskkomitees Jevlahi raudteejaama restorani, kus me nüüis valge viin ja povidloportsjon ajalehepaberil.

Jüri Jaansonis sõudegeenius ilmus areenile koos perestroikaga ja viis ka projektijuhtimise, moodsat kõnepruuki kasutades, uute väljakutsete tasemele.

Jaansoniga rahvuslipu all maailma avastamas ehk sõnum Eesti iseseisvuspüüdlustest jõudis sinimustvalgete aerulabade abil kõikidele maailma kontinentidele.

Soul 88 – alguses kindlana olümpia-kursil püsinud paaris aeruline kahepaat Jaanson–Tšuprin läks otsustaval hetkel

põhja nagu "vene kirves", siiski õnnestus välja kaubelda õlekõrs, kontrollvõistlus, millest uppjast Jürkal ka Krõlatskoje Kanalil selleks ajaks juba moodustunud meeskonna Eesti ujumiskoondise ja arvulise spordijuhtide koosseisu (ehk projekti nõukogu) kaasaelamisel õnnestus kinni haarata ja pileet Lõuna-Korea pealinna lunastada. Kui olümpiaprojekti ümber oli väga palju inimesi NSV Liidu Spordikomiteest, üleliidulistest spordiühingutest, Eesti Spordikomiteest ja ühingutest, siis 1990. aastal olime juba omaette ja iseseisvad ning puhtalt oma meeskonnaga.

Alguses see isegi pisut ehmatas, ei olnud kellegi selja taha pugeda ega kellelki nõu küsida. Kõike tuli ise otsustada ja välja nuputada: kust saada paadi ostmiseks raha, kuidas paat võlgu kätte saada, kuidas hankida viisasad, ületada piire, teha koostööd FISA-ga ja hoida häid suhteid NLiidu Föderatsiooniga, rääkimata muidugi põhitegevusest, sportlikust ettevalmistusest. Tõsise kooli läbisid hilisem tunnustatud personalijuht doktor Ants Kiviselg, Mihkel Leppik, Arvo Loorits, Mati Villsaar, Urvo Martens ja paljud teised.

Kuidagi ei saa alahinnata soomlaste, eriti Neste OY sõudejuhtide Matti Pohjanheimo ja Raimo Rainio abi (nemad käendasid meid paadifirma Empacher ees). Maailma Karikas käes, kordus sügisel peaaegu 1988. aasta stsenaarium, läbipõrumine Liidu meistrivõistlustel, kontrollvõistlus, võit ja "väikse erinevusena" maailmameistri tiitel Tasmaanias. Edukale projekti lõpetamisele lisasid omapära asjaolud, et rahvas Jaansonit pingsalt lennujaamas mitu päeva ootas ja projektijuht pinget vabastades talle muidugi üldse vastu ei jõudnud ja paar nädalat hiljem teatud raviautusse sattus.

1991. aastast, kui alaliidud iseseisvusid, tuli juurde palju sellist (paberi)tööd, mis varem tehti ära tsentraalselt, ja siis töötasime kahekesi koos Mihkel Klementsoviga, kes sai peatreeneriks, seega meie sõudjate tulemuste eest sisuliselt vastutavaks. Mulle jäi teenekas peasekretäri amet. Klementsov juhtis hästi, viis Jaansonit uuele tõusule, kuid

1998. a., kaks aastat enne Sydneyd, sai villand, perekond nõudis oma ja ülalpidamist ning nii leidsin mina ennast taas sügisel 3. – 5. oktoobrini Reius sõudjate puhkekeskuses, mida Paikuse vald sihikindlalt ära müüa üritab, silmitsi tõusulainel oleva meeskonnaga (kahjuks ilma naisteta) poleerimaks juba alustatud projekti Sydney 2000, seda, millest lubasingi "Eesti Sõudjale" kokkuvõtte teha.

Formaalselt köideti esimesed paberid kausta juba 27. veebruaril 1997, mil Eesti Sõudeliidu juhatus kinnitas olümpiaettevalmistuse projekti. Siis olid nimekirjas veel Jüri Jaanson, Andrei Šilini, Tõnu Endreksoni, Tairo Talvise ja Ago Normaku kõrval ka õrnema soo esindajad Piret Jamnes ning Katrin Herm-Karotamm. Nende plaani värvilisele tiitellehele oli selgelt kirjutatud "Meie eesmärk on Sydney", paraku aga kaks hooaega hiljem, kui alustasin Reiu baasi spordiväljakul esimese treeninguga, neid rivis enam ei olnud. Ka president Peeter Mardna oli dressi selga tõmmanud, tema oligi selle uue alguse nii vaimne, ideoloogiline, praktilis-metoodiline kui ka materiaalne isa selle mõiste kõige paremas tähenduses. Tegelikult olekski pidanud paluma temal sissejuhatavat treeningut juhendada, kuna minu, kes ma viimati praktilist tööd tegin 20 aastat tagasi, antud harjutused said "TEMA enda" (Jüri Jaanson) tugeva kriitika osaliseks. Tegelikult polnud ta rahul ka presidendi 60-ndate aastate metoodika järgi koostatud testidega, agiteerides mitmel moel (libe, mille nimel jne.) 10 000 meetri jooksu ärajätmist, kuigi hiljem oli ta Paikuse Politseikooli staadionil väga õnnelik ja hasardis, nii et koguni unustas mitmed asjad sinna maha. Tegelikult oli Reiu kokkutuleku ajendiks edukalt lõppenud hooaeg: Leonid Gulov oli tulnud noorte maailmameistriks, Andrei Šilin Rahvaste Karikal kuugendaks, Mardna aga oli kohtunikuna isiklikult Zagrebis tunnistajaks, kuidas Silver Sonntakile ja Tõnu Endreksonile Üliõpilaste Maailmameistrivõistluste pronksmedal kaela riputati, ning ka kergekaallased Lutoškin ja Popelišin olid heas vormis. Nii et oli,

mille üle nõu pidada. Kolme päeva jooksul peeti plaane, kuulati ära probleemid, võeti vastu küll individuaalsed kohustused, kuid otsustati minna edasi ühtse meeskonnaga ning räägiti ka juba neljapaadi võimalustest. Ajalehed kirjutasiid: "Sõudjad andsid verevande", "Ühise meeskonnaga Sydneysse", ei mingeid erandeid. Projektijuhtimise teooria räägib, et avakoosolek peab olema pikk, hästi lahtine, mõtetel tuleb lasta vabalt voolata, lõpuks aga võtta vastu otsused, mida siis kõik ühiselt ellu hakkavad viima. Traditsiooniliselt tõstis Jaanson üles peatreeneri küsimuse, initsiatiivi hoidnud Mardna nimetas peatreeneriks Mihkel Leppiku, kes selleks ka oma vaikiva nõusoleku andis, põhjusega mitte pärssida presidendi aktiivsust. Peatreeneri kohustused ja ülesanded jäid aga fikseerimata. Leppikut see olukord rahuldab, kuna tema treenis liiderpaatkonda Sonntak-Endrekson ja nende käes oli ka Eesti Sõudeliidu võistluspaat, samuti abistas ta talveperioodil sõudebasseinis Jüri Jaansonit. Sellega kodeerus siin sisse aga viga, mis hiljem hakkas mõöda protsessi edasi kulgema ja ennast võimendama. Andnud ühistevõimenduse nimel "kolm tilka verd", tegi Jaanson mulle selgeks, et see talle ikkagi ei sobi ja asus, muidugi minu vahendusel, läbirääkimistesse koopereerumaks ukrainlaste, poolakate, austerlaste ja venelastega. Kas õnneks või õnnetuseks, aga sellest ühistevõimendusest siiski midagi välja ei tulnud ja nii tuli kodukamaral hakka-ma saada. Sügistalv ja varakevad kulgeseid plaanipäraselt, välja arvatud Jevgeni Popelišini kõrvalejäämine autoavarii tõttu. Eriti tahaks esile tõsta treeningulaagrit detsembris Hiiumaal, mis toimus Peeter Mardna õhutusel ja plaani alusel. Tema korraldatud toitlustamine seal on jäänud siiani meie kõigi aegade tervislikumaks ja kvaliteetsemaks. Traditsiooniliselt olime veebruaris Otepääl "Pentagonis". Jüri sõitis välja oma parima tulemuse Tartu suusamaratonil, olles 37. ja kaotades võitjale ainult 24 minutiga.

Avastasime endale lõunalaagrikoha Horvaatias, kus ka aprilli esimesel nädalavahetusel Zagrebi Regatil edukalt

esinesime – Sonntak-Endrekson esimehe koht, Jüri oli Luka Spiki järel teine.

Alustades maikuus ühise treeningulaagriga Pärnus, pöördus Narva treener Sergei Gluško Mihkel Leppiku poole küsimusega: mida tegema peab, millised on ülesanded? Selle peale kehtitas Leppik ainult õlgu. Siis pahandas Sergei minuga, miks ma teda üldse Pärnu laagrisse kutsusin, selle asemel oleks võinud kodus olla. Meie väljasõidukoosolekud Mardnaga, kus nõudsimme ühist tegevust, variantide proovimist ja neljapaadiga treeninguid, ei leidnud kõlapinda, oli tekkinud kahe kahepaadi vastasseis. Jüri “togis” samuti ainult ühepaadiga Leppiku assisteerimisel, mis seisis selles, et kui tal juba vähemalt kuue tõmbe jooksul aer tullini vee alla kadus, siis tõstis Leppik käe. Asi lõppes sellega, et narvakad tegid pärnakatele Eesti Karikavõistlustel ning E. Seileri ja B. Lõhmuse mälestusvõistlusel kindlalt mõlemal päeval tuule alla ja pärast seda nõudsid tugevama õigusega sõudeliidu paati enda käsutusse, eesmärgiga täita Luzernis Maailmameistrivõistlustele pääsemise norm. Loomulikult tuli nende tahtmist täita. Luzernis saavutatud 12. koht oligi miinimumprogrammi täitmine ja alus laaditi sealsamas Valgevene paadiveoautole, mis konteineriga selle edasi üle ookeani Saint Catherine’-isse toimetas ja kus “Eesti Sõudja” kauaaegne autor meid lahkelt võõrustas, aitamaks omalt poolt kaasa ka Leonid Gulovil (kes oli vahepeal nagu muuseas noorte maailmameistriks tulnud) ja Andrei Šilinil kaheksanda koha saavutamiseks kindlalt olümpianormi täita.

Kuidas Thor Nilsenist sai Jüri treener või strateegiline nõustaja?

See juhtus Viinis Maailma Karikavõistluste II etapil. Vastavalt meie vahelisele kokkuleppele lubasin Jürit abistada mänedžer-organisaatorina, samuti ka paadi vedamisel, kui ta sõidab omaette, mitte sekkudes treeningu planeerimisse ja metoodikasse. Rutiinist vabanemiseks lülitasin Kölni, Ratzeburgi ja Viini ka legendaarse massööri Ilmar Tuisu. Kõik kulges normaalselt, Kölnis võitsime üle mitme aasta lätlast Andris Reinholdsit, Ratzeburgis saime kaks esikohta, sinna jäime

ka nädalaks enne Viini laagrisse. Ka Viinis läksid eel- ja lohutussõit normaalselt, siis tuli aga täielik kollaps ja lagunemine poolfinaalis. Esialgu nõutus. Siis aga palus Jüri, et ma õhtul banketil Viini Raekojas küsiks inõu suurelt autoriteedilt Thor Nilsenilt. Kuna seal teda ei olnud, sain jutule alles finaali ajal. Otsus oli lihtne. Ettepanek ühineda tema meeskonnaga, paat Rootsi auto peale ja paari päeva pärast Strömstadi, sinna, kus Thor elab ja kus on Rootsi gümnaasium. Tund aega mõtlemiseks. Jüri käskis mul otsustada, otsustasingi. Mul polnud aega kellegagi nõu pidada, Mardna mobiil ei vastanud, Leppikut polnud baasis, küsisin nõu Klementsovi käest. Lihtsam oli otsustada ka selle tõttu, et Nilsen oli Jüri soovitaja olümpiasolidaarsuse stipendiumile, seega oli tema olümpiamängudest osavõtu garanteerija. Nii see koostöö algaski. Kõigepealt tuli 12. koht Luzernis, seega MM-i normi täitmine, esikoht Kopenhaageni Regatil ja lõpuks 7. koht maailmameistrivõistlustel ja olümpianormi täitmine.

Kõik pandi ühele kaardile, paarisaeru kahepaadile. Ehk mis s...ti see uuesti. Nii alustasid sügisel tõsiselt vihased mehed Silver Sonntak ja Tõnu Endrekson. Minu vihje peale, et võiks proovida olümpiakvalifikatsiooni sõita roolijata kahepaadil, vastas Sonntak, et seda võivad teha narvakad, kuna nemad neid niikuinii võivad.

Sügisel toimus Reius jälle laager ja ajurünnak – koosolek, nüüd olid osad vahetunud. Sergei Gluško oli vanemtreeneri eest. Kinnitasime põhikoosseisu, muidugi need kes MM-il kohad välja sõitsid, teised jäid reservi. Koondivõistluste lõplik kinnitamine pidi toimuma 25. juulil. Juhatuses koosolekul Veljo Kalepi ja Peeter Mardna ettepanekuid neljapaati sõitma hakata ei võtnud keegi tõsiselt. Projektis oli küll punkt, et Pärnu organisatsioonid peavad ostma uue neljapaadi, aga ostsid hoopis kahepaadi ja 2/3 ühepaati Jaansonile, kes vahetas paadifirmat. Talv möödus tõiselt, peab ütleva, et ka materiaalseid vahendeid piisas, ja kõik said harjutada nii palju kui tarvis. Ajaleht “Pärnu Postimees” avaldas seitse võimalikku varianti Eesti olümpiakoondise koosseisust sõudmi-

ses. Ma ei mäleta, kas variant Jaanson – Sonntak kahepaat oli seal välja pakutud, kuid tahtnuks pärnakad platsi puhtaks lüüa, mõtlemata kohtadele olümpial, võinuks seda proovida. Treenerid jäid aga veenvalt oma koosseisude juurde. Esimese raundi Eesti Karikal võitsid Gulov-Šilin, aga mitte eriti veenvalt. See lisas Müncheni MK I etapi eel õli tulle. Ka Münchenis olid paremad narvakad, kuid sõitsid suhteliselt halvasti, 11. koht. Sonntak-Endrekson poolfinaali ei pääsenud, kuid lohutussõidus oli neil parem aeg ja “Pärnu Postimehe” ajakirjanik Henn Hallik leidis, et edaspidi on veel võimalusi. Samal ajal kui me Saksamaal esimese “madina” maha pidasime, kinnitas Olümpia Täitevkomitee meile arusaamatul põhjusel Tallinnas 2. juunil Eesti sõudekoondise koosseisu juba ära. Selle lugemise õhtul TV-s ette ka Lembitu Kuuse ja trükiti ära ka kriitpaberil “Olümpialehes”.

Jüri Jaanson, mees kes pärast seda, kui ta oli võitnud kaks esikohta mai alguses Gentis ja nädal pärast seda, kui oli Duisburgis teisenä kaotanud kaks korda sakslaste esinumber Marcel Hackerile, tõusnud üle pika aja Maailma Karikavõistlustel autasustamispjedaalile Vaclav Chalupa ja juba nimetatud sakslase järel, tuli sealsamas Münchenis välja ettepanekuga sõita Viinis Tõnu Endreksoniga paarisaeru kahepaati. Mihkel Leppikule anti tund aega otsustamiseks. Mõte vääriskaalumist. Otsustatigi. Poistele pidi sellest rääkima kas Mihkel või Jüri. See oli muidugi mingil määral raske lahendus, sest praktiliselt välistas see juba Sonntak – Endreksoni kahepaadi, jättes neile ainult rõõmu senisest koos treenimisest. Samas aga tekkis “kiir” Pärnu taevas. Mihklist muidugi poistele ütletat ei olnud, nii olin see hoopiski mina, ja sellega panin ma kõvasti “puusse”, sest see formuleerus kohe sõudeliidu otsuseks. Sergei Gluško sai sellest teada alles palju hiljem pärast Ratzeburgi ja oli väga ärritatud: kes lubas? miks? kui meie kaotame, siis oleme mängust väljas, meile on iga võistlus viimane? Olgugi, et ta oli oma käeliselte kõik MK etappide ettevalmistusplaani kinnitanud. Kui teha kõik sündmustes ette, siis olümpia kokku-

võtval analüüsil ütles Mihkel Leppik konkreetselt, et projektijuht ei lasknud temal lõpuni kahepaati ette valmistada.

Mis siis sai jaanipäeval Viinis MK II etapil? Kõigepealt niipalju, et Kalli Meriste sõitis ennast naiste ühepaatidel üheteistkümnendaks ja otsustasime ta saata ka olümpiakvalifikatsiooni regatile Luzernis. Paarisaueru kahepaatide duelli võitsid Jaanson-Endrekson, nad olid kokkuvõttes kaheksandad, paha polnud ka narvakate kümnes koht. Maailma esinumbrid Luka Spik ja Iztok Cop sõitsid aga siin ühepaate, konkurentidest ei olnud kohal veel ukrainlasi. "Kuidas edasi, härra Jaanson?" oli küsiv pilk kõikide silmis. Esialgu olime plaaninud Luzernis viimasel kolmandal etapil sõita jälle ühepaati. Thor Nilsen soovitas jätkata kahepaadiga, millega oleksid suuremad võimalused alates 4.-5. kohast olümpial. Parem varblane peos kui tuvi katusel. Jüri oli küllalt enesekindlalt ühepaadi poolt: sõidan Luzernis ühepaati ja pärast seda otsustan, kas sõidan olümpial kahe- või ühepaati. Mäletan, et Thor küsis, kas föderatsioonis on juba otsustatud kes mida sõidab. Vastasin eitavalt, otsustatakse 25. juulil ja siis jääb veel kuu aega nimelise ülesandmiseni. Jaanson sõitiski Baniolasesse koos Hispaania koondisega Luzerniks ette valmistuma. Neil tuli lunastada pääsmed olümpiale kvalifikatsiooniregatil, mis toimus kohe enne Luzerni MK III etappi. Eestist üritas siis Sydneyse pääsu Kalli Meriste. Ta sõitis oma sõitu, aga kahjuks see veel edasi ei viinud. Regatt oli iseenesest väga pingeline ja dramaatiline, Hispaanlased said nii normaal- kui ka kergekaalu paarisaueru kahepaadil oma tahtmise, seega pidanuks ka Jüri olema heas vormis, aga võta näpust. Olles normaalse sõudmisega eelsõidus kolmas ja võitnud lohutuse, mis oli nii lihtne, et ta soovitas

Kallil enda eest veele minna, kordus poolfinaalis eelmise aasta Viin – sügavalt viimane, pillid kotti, mitte isegi teist finaali. Paarisaueru kahepaatidel oli lohutussõitudes küpsemas intriig. Kui Sonntak-Endrekson olid juba edasi saanud, siis narvakad olid 1000 meetri kohal päris lootusetul positsioonil, kuid suutsid lõpuks ikkagi napilt edasi saada. Edasi kordus traditsiooniline stsenaarium: poolfinaalidest finaali kumbki paar ei saanud, koos oldi B-finaalis, kus piirlinna poisid 8. kohaga oma pika ja närvesööva epopöa lõpetasid ja paadi rahulikult Austraaliasse minevale firma Empacheri treilerile sidusid. Sama tegi ka Jüri oma "Filippiga" kuid mitte sugugi nii kindlana. Olles taas maasse tambitud, põhjas, pidi ta olema vait nagu sukk, ma mõtlen kahepaadi sõitmise seisukohalt. Kas juhatus teda üldse kinnitab? Oma klubile oli umbes kolmekordne "kakk" keeratud. Eesti Sõudeliidu koosolekul oli, nagu oletada võis, kõige rohkem juttu Jüri ümber. Ta muidugi kinnitati, kuna SK "Pärnu" ei nõudnud kontrollvõistlust. Kui me augustikuu esimesel esmaspäeval Sõudeklubi "Pärnu" sõudebaasi viimaseks ja otsustavaks ettevalmistuslaagriks kohale ilmusime, oli Lepiku Mihklil vähemalt Jürist, ma ei tea kas ka minust, kõrini, kui ma palusin teda koos vee peale, sest ta tegi just sellist seisu väljendava liigutuse. Olles enne seda teinud Narvas Sergei ja Ilmar Tuisu abiga (suur aitäh neile) täieliku ümberkehastumise nii tehnilises kui ka psühholoogilises mõttes, hakkas Pärnus asi edenema. Jürist oli tunda, et viimane aeg on käes, midagi ei saa enam edasi lükata, tehnika hakkas paranema ja paat kiiremini liikuma. Imelik oli see, et ta reageeris hästi muutustele, samas aga väitis, et ei tunneta paadi liikumist. Kuna olin üle pika aja kaatriga sõitmas, siis tekitasin peavalu muidugi ka Arvo Loorit-

sale. Ma ei mäleta, palju ma neid "Vihri" tihvte puruks lasin, mõned korrad suri aga mootor lihtsalt niisama välja, ning siis "suri" ka Jüri välja mind oodates. Ta süüdistas oma mehi isegi sabotaažis, lubades klubi vahetada, kui Jaan korraldiku mootorit ei saa. Kuid lõpp hea kõik hea. Mida ärasõidule ligemale, seda paremini hakkas asi sujuma ja tuju tõusma, ning viimastel päevadel leidsime juba mõnedel lõikudel hea mineku, nii et kui linnapea käis klubis pidulikult ärasaatmisel, siis sai antud lubadus tulla esikaheksasse. Õnneks sujusid ka viimased otsustavad päevad Thor Nilseni juhendamisel, vaatamata viperustele varustuse kättesaamisel lennujaamades.

Sydney sündmused toodi lugejatele kätte hästi ja põhjalikult kogu Eesti ja rahvusvahelise pressiga kaudu. Hea, et sõudmine oli pildil ja võib öelda, et ka kilbil. Nii et sellest siin rääkida pole mõtet. Lisaks veel võib-olla vähekuuldud fakt, et Sydney Olümpiamängude võistluspaik, seega siis Olümpiakanal tunnustati Olümpiamängude ajaloos kõige paremaks võistluspaigaks. Eeltoodud ekspresülevaade olümpiaaelsest ettevalmistusest ja võistlustest ei kirjelda küll pealkirjas mainitud "projektijuhi" tegemisi, jättes samuti välja konkreetsed faktid ja tulemused, kuid autor loodab, et sisust on hoomata, mida on vaja teha ja millega tuleb kokku puutuda lisaks tavalisele rutiinsele organiseerimistöele. Igatahes, kui oled juba nii mitu ringi läbi teinud, siis nüüd, mil käib ettevalmistustöö uueks, ilmselt samu probleeme sisaldavaks tsüklikliks – Ateena 2004 –, see ilma peatreeneri abita tegema eriti ei ahvatle. Niisiis, noored, olete kutsutud, uued etteasted ootavad!

Sevillas, 31.01.-23.02.2001

Sõudeliidu neli aastaringi

Hugo-Herbert Artma,
"Eesti Sõudja" peatoimetaja

1997. aasta 1. veebruaril Viljandis peetud Eesti Sõudeliidu IX Liidupäeval valiti järgneva aruandeperioodiks – 1997-2001 – Liidu juhatus, mille juhtimine usaldati taas sellesse ametisse esmakordselt erakorralisel Liidupäeval 20. juulil 1991. aastal valitud Peeter Mardnale. Tema asemikeks – viitsepresidentideks – valiti Henn Elmet (esmakordselt 15. detsembril 1990 II Liidupäeval) ja Robert Näraska. Juhatuse kaheksa liikme staatuse omandasid Peeter Allik, Arne Graumann, Rein Kask, Ants Kiviselg, Andres Lill, Margus Tammekivi, Jaan Vaiksaar ja Ivar Virkus.

Liidupäev püstitas uue perioodi põhiülesandeks 2000. aasta XXVII Sydney olümpiamängudeks ettevalmistamise.

Jättes kõrvale iga juhatuse liikme isikliku konkreetse panuse vabariigi sõudmisalaste probleemide lahkamisel ja edendamisel, peab kokkuvõttes märkima, et püstitatud põhiülesande ESL-i juhatus põhimõtteliselt täitis.

Kui anda selle perioodi kohta põhimõtteline hinnang sportlikele saavutustele pluss-miinus süsteemis, saaksime järgmise pildi:

Plusspool	Miinuspool
	1997
	Täiskasvanute MM M1x Jüri Jaanson – 13. koht N2x Katrin Herm/ Piret Jamnes – 13. koht
	Juunioride MM P1x – 16. koht (osales 25 võistlejat) T1x – 21. koht (osales 29 võistlejat)
	1998
Üliõpilaste MM M2x Silver Sonntak/ Tõnu Endrekson – pronksmedal	Täiskasvanute MM M1x – Jüri Jaanson – 14. koht
Juunioride MM P1x Leonid Gulov – kuldmedal	Juunioride MM P4x – 16. koht (osales 20 paatkonda) T1x – 10. koht (osales 17 võistlejat)
	1999
Täiskasvanute MM M1x Jüri Jaanson – 8. koht M2x Leonid Gulov/ Andrei Šilin – 9. koht	Juunioride MM T1x – 16. koht (osales 19 võistlejat)
Juunioride MM P1x Leonid Gulov – kuldmedal	
	2000
XXVII OM, Sydney M1x Jüri Jaanson – 6. koht M2x Leonid Gulov/ Andrei Šilin – 9. koht	Juunioride MM P1x – 12. koht (osales 29 võistlejat) P4x – 19. koht (osales 20 paatkonda) T4x – 17. koht (viimane koht) Eesti juunioride koondvõistkonna täielik häving juunioride Balti mere karikavõistlustel

Liites ja lahutades sportlike saavutuste plusside ja miinuseid, jääb esmapilgul mulje, et kaalukausid on justkui tasakaalus. Kui aga tähelepanelikult uurida plusside ja miinuste arvnäitajaid, siis saame puht matemaatiliseks tulemuseks 10 plussi ja 21 miinust pluss 26-liikmelise Eesti juunioride koondvõistkonna kriitikat mittekannatav etteaste Balti mere karikavõistlustel.

Kuna sportlike tulemusi mõjutavad paljud tegurid, eelkõige sportlase füüsilise vormi ja vaimne valmisolek otsustavaks võistluseks, inventari (sõudepaat) kvaliteet ja äärmiselt täpne häälestus, siis selline plusside-miinuste süsteem

ning paksu juti vedamine on-ei ole vahele ei ole küll eriti sportlik lähtepunkt musta-valge (või vastupidi) selgerrääkimisel, kuid ometi kujundab see olnust teatava pildi. Ja see, teisisõnu Eesti sõudespordi tuleviku väljavaadet iseloomustavad numbrid, on äärmises madalseisus, mida kinnitab tähelepanelikum saavutatu analüüs, kus peale Leonid Gulovi kahte päikesepaistelist etteastet (1998, 1999) ei torika silma midagi säravamat ja märkimisväärsemat.

Seega võib kokkuvõttes öelda, et Liidu juhatus ei tulnud toime IX Liidupäeval püstitatud ülesandega – juunioride maailmameistrivõistluste ette-

valmistamise ja ettevalmistatuse taseme igakülgse kindlustamisega (juhatuse töösuundade 3. punkt).

Alguse saab praegu valitsev madal seis eelkõige kohapealsete, s.o. sõudeklubide ja -keskuste majanduslik-materiaalsest olukorrast, kus põhimõtteliselt elatakse päevast päeva (üks päev korraga!), kus küpsetakse omaenese vaesuse ja viletsuse võbiseval tuleleegil hanguma kippuval kunagise hiilguse rasvajäänustel, mis ei anna ei lohutust ega lootust olukorra paranemiseks lähemate aastate jooksul, kuna viimasel neljal aastal sellel tööpõllul kardinaalseid edenemise märke ei täheldata. Seda meie vägagi suuri

rahasid nõudva (paatide ja aerude maksumus, klubide ülalpidamiskulud jm.) spordiala juures, mis ise ei ole suuteline sentigi teenima. Kuna sõudmine ei kaasa (Eestis) laiemat hulka publikut (pealtvaatajaid) ja seega puudub sõudmise ja rahva vahel ulatuslikum side, siis puudub asja vastu ka sponsorite huvi, samuti teiste heatahtlike inimeste abi ja materiaalne toetus.

See on põhiline probleem, mis seisab uue, 27. jaanuaril XIII Liidupäeval valitud juhatuse ees nii püsti kui risti ja kust ülehüppamine või ümberringi minek on võimatu. Selle ületamiseks kulub tohtu hulk energiat ja vaimujõudu.

Liidupäeval palus senine president Peeter Mardna end ametist vabastada. Tema tagasiastumise palve rahuldati ja liidu uueks presidendiks valiti ühehäälselt Eesti Kaitseväge juhataja kontradmiraal Tarmo Kõuts. Viitsepresidendi ametisse valiti Robert Näska ja Mihkel Klementsov, juhatuse liikmeteks Peeter Allik, seoses suure koormusega põhitöökohal viitsepresidendi ametist tagasi astunud Henn Elmet, Tõnu Endrekson, Arne Graumann, Ants Kiviselg, Reet Palm, Marian Vahuri, Ivar Virkus. Liidu revisjonikomisjoni liikmeteks valiti Krista Kungla, Ruth Vaar ja Jaan Vaiksaar.

Hüvasti, härra president!

Peeter Mardna, Eesti Sõudeliidu senine president, on Eesti sõudespordi koloriitsem kuju läbi vabariigi sõudespordi 125-aastase ajaloo.

Eesti sõudespordi juures on Peeter Mardna olnud 1958. aastast – 42 aastat järjepanu, vaheaegadeta!

Olles vabariigi tuntumate ja tunnustatumate treenerite – Erich-Wilhelm Seileri ja Jüri Kuruli õpilane, kuulus ta Eesti Sõude Koondisse aastatel 1960-1971, tultes kaheksal korral Eesti meistriks, võitis NSV Liidu meistrivõistlustelt ja Rahvaste Spartakiaadidelt kaks hõbe- ja neli pronksmedalit, oli NSV Liidu karikavõistluste esi- ja teise koha omanik, NSV Liidu ametiühingute neljakordne (1965, 1967, 1968, 1969) meister ja rahvusvaheliste regattide võitja (“Merevaigust aer” – 1960, 1961, 1967, 1971). Võit 1969. aasta Moskva rahvusvahelisel regatil kindlustas Peeter Mardnale ja tema paarimehele Aarne Paalile roolijata kahepaadil koha NSV Liidu koondvõistkonna koosseisu Euroopa meistrivõistlusteks, kus tuli leppida seitsmenda kohaga.

Lõpetanud 1971. aastal sõudmise, ei jäänud Peeter Mardna sõudespordist eemale. Juba samal aastal valiti ta Eesti Sõudespordi Föderatsiooni presiidiumi liikmeks, 1979. aastal Föderatsiooni aseesimeheks. Pärast õigusjärgse Eesti Sõudeliidu taastamist 1989. aastal sai temast Eesti Sõudeliidu viitsepresident ja aastast 1991 president.

Eesti Sõudeliidu president hr. Peeter Mardna avamas Sõudespordi 125. aastapäevale pühendatud pidulikku koosviibimist Tartus 28. oktoobril 2000. a.

FISA arbiitrina on Peeter Mardna tegutsenud Moskva (1989) ja Souli (1988) olümpiamängude sõuderegati kohtunikuna.

Aktiivse avaliku elu tegelasena on Peeter Mardna valitud 1990. aastast Eesti Spordi Keskliidu juhatuse liikmeks, Eesti Olümpiakomitee (1992) ja Eesti Olümpiakomitee täitevkomitee liikmeks (1993).

See, mida Peeter Mardna on teinud Eesti sõudespordi heaks ja hüvanguks, on mõõtmatu oma kaalult, mahult ja sisult. See on kogu elutöö, kus pelgast harrastusest sai kohusetunne oma lummikala edasise heaolu ja käekäigu vastu. Tervelt kolmkümmend aastat on Peeter

Mardna Eesti Sõudespordi juhtorganism olnud selleks talitajaks ja toimetajaks, kelle asjatundlikul juhtimisel on Eesti sõudesport püsinud meie vabariigi sporditaevas ühe arvestatavama spordialana.

Kuigi Sa panid maha presidendi ülesanded, oled Sa ikkagi Eesti spordi tüüri juures – Olümpiakomitees ja Eesti Spordi Keskliidus. Eks neistki kohtadest pudeneb tulu meie sõudespordile.

Aitäh Sulle, härra president, tehtu eest!

Tervist, härra president!

Tarmo Kõuts sündis 27. novembril 1953. aastal Saaremaal Pihla vallas Sandla külas.

Lõpetanud 1973. aastal Tallinna Merekooli, alustas T. Kõuts meremeheelu Eesti Merelaevanduse laevadel, mille loomulikuks jätkuks sai merealase kõrghariduse omandamine Kaliningradi Tehnilise Instituudi laevajuhtimisteaduskonnas, mille lõpetas laevajuhi kutsega 1985. aastal. 1986-1990 töötas T. Kõuts kaugsõidukaptenina. 1990. aastal määrati ta Tallinna Merekooli ülemaks.

T. Kõutsi eestvedamisel kujundati Tallinna Merekool ümber Tallinna Merkolledžiks (1992) ja muudeti Tallinna

Kutsekeskkool nr. 1 Eesti Merehariduskeskuseks.

1993. aastal määrati Tarmo Kõuts Eesti Piirivalveameti peadirektoriks, 2000. aastal Eesti Kaitseväge juhatajaks.

1998. aastal omistati Tarmo Kõutsile Eesti Mereväe kõrgem – kontradmirali auaste.

27. jaanuaril 2001. aastal valiti Tarmo Kõuts Eesti Sõudeliidu presidendiks.

1951. a. septembris korraldati Tallinnas sõjajärgselt esimene sõudetreenerite ja -kohtunike seminar, mida juhendasid Evgeni Fridolin ja Erich-Wilhelm Seiler: Fotol osalejad Tallinna "Kalevi" Jahtklubi hoone ees. Esimeses reas vasakult: 1. Laine Kaselo; teises reas: 1. Linda Lung, 2. Ly Parvelo, 3. Vilja Saar; kolmandas reas: 1. Harald Jäetma, 3. Neeme Raid (L. Parvelo selja taga), 4. Hugo Artma.

Žürii edukas aasta

Hugo-Herbert Artma,
ESL-i žürii esimees

Käesoleval aastal võib Eesti Sõudeliidu žürii tähistada oma poolesajandist juubelit, kuna 1951. aasta 17. mail kinnitas Eesti Vabariikliku Sõudesektsiooni presiidium oma otsusega vabariikliku sõudekohtunike kolleegiumi juhatuse, mille esimeheks määrati Valev Kuk, sekretäriks Loore Aksel, liikmeteks Evgeni Fridolin, Jüri Kurul ja Endel Lerg.

Selle ajani (1949-1951) korraldasid ja tegutsesid kohtunikena Vabariikliku Jahtklubi poolt määratud inimesed (teiste spordialade, põhiliselt purjetamiskohtunikud), kellest mitmed jäid järgnevateks aastateks sõudespordi juurde.

Nii tegutses sõudekohtunikuna Tallinnas tunnustatud kergejõustikukohtunik Voldemar Lepperk koos abikaasaga, kes hiljem oli Tallinna Sõudesektsiooni esimees (1954-1955). Pärnus tegutsesid selles liinis kohaliku jahtklubi ülem Eduard Schultz ja instruktor Arseni Mölder.

Olukord hakkas paranema 1951. aasta sügisest. Septembri algul korraldas Vabariikliku Sõudesektsiooni juhatuse esimese ülevabariigilise sõudmisinstruktorite ja -kohtunike seminari, mille lõpetajatele omistati sõudeinstruktori ja III kategooria sõudekohtuniku nimetus ning anti välja vastav tunnistus.

50 aasta jooksul on Eestis ette valmistatud üle kuuekümne vabariikliku kategooria (praegu vastab A-litsentsile) ja pärast taasiseseisvumist (1991. aastast) 28 litsentsitunnistust omavat sõudekohtunikku. Endises NSV Liidus olid Eesti sõudekohtunikud oma aususe, objektiivsuse ja otsustusvõime poolest väga hinnatud.

1985. aastast alustas Eesti Sõudespordi Föderatsiooni kohtunike kolleegium parima ja aktiivsema sõudekohtuniku väljaselgitamist. 16 hooaja jooksul on edukama kohtuniku tiitel omistatud Vilve Altile (kolmel korral), Jüri Kamenskile (kahel korral), Krista Kunglale (kolmel korral), Kalju Perneri (kahel korral) ja Jaan Tultsile (kahel korral).

Eesti sõudekohtunikud ei ole pidanud silmi maha lööma ka rahvusvahelistel võistlustel – olümpiamängudest tavaregattideni (V.-J. Allik, H.-H. Artma, J. Kamenski, P. Mardna).

Žürii praegune eestseisus loodab, et ka järgmised 50 aastat mööduvad asiselt ja väarikalt.

50-aastasest tööperioodist tuleb tõenäoliselt kõige vastutusrikkamaks tööaastaks pidada 2000. aasta hooaega, sest sel aastal oli Eesti Sõudeliit ja tema žürii Balti mere juunioride karikavõistluste korraldaja. Tuleb kohe märkida, et nende võistluste, milles osalesid Balti merd ümbritseva riigi üheksa võistkonda, korraldamisega saadi uskumatult hästi hakkama, arvestades meie üldist kehva poolset materiaal-tehnilist seisust sõudedistantsi märgistuse ja kohtunike inventari osas. Nimetatud võistlused andsid usku ja lootust vabariigis korraldatavate sõudevõistluste edaspidisteks kordaminekuteks kõrgel rahvusvahelisel tasemel, väliskülaliste osalemisel.

2000. aasta hooajal korraldas ESL seitse kalenderplaani sõudevõistlust, milles läi kaasa 14 litsentseeritud sõudekohtunikku ja hulganisti stažööre (Jarek Mäestu, Margit Pärmpuu, Kaia ja Eduard Laur, Hermo ja Siim Adamson, Indrek Ilves jt.). Hooaja numbreid kokku lüües reastuvad kohtunikud järgmiselt: Krista Kungla ja Hugo-Herbert Artma – 18 punktikorda, Karl-Udo Kõösel ja Jaan Tults – 14 punktikorda, kolmanda "paari" moodustavad 12 punktikorruga Urmas Hein ja Mihkel Klementsov.

2000. aastaks kehtestas ESL-i juhatuse nõude, mille kohaselt pidi ESL-i kalenderplaani sõudevõistlustel osalemisel võistlustele kaasa tooma kaks kohtunikku, nende puudumisel aga tasuma ä 500 krooni asenduskohtunike komandeerimiskulude katteks. Seda otsusepunkti rakendades pidanuks Narva Spordikool "Energia" tasuma Sõudeliidule 7000 ja Tartu Sõudeklubi "Aht" 1000 krooni, sest need organisatsioonid ei esitanud võistluste žüriile ühelgi võistlusel mitte ühtegi kohtunikku. Asjatundmatu (pro: puuduliku) asjaajamise tõttu jäid ESL-il nimetatud summad saamata. Kuna see otsus ei toiminud, otsustati, et 2001. aasta hooajal võib igal ESL-i kalenderplaani sõudevõistlusel iga osalev organisatsioon soovi korral kaasa võtta omal kulul kohtuniku(d)-stažöörid, keda nad peavad vajalikuks sõude-

kohtuniku litsentsi saamiseks ette valmistada. Ilmselt on niisugune lahendusviis praktilisem.

Üheks suuremaks ettevõtmiseks žürii tegevuses oli Viljandis 8. ja 9. aprillil korraldatud sõudekohtunike seminar, mille põhieesmärgiks oli vabariiklike sõudevõistluste korraldamise taseme tõstmine sõudekohtunike koolituse ja väljaõppe näol, kus tähelepanu keskmes oli Balti mere riikide juunioride karikavõistluste ettevalmistamine. Ettekangetega esinesid seminaril Peeter Mardna, Jaan Tults, Hugo-Herbert Artma.

Seminaril osales 37 asjahuvilist, neist sõudekohtuniku litsentsi omavaid 9. Kui osalejad jagada linnade vahel, siis kujunes pilt järgmiselt: Tallinn – 5, Tartu ja Viljandi – 9, Pärnu – 14. Ka sellel seminaril ei olnud esindatud Narva. Tundub, nagu ei tahetaks Narvas sõudekohtunikega tegemist teha!? Kahjuks on siinjuures valdavalt määravaks riigikeele (eesti keele) mitteoskamine, mida Narva sõudespordi funktsionäärid, treenerid ja sõudjad pole vaevunud kasvõi tänavaturukeele tasemel õppima. Loomulikult pole mõtet istuda kaks päeva seminaril, kus kõneldavast-räägitavast sõnakestki aru ei saa. Eesti Sõudeliit ei ole kahjuks aga nii rikas organisatsioon, et mõne inimese pärast palgata tõlk ja vastav ruum sisustada vajaliku tõlkeaparatuuriga.

Žürii peab vajalikuks 2001. aasta aprillis (vahetult enne Emajõe karikavõistlusi) korraldada sõudekohtunike täiendõpe koos atesteerimisega. Kahjuks pean tunnistama, et suure töökoormuse tõttu, ei suutnud žürii 2000. aasta teisel poolel kohtunike seminaril osalenute poolt pikisilmi oodatud atesteerimist korraldada. Žürii vabandab asjahuviliste ees ja lahendab olukorra selliselt, et 2001. aasta hooaja esimesteks sõudevõistlusteks on kõik puudujäägid likvideeritud.

Žürii tegevuse kokkuvõtteks võib öelda, et kõik 2000. aasta hooajaks planeeritud teostus Eesti sõudespordi 125. sünniaastal korrektselt ja sünnipäevale kohaselt.

Edu kõigile 2001. aasta hooajal!

Peatoimetaja veerud

Eesti sõudespordi juubeliaasta langes 20. sajandi, teise aastatuhande ja kaas-aegsete olümpiamängude, järjekorras XXVII Sydney suurfoorumi aastale.

125 aastat on ühtpidi väga pikk ajavahemik, periood, mil vastsündinu kasvab, kogub rammu, et sooritada oma mehetegusid. Kas need 125 aastat on Eesti sõudespordile olnud edukad, jäägu igaühe otsustada. Minu arvates on!

Esiteks: sõudmine oli spordiala, mis Eesti territooriumil (siis veel Eesti ja Liivi kubermang) pani aluse ühe spordiala organiseeritud ja plaanipärasele tegevusele (1875), millele järgnesid 1876. aastal võimlemine, 1880. aastal raskejõustik (koondnime all maadlus ja tõstmine), 1883. aastal purjetamine, 1886. aastal jalgrattasport. Seega võib (ja tuleb!) sõudesporti pidada organiseeritud spordiliikumise algatajaks Eestis.

Teiseks: tänapäeva Eestis tegeldakse sõudespordi harrastamisega viies keskus – Tartus, Pärnus, Tallinnas, Narvas ja Viljandis. Tõsi küll, arvestades vabariigi veekogude rohkust (jões, järved), on seda vähevõitu, kuid suurem osa meie siseveekogudest (Raigastvere järv jt.) on inimasulatest niivõrd eemal, et nende kasutuselevõtt sõudespordi edendamiseks ei ole mõeldav.

Kolmandaks: meil on olümpiamedal (Raul Arnemann, 1976), maailma-meister (Jüri Jaanson, 1990), Euroopa meister (Aino Pajusalu, 1961, 1962, 1963), juunioride maailmameistrid (Vjatšeslav Divonin, 1988 ja Leonid Gulov, 1998, 1999) ja hulgaliselt muud värvi medaleid FISA täiskasvanute, senior-B ja juunioride ametlikelt ja mitteametlikelt tiitlivõistlustelt, räakimata juba endise NSV Liidu iga vanuseklassi kuld-, hõbe- ja pronksmedalitest. Kas seda on vähe või palju? Vähevõitu! Kuid arvestades meie rahvaarvu ja materiaalseid võimalusi – piisavalt.

Seda ajaloolise tausta poolt. Tänapäev teeb aga meele mõruks. Murelikuks teeb tõsiasi, et meie sõudespordi tulevik,

Juunioride Baltic Cupi võistluste finišikohtunikud. Istuvad vasakult: peasekretär Krista Kungla, finiši sekretär Margit Pärnapuu ja võistlusi inglise keeles edukalt kommenteerinud Priit Vare (seljaga). Seisavad žürii esimees Hugo-Herbert Artma ja peajaamõõtja Karl-Udo Kõösel.

välja arvatud mõned erandid (Tõnu Endrekson, Silver Sonntak, Leonid Gulov, Andrei Šilin jt.), säristab oma “elumahla” ainult koduste jõukatsumiste pannil, rahvusvahelisel areenil aga tilpnetakse teises kümnes või siis hoopis sõudelaevastiku rivi päris lõpus. Nende sõnade kinnituseks võib sirvida koduvetel (Pärnus) 2000. aastal korraldatud Läänemere riikide noorte jõukatsumise protokoll (vt. käesoleva numbrilise rubriiki “Eesti sõudmine 2000”), kus kaheksas paadiklassis klassikalisel 2000 m distantsil pälvisid auhinnalise koha (esimest mitte ainsamatki!) ainult neidude paaris-aeru nelja ja poiste ühepaati!? Kui siia lisada veel kõige tagumised kohad kolmes paadiliigis (suure ajalise kaotusega isegi eelviimasele paatkonnale!), üks seitsmes ja kaks kuuendat kohta, siis võib kokkuvõttes ainult õhata: tasa sõuad, kaugele jõuad, kuid etteotsa mitte iialgi!

Noorte sõudmise tase ja noorte ettevalmistusega tegelemine on niisugune “lõhkine küna”, mille laiadesse pragudesse kukkudes kaotab Eesti sõudesport oma maine, muutes selle tuleviku mustaks murepilveks.

Et Eesti noorte sõudmise olukord on väga tagasihoidlikult öeldes armetult rääbal, kinnitab vabariigi noorte meistri-võistluste tehniliste tulemuste protokoll (vt. rubriiki “Eesti sõudmine 2000”). Vanema vanuseklassi (kuni 18-aastased) ehk teisiti öeldes – meie järelkasvu taimelava on tühi! Kui paadiliigis rivistub stardiliinile 3 (4x ja 4-) või 4 (2x ja 2-) paatkonda, siis on see pilt kurb. Veelgi enam – ekipaažide koosseisudes korduvad ühed ja samad nimed! See tähendab asjaolu, et meie sõudespordi tagala on häbiväärselt hädine. Aga selles vanuses noored peaksid olema meie tulevik! Neid lihtsalt ei ole olemas!

Armetu on olukord ka Sen-B (kuni 22-aastased) vanuseklassis. 2000. aasta Eesti meistrivõistlustel osales meestest ainult viis ühe- ja kolm paaris-aeru kahepaati. Selle vanuseklassi võistlejad peaksid osalema juba Ateena olümpiamängude sõuderegatil (2004). Kui Tõnu Endrekson võitis 10-sekundilise, Leonid Gulov ja Andrei Šilin 18-sekundilise eduajaga oma lähimaid konkurente, siis kõneleb see sellest, et puudub kodune konkurents ja ilma tõsiste sparringu-partneriteta puudub ka edasiviiv stiimul.

Baltic Cupi võitjate autasustamine tribüünide ette paigaldatud spetsiaalsel paadisillal. Võistluste ajal oli Pärnu jões erakordselt madal veetase, mistõttu ei olnud võimalik paatidega pärast finišiliini läbimist autasustamisilla juurde tulla.

Naiste ja tütarlaste sõudmine peaks meid kõiki panema aga krokodillipisaraid valama. Ei tröösti meid ka asjaolu, et naissõudmine pole Eestis kunagi eriti kiita väärt tasemel olnud. Meenub praktiliselt ainult kaks Eesti sõudeklubide kasvandikku, kelle nime võib kohata FISA tiitlivõistluste medalistide hulgas – Aino Pajusalu ja Reet Palm. Midagi rõõmustavat ei paku ka pilk 2000. aasta meistrivõistluste protokoll, kus praktiliselt igale startinule (2x ja 4x) riputati kaela meistrivõistluste medal.

Just selle koha peal tahaks sügavast südamepõhjast ohata ja kõuekõminal müristada: “Eestimaa, kus on Sinu pojad ja tütreid, Sinu au ja uhkus, Sinu tuleviku lootus ja unistus?”

Eesti Sõudeliidu juhatusel ja treenerite nõukogul on viimane aeg võtta käsile noorsõudjate probleemistik (kas me pole juba hiljaks jäänud?), vastasel korral oleme peagi nullseisus, teisisõnu – aastast 1875!

Kerge on teistele näpuga näidata, juba hulga raskem ise midagi tõhusat ära teha, kuid siiski ... Minu arvates peaks

esiteks: **treenerid panna tööle noortega!** Toon näitena varalahkunud Märt Lelle, kelle ümber sagis-sebis alati tüdrukuid ja poisse. Parves! Ta oskas neid tuua ja hoida sõudmise juures, organiseeris neile mitmesuguseid huvitavaid ettevõtmisi. Oma “tibukarjaga” oli Märt Lelle alati kohal kõigil ülelinnalistel spordiüritustel, millistel osaleti kadestamisväärse innu ja usinusega.

Tema tüdrukud ja poisid olid B ja C vanuseklassis linna ja vabariigi parimad noorsõudjad! Kui mõni neist “pudena” kippus, paar treeningut vahele jättis, oli treener see, kes käis kodus veenmas ja kadumajäänud “tibukest” kutsumas. Nad tulid ja jäid ja sõudsid ja tegid seda rõõmu ning lustiga.

Kuhu on jäänud tänapäeva märt lelled, nende “tibupojad”, meie noorsõudjad?

Teiseks: **noortele on vaja rohkem võistlusi!** Meenutan NSV Liidu ajal noorsõudjate poolt Eestisse toodud üleliidulisi tiitleid ja medaleid, milliste saavutamist võib hinnata võrdväärseks rahvusvaheliste noorteregattidega. Selliste tulemuste alussambaks olid arvukad noorsõudjate vahelised iga-aastased sõprusvõistlused Leningradi (praegu Peterburi), Pihkva, Läti ja Leedu noortega. Noorte meisterlikkuse kasvu ja arengut edendas 1983-1989 korraldatud “Pärnu noorte regatt” lähinaabrite osalusel. Kahjuks on see minevik ja tänastel noorsõudjatel on oma võimete ja oskuste mõõdupuuks ainult Eesti karikavõistluste programmi lülitatud noormeeste (A) ühe-, paarisaueru kahe- ja roolijata kahepaat, neidude (A), poiste ja tüdrukute (B) ühe- ja paarisaueru kahepaat ning E. Seileri ja B. Lõhmuse mälestusvõistluste programmi kuuluv noormeeste ja neidude ühe- ja paarisaueru kahepaat ning noormeeste roolijata neljapaat. Ongi kõik.

Vähevõitu! Noorte sõudmisvõistlus-

te programmi ei laienda ka asjaolu, et 2001. aastast peetakse Emajõe karikavõistluste ühe- ja kahepaatidel noormeestele ja neidudele (A) eraldi arvestust. Nad niikuinii osalesid sellel võistlusel, ainult selle vahega, et “päris” meeste ja naistega “rinda pistes” ei olnud neil auhinnalaua juurde asja.

Kolmandaks: **sõudesport tuleb viia iga keskkooli ja gümnaasiumi juurde.** Sõjajärgses Pärnus (viiekümnendatel aastatel) korraldas I Keskkool (praegu ühiskool) klassidevahelisi meistrivõistlusi sõudmises ülekoollilisele karikale. Omaaegne Pärnu Õppiva Noorsoo Kehakultuurikollektiivide Nõukogu korraldas linna koolinoorte meistrivõistlusi, hilisema koolinoorte spordiühingu “Noorus” kalenderplaanis olid koolinoorte vabariiklikud meistrivõistlused sõudmises, koolinoorte vabariiklikel spartakiaadidel oli sõudmine võistluste programmis. Need võistlused tuleb taastada, et koolinoorte hulgas sõudesport oleks täistuul “purjedesse puhuda”.

Ainult ühes punktis jääb vastus lahtiseks. Kes finantseerib? Olgu see nii väikese ulatusega võistlus kui tahes, oma kulusendid nõuab ta igal juhul. Sponsorlus? Mida ei tea, seda ei tea, sest isiklike mälestuste põhjal võin kinnitada, et peale lubaduste pole ma punast krossi näinud. Riigil ka niisugust raha ei ole, mis paneks paadid vee peal suuremal arvul ja kiiremini liikuma.

Kui kahekümnenda sajandi viimastel olümpiamängudel tegid Jüri Jaanson, Leonid Gulov ja Andrei Šilin vabariigi sõudesporti juubeliaastaks kauni kingituse, jääb vastuseta küsimus: kuidas areneb Eesti sõudesport 21. sajandil?

Ehk annab sellele vastuse 150. juubeliaasta (2025), või ehk saame veelgi õigema vastuse poole sajandi pärast (2050), siis, kui Eestimaa eesotsas seisavad tänaste sõudjate lapselapsed, kellele on võõrad ja arusaamatud tänapäeva riigitegelaste võimu- ja kasuahnus ning kes juhivad siis eesti rahvast ja riiki isamaaliste ideede ning progressi nimel.

SAK "Tartu" tegevusmail

Robert Närska,
ESL-i viitsepresident

Aastaid tegeldi spordi ja eelkõige noortespordi, sealhulgas ka sõudmise ja aerutamise spordikoolide baasil. Viimastel aastatel on spordiga tegelemine koondunud klubidesse.

Ka Tartu sõudjate ja aerutajate hulgas hakkas 1996. ja 1997. aasta algul üha enam levima soov ja vajadus oma klubi järele. Oma klubi idee üheks kõige aktiivsemaks propageerijaks oli Jüri Kuul, kes Soomes töötamise ajal sai tunda klubilise tegevuse eelseid.

1997. a. 14. veebruaril kogunesid Tartu Vanalinna Spordikooli 15 aktivisti ning tegev- ja endist sõudjat-aerutajat, et luua oma klubi.

Ühiselt otsustati asutada "Sõudmise ja aerutamise keskus Tartu" (lühendatult SAK "Tartu"). Tuntumad SAK "Tartu" asutajaliikmed on Gennadi Kinko, Toivo Ormisson, Jüri Kuul, Henn Elmet, Henn Hollo, Tiit Tikerpe, Urmas Hein, Jaan Vaiksaar.

Asutajaliikmed kinnistasid SAK "Tartu" põhikirja ja valisid SAK "Tartu" juhatuse. Klubi presidendiks valiti Robert Närska.

Klubi juhatuse esimeseks ülesandeks sai sõudebaasi poolelioleva olmehoone ehituse finantseerimise jätkamiseks va-

hendite leidmine, millega saime hakkama ja nüüd on võimalus pärast treeninguid ja võistlusi kasutada ka kamina-ruumi ning sauna.

Klubi kaks esimest tegevusaastat, s.o. 1997 ja 1998, olid klubilise tegevuse käivitamise aastad. Need kaks aastat olid rasked, kuid üheskoos klubi liikmete ja sponsorite abiga saime sellega hakkama.

Loodi klubi oma sümboolika ja võistlusvorm. Alguse said klubi traditsioonid:

- ühine kevadhooaja alustamine,
- klubi aastapäeva tähistamine,
- sügishooaja ühine lõpetamine,
- sõudjate jõulupuu.

1. jaanuaril 1999 oli SAK "Tartu" 163 liiget, sealhulgas

- 41 tegevõudjat,
- 36 sõudeveterani,
- 52 tegevaerutajat,
- 18 aerutamiseveterani,
- 2 auliiget.

1. jaanuaril 2000 oli SAK "Tartu" 184 liiget, sealhulgas

- 57 tegevõudjat,
- 16 sõudeveterani,
- 92 tegevaerutajat,
- 16 aerutamiseveterani,
- 2 auliiget.

14. novembril 2001. a. saab SAK "Tartu" 4-aastaseks. Klubi on oma ülesandeks seadnud sportliku tegevuse korraldamise klubi liikmetele ja võistluste korraldamise nii klubi liikmetele kui ka klubidevaheliste võistluste ja ürituste korraldamise. Väga tähtis on klubisse kuuluvate tegevsporlaste ettevalmistamine. Kogu selle tegevuse tarvis vajaminevad vahendid oleme saanud järgmistest allikatest:

- klubi sisseastumis- ja liikmemaksud,
- õppemaksud,
- füüsiliste ja juriidiliste isikute annetused,

- rahalised vahendid kohalikust eelarvest,
- toetused vabariiklikelt alaliitudelt,
- sponsor- ja reklaamlepingutest saadavad vahendid.

Kõik nimetatud allikad on klubi tegevuse korraldamisel väga olulised. Klubil on hea koostöö oma sponsoritega. Kindlasti väärivad siinkohal märkimist meie suurimad abilised:

- AS Pere Leib,
- AS Tartu Turg,
- AS Lampe,
- Eesti Põllumajandusülikool,
- Tartu Ülikool,
- Tanel Kliiman,
- Lauri Pind,
- Toivo Haimi,
- Tameko MT.

Kui heita pilk möödunud spordihooajale, siis eriti edukas oli see klubi aerutajatele. Nii võitsid klubi aerutajad 2000. aasta Eesti MV-lt 4 kuld-, 5 hõbe- ja 6 pronksmedalit. Lisaks sellele võitsid meie klubi kasvandikud (praegu TÜ SK liikmed – Sigrid Kokla, Peeter Becker, Villu Pruulmann) kokku 8 kuldmedalit.

Mitteametlikus võistkondlikus arvestuses on meie klubi aerutajad Eesti parimad nii täiskasvanute kui ka noorte klassis. Meie aerutajad osalesid möödunud hooajal kokku 24 võistlusel, sealhulgas 3 rahvusvahelisel võistlusel. Klubi jõududega korraldati 7 võistlust, kaasa arvatud Eesti Meistrivõistlused täiskasvanutele.

Klubi sõudjate tulemused möödunud hooajal nii head ei olnud. Klubi sõudjad võitsid küll Emajõe Karikavõistlused, kuid ei suutnud kaitsta eelmisel hooajal võidetud Eesti Karikat. Eesti karikavõistlustel jäädiski SK "Pärnu" järel teisele kohale. Eesti Meistrivõistlustelt võideti 3 kuld-, 2 hõbe- ja 3 pronksmedalit ning Eesti Noorte Meistrivõistlustelt 2 kuld-, 3 hõbe- ja 4 pronksmedalit.

SAK "Tartu" roolijata neljapaadi naiskond, Eesti meistrid 2000. Vasakult: Maarja Krass, Tiiu Jüriado, Inga Härson ja Inga Hallikma. Nemad neljakesi olid ka tartlannade kaheksapaadi – Eesti sõudesporti juubeliaasta meisternaiskonna "mootoriks".

Õnnestunuks tuleb pidada esinemist traditsioonilisel 8-paatide sügisregatil, kus kavas olnud neljast võistlusklassist võitsid klubi sportlased kolmes klassis ning ühes saavutati kolmas koht.

Klubi tublimate sportlastena tuleb kindlasti nimetada järgmisi aerutajaid: Koit Põder, Raiko Uri, Tarmo Tootsi,

Angelika Kolberg, Helena Peiker, ning sõudjaid: Sille Vaiksaar, Eneli Laurits, Tiiu Jüriado, Inga Härson, Tairo Talvis, Tanel Häidkind, Priit Purge.

Klubi noortele annavad eeskuju meie väsimatud veteranid Jaan Vaiksaar, kes ühtlasi on klubi tegevjuht, Lauri Pind, Tanel Kliiman, Urmas Hein, Krista Kungla, Katre Pind ja Esta Variko.

Klubi meesveteranid on lisaks sõud-

misele ja aerutamisele aktiivsed osalejad korvpalli- ja jalgpalliväljakul.

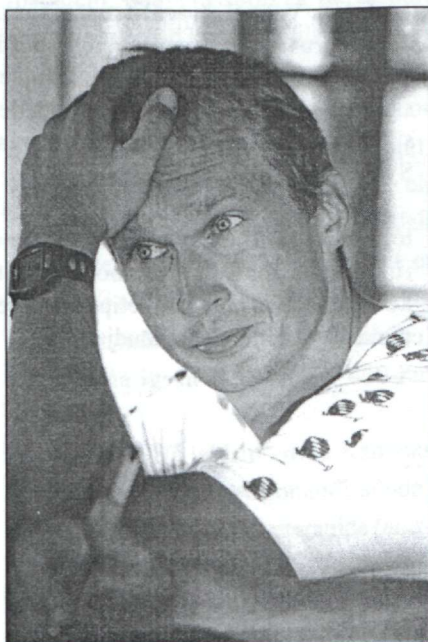
Klubi võlgneb oma sportlike tulemuste eest tänu eelkõige oma treeneritele Jüri Kurulile, Priit Purgele, Henn Hollole ja Helle Kulmarile.

Loodan, et alanud spordiaasta toob rõõmu kõigile SAK "Tartu" liikmetele.

SAK "Tartu" tegevliikmed pärast järjekordset treeningut Eesti Põllumajanduse Ülikooli võimlas. Esireas vasakult: Jaan Vaiksaar, Gennadi Kinko, Urmas Hein, Tiit Urva, Rauno Linamaa. Tagareas vasakult: Toomas Lust, Andres Tark, Enn Pehk, Priit Sirg, Toivo Ormisson, Toomas Tarros, Olev Pertmann, Hanno Tünder.

Jüri Jaanson – Pärnu Vapimärgi kavaler

Jüri Jaanson sündis 14. oktoobril 1965. aastal Tartus.

Kooliteed alustas Jüri Tartus, kus õppis aastatel 1971-1975. 1975. aasta sügisest sai Jürist Viljandi IV Keskkooli ajalookallakuga klassi õpilane, mille lõpetas 1984. aasta kevadel.

Jüri Jaanson sportlastee algas Viljandis tuntud suusatreenerite Urve ja Heino Bergmanni suusaklassis. Sõudmise juurde tuli ta septembris 1981. aastal, astudes Anne Freimuthi treeninggruppi. Kuna treeningutingimused Viljandis sügis-talvisel perioodil olid kesised, sai Jürist peagi Pärnu "Dünamo" sõudetreeneri Mihkel Leppiku õpilane. Visadus ja soov saada heaks sõud-

jaks tõi Jüri igal nädalavahetusel Viljandist Pärnu, kus ta talveperioodil harjutas äsjaavalminud sisesõudebasseinis.

Juba 1983. aastal saavutas Jüri NSV Liidu noortemeistri tiitli, millele järgnesid juunioride (sen-B) meistritiitlid 1985. ja 1986. aastal. 1986. aastal võitis Jüri ka kaks NSV Liidu täiskasvanute meistritiitlit –2000 m ja 500+2000 m (mitteolümpiadistantsil) võistlustel. Sellele esmasaavutusele järgnesid esikohad ühepaadil NSV Liidu meistri-võistlustel (1989, 1990), mitteolümpiadistantsidel (1988), Rahvaste Suve-sparkiaadil (1986).

Eesti meistritiitleid on Jüril 33, neist 13 ühepaadil.

Maailmaareenil on Jüri teinud mehetegusid. Kahel korral on ta olnud olümpiamängude sõuderegati finalist (Barcelona 1992 ja Sydneys 2000), tulnud ühepaatide maailmakarika võitjaks (1990, 1995), maailmameistriks (1990) ja hõbe- (1995) ning pronksmedalile (1989). Hea Tahte mängudel 1990. aastal saavutas ta NSV Liidu paarisaeru neljapaadi koosseisus esikoha ja ühepaadil teise koha.

Nende teenete eest omistati Jüri Jaansonile kahel korral Eesti parima aastaspordlase nimetus (1990, 1995). Teda on autasustatud Eesti NSV Spordikomitee teeneteplaadiga (1987, 1989), omistatud NSV Liidu meistersportlase (1984) ja teenelise meistersportlase

(1990) nimetus.

Jüri Jaansonit on treeneritena juhendanud ka Mati Villsaar, Mihkel Klementsov, Jaan Tults ja norralane Thor Nilsen.

Jüri Jaanson on abielus tippsõudjanna Tatjana Jaansoniga (neiuna Borissova). Peres kasvab kaks tütart: 6-aastane Anita ja peatselt aastaseks saav Greta.

Jüri pikemaajsem treener Mihkel Leppik (1982-1993) on öelnud: "Jaansonil suur eelis on see, et ta on töötegemise harjumuse kodunt kaasa saanud. Selle eest tuleb tänada tema vanemaid. Ta tahab tööd teha, oskab tehtut analüüsida. Kui sellist tahtmist jätkub ka edaspidi ja tervis vastu peab, küll siis

tulevad ka suuremad võidud. Iga asi omal ajal." Asjatundliku ja elutarga treeneri poolt Jüri sportlastee algul lausunud sõnad osutusid kuldseteks tõetradeks.

24. veebruaril 2001 anti Jüri Jaansonile Linnavalitsuse otsusega Pärnu linna kõrgeim autasu – Pärnu Vapimärk.

Seitse aastat tagasi, 24. veebruaril 1994. aastal anti Jüri Jaansonil treenerile Mihkel Leppikule Pärnu Vapimärk.

Eesti Sõudeliit ja "Eesti Sõudja" toimetused õnnitlevad Jüri Jaansonit, teenekamat sõudjat kogu Eesti Sõudespordi ajaloos ning soovivad talle edaspidiseid edusamme elu- ja spordiradadel.

Sergei Gluško – Eesti spordi riikliku aastapreemia 2000 laureaat

Sergei Gluško sündis 17. veebruaril 1959. aastal Dneprodzeržinskis Ukrainas.

Kooliõpilasena alustas ta sõudetreeninguid 1975. aastal Ukraina NSV tunnustatud sõudetreeneri Vladimir

Morozovi juures "Dzeržinka" sõudeklubis, jätkates hiljem treenerite Jevgeni Pavlovi ja Boriss Markini juhendamisel.

Juba 1979. aastal omistati Sergei Gluško NSV Liidu meistersportlase nimetus Ukraina NSV 1978. aasta meistrivõistlustel saavutatud esikoha eest kaheksapaadil. Veel on ta võitnud kaks Ukraina meistritiitlit – 1981. aastal roolijata nelja- ja 1982. aastal roolijaga neljapaadil.

Lõpetanud 1983. aastal Dnepropetrovski Riikliku Kehakultuuriinstituudi treener-spordiõpetaja erialal, asus Sergei Gluško tööle sõudetreenerina.

1986. aastal kutsuti Sergei Gluško Narva, kus ta alustas tegutsemist sõudetreenerina Narva Laste ja Noorte Spordikoolis. Ja edukalt! 1988. aastal saavutasid tema õpilased Mihhail Aleksandrov, Virgo Treinbuk, Dmitri Frolov ja Vjatšeslav Šilkin NSV Liidu noorte meistrivõistlustel roolijata neljapaadil kuld- ning Viktor Holostõhh ja Andrei Lobov roolijata kahepaadil pronksmedali.

Suurimat edu saavutas Sergei Gluško õpilane Leonid Gulov, kes kahel korral tuli ühepaadil juunioride maailmameistriks (1998, 1999) ja koos Andrei Šiliniga omandas paarisaeru kahepaadil 1999. aasta maailmameistrivõistlustel 8. koha, millega tagasid pääsme Sydney olümpiamängudele, kus saavutasid 9. koha.

Eesti Vabariigi valitsus määras 20. veebruaril 2001. aastal riigi spordi aastapreemia 100 000 krooni suuruses summas Sergei Gluškole Eesti sõudespordi koondise ettevalmistamise eest Sydney olümpiamängudeks.

Eesti Sõudeliit ja "Eesti Sõudja" toimetused õnnitlevad Sergei Gluškod riikliku autasu puhul ja soovivad jätkuvat energiat uute sõudetippude trennimisel maailmaklassi sõudjateks.

Üleminek riiklikust spordist klubispordiks

Veljo Kalep,
sõudeveteran

Kui ma siin oma Toronto Argonaut Sõudeklubist kirjutan, siis teen seda mõttega, et eesti klubidel kõlbab siit mõndagi eeskujuks võtta.

Sajandi keskel pärast sõda muutusid eestiaegsed sõudeklubid spordiühingute sektsioonideks. Nõukogude aja lõppemisega toimus vastupidine protsess – spordiühingute sektsioonid kujunesid klubideks. Üleminekul sotsialismi muutus eesti sport riiklikuks, kindla rahastamisega. Koos positiivsega kaasnes sellega spordi ahenemine saavutus-spordiks. Selles ei leidnud oma kohta need, kes moodustavad valdava enamuse sõudemaade klubide liikmeskonnas – lõbusõudjad ja veteranid. Saavutus-spordi kõrvale tekkis tervisesport oma rahvatkade ja suusamaratonidega ning orienteerumisspordi ja teiste mitteilümpiaaladega. Kuid riiklikul palgal olevate tegelaste ja treenerite töö oli “püsti pandud” nii, et neil ei olnud enam asja “pudilusikatega”. Süsteem tegeles sõudjaga ainult sinnamaale, kus selgus, et ta ei too ühingu või riigi võistkonnale medaleid. Saavutussport ja rahvasport funktsioneerisid kumbki omaette.

Mina olin süsteemi arengu ajal saavutus-spordi mutrikene ja pärast taandumist vaatlesin ka kogu taandarengut. Kujunes olukord, kus 22-aastane, kes oli näidanud, et temast ei saa olümpiamedali võitjat, eemaldus spordist sellepärast, et süsteemis ei olnud tal enam midagi teha. Olin üks mõnest eesti veteranist, kui täitsin oma igasuvised normi – 400 km sõudmist.

Aastal 1987 leidsin enese Kanadas ja jätkasin Toronto Argonauti sõudeklubis. Sõudsin Kanada veteranide (*masters*) 1989. aasta meistrivõistluste võitnud nelja- ja kaheksapaadis. Kui ma oma vahepealse Pärnu spordiühingutes sõud-

mise vahelt välja unustan, siis tunnen, et sattusin eesti aja järgsest 1950. aasta ühiskondliku töö korras juhtivast Pärnu sõudmisest otse Kanada sõudeklubi selsamal põhimõttel tegutsevasse olukorda.

Peremehed oma klubis

Argonauti sõudeklubil ei ole aastaringseid palgalisi töötajaid. Tegevust korraldab klubi juhatus. Selle 13 aasta kestel, mil mina klubi liikmena tegev olen olnud, oli klubil ka “vaibumise” periood, mil liikmeskond kahanes kaheksaja piiresse. Praegune nelja- ja viiesaja vaheline võimaldab klubil hästi funktsioneerida.

Olen näinud ka juhatuse struktuuri arengut ja kohanemist olukordadega. Klubi põhikirjas nimetatakse seda Direktorite Nõukoguks (*Board of Directors*). Klubil on 9 direktorit. Igal aastakoosolekul valitakse kolm direktorit ja nii kujuneb igaühe ametiajaks kolm aastat. Direktorid valivad igal aastal enda seast klubi presidendi ja kaks asepresidenti, kelle maksimaalseks järjestikuliseks ametiajaks on kolm aastat.

Direktorite valimisel tehakse selgeks, mis ülesannet igaüks hakkab täitma. Praeguses juhatuses kuulub presidendi valdkonda planeerimine. Sekretäri hoole all on klubi dokumentatsioon ja arhiiv. “Finantsministriüritusi” kuulub kolm direktorit – laekur ja abid. Nendele lisaks on kahe direktori funktsiooniks “*fundraising*”, mis meie keeles tähendab rahakogumise ürituste korraldamist. Liikmeskonna direktor hoolitseb, et klubil oleks palju rahulolevaid liikmeid. Avalike suhete direktor hoolitseb, et avalikkus klubist palju head teaks ja “haaraks nendel sabast”, kellest klubil oleks kasu loota. Majapidamise direktori valdkonda kuulub hoone

remont ja korrastamine. Oma tegevuste korraldamise direktorid on lõbusõudjatel ja veteranidel. Üks direktor on vabatahtlike abiliste koordineerija. “Õpi sõudma” programmi juhhib selle valdkonna direktor. Ja lõpuks – klubi peamise tegevuse, sõudmise koordineerijana kuulub juhatusse klubi kapten, kelle palkab juhatus iga hooaja alguseks.

Suvehooajal on kaptenil täita palju ülesandeid (väikese palga eest). Ta tuleb nendega toime tänu vabatahtlike abiliste entusiastlikule abile.

Argonauti sõudeklubi autonoomseks osaks on lähedase keskkooli sõudeklubi. Koolil on oma treener ja korraldatakse ka oma koolidevahelisi võistlusi. Teise autonoomse osana tegeleb Toronto ülikooli sõudeklubi. Teise ülikooli ja ühe teise keskkooli sõudmine hakkab ka idanema Argonauti klubi “peenral”. Autonoomsete sektsioonide esindajad kuuluvad hääleõiguslikena argonauti klubi juhatusse. On kujunenud tavaks, et direktorite koosolekut peetakse kord kuus kindlal nädalapäeval ja see on avatud kõigile klubi liikmetele.

Treeneritööle palgatakse peatreener ning tema abilisteks eri programmide treenerid ja paadikorrastaja. Kõik need on ainult sõudmise hooaja tööd ja teenistused. Muidugi areneksid asjad paremini, kui oleks põhikohaga kutselisi treenereid, kuid klubi on rahuldavalt funktsioneerinud ka niimoodi. Seda tänu oma liikmeskonna leiduvatele (ühiskondlikele) treeneritele. Suuremate kogemustega sõudjad juhendavad paatkondi, kes vajavad arendamist. Kel sellise töö maht on suurem, vabastatakse klubi liikmemaksust. Talvel korraldatakse kõigile soovijaile ühel nädalalõpul “esimese tasapinna” treeneri kursus, kus

on juhendajateks Kanada koondvõistkonna treenerid. "Neljanda tasapinna" treeneril on spordialane kõrgharidus.

Ainuke riiklik toetus sõudeklubile tuleb spordivälisest programmist. Suvisel koolivaheajal on vaja luua töökohti noortele. Sellest programmist on Argonauti klubi saanud valitsuselt kahe ametniku suvekuude töötasu. Nendeks on olnud meie oma klubi ülikoolis õppivad liikmed. Ühe tööpäev algab hommikul enne kuut, teisel lõpeb õhtul hilja. Puhkepäevi annavad neile teised klubi liikmed. Tegelikult aitavad süsteemil funktsioneerida kõik sõudjad. Klubi ei vaja uste avajat ja lukustajat. Iga treeningule tulija avab ise värava, ukse numbrilukud ja ellingu väravad ning tegutseb nagu peremees oma majas. Kui klubi liige näeb, et on õhtul viimane, siis sulgeb ta paadikuuri väravad ja kustutab tuled.

Liikmemaksud

Klubi liikmeskonna kategooriatena loetletakse eliitsõudjaid (riigi koondvõistkonna treeningutest osavõtjad), võistlussõudjad, veteranid, lõbusõudjad (*recreational*), õpilased ja üliõpilased, kaugel elavad (100 km linnast) ja teotajadliikmed. Liikmemaksu suurus sõltub liikme kategooriast. Juhatus on proovinud kehtestada mitmesuguses suuruses liikmemakse. Optimaalse otsimine kestab igavesti, kuna maksu suurus ja liikmete arv näib olevat pöörvõrdelises seoses. Võistlussõudjatel on see kõige kõrgem, ühe nädala palga suurusjärgus, veteranil umbes nädala pensioni suurus. Viimaste aastate uudiseks on 50-dollariline lisamaks klubihoone ja paatide korrastamiseks. See makstakse tagasi neile, kes annavad oma panuse "ühiskondliku töö" korras. Selle positiivne mõju on märgatav.

Learn-to-row – "õpi sõudma" programm

See programm on liikmeskonna juurdekasvu allikaks ja majanduslikult kasulik. 1998. aasta finantsaruandest selgus, et selles osales 252 inimest ja klubi eelarvesse tõi see programm 43 000 CS

(470 000 kr.). Kuu aega kestval kursusel on 8 treeningut. On nädalalõpu kursus laupäeva ja pühapäeva ning tööpäevade kursus kahel õhtul. Õppegrupis on 20 inimest, läbisegi mehed ja naised igas vanuses. Veele minnakse kaheksa- ja neljapaatidega. Juhendajateks on oma klubi liikmed, kes saavad kursuse eest 50 dollarit sõidukulude jaoks. Kursus lõpetatakse 500 m regatiga, kus igaüks saab auhinnaks kaela sõõriku ning lisaks palju nalja ja naeru. Kursuslased kutsutakse jätkama lõbusõudjatena (*recreational rowing*).

Tähtpäevad ja sündmused

Klubi värvideks on kaks sinist, tume ja hele. Nendest on saanud oma nime hooaja lõpupidu – *Double Blue* õhtu. Detsembris on jõululaulude õhtu. 1. jaanuaril kutsutakse aastat alustama "kas või rooma" treeningul. Joostakse või

kulul, kuid soodsa hinnaga. Sõitsime autoga kahekesi kordamööda juhtides 2400 km järjest 26 tundi.

Aprillis algab sõudmine paadisildade kohalemonteerimise talgutega. Aastakoosolek toimub mais, sügiskoosolek oktoobris. Novembri alguses on ilmad parajad välishooaja lõpetamiseks ja sildade lahtimonteerimise talguteks.

Maikuu "avatud uste" päeval kutsutakse linnarahvast klubiga tutvuma. Enda arvates ei teinud ma midagi erilist, kuid vanaisad ja -emad imestasid, kui kergelt minu sihvakas paat hõljub. Märkasid, kuidas nad hakkasid oma noorperele sõudmist soovutama.

Kui kuuleme trummipõrinat, siis tuleb see draakon-paadi (*Dragon Boat*) ninas istuvalt näkineilt, kes lööb rütmi 20 kanuuaerule. Naabruses on selle Kagu-Aasia aerutamise klubi. Kui loen-

Foto Toronto Sõudeklubist "Argonaut". Sügisene paadisilla veest väljavõtmise talgud klubiliikmete osalusel. Tagaplaanil töötavad masinad maaparandustöödel. Foto vasakpoolses ülaservas on lainetõke, mille kaitse all tugeva lainetuse korral on sõudjatel rahulik treenida.

jalutatakse pargirajal kahe kilomeetri kaugusel asuva majakani. Käesoleva aasta kevad-talgud klubihoone parandamiseks ja värvimiseks toimusid ühel veebruari nädalalõpul. Järgmisel oli huvastijātu õhtu Rootsimaale tagasipöörduvate klubi ajutiste liikmetega. Varem kuulus veebruari tegevuskavasse ka nädalane sõudmislaager Floridas Tampa Ülikooli klubis kõigile soovijatele, oma

dasin nende paate, siis selgus, et 14 paadiga on vee peal 280 aerutajat, 14 trummilööjat ja 14 roolijat. Oma paatkond on daamid, kes on läbi teinud rinnavähi operatsiooni.

Draakon-paadi sõudjad alustavad oma hooaega "pahade vaimude" väljajamise rituaaliga. Paadid on reas, ehitatud võistlusvarustusse kuuluva paadi ninasse kinnitatud draakoni peaga. Selle

ala asjatundja oma piduliku riietuse ja atribuutikaga ajab nendest välja pahad vaimud, et head vaimud saaks sinna asuda. Kui ka eesti sõudjad korraldaksid kevadel pahade vaimude väljatõrjumise, siis ei oleks ehk sügisel vaja oma saavutamata saavutuste pärast kurvastada. Meie klubis ristitakse uued paadid pidulikult. Üks kahepaat sai klubi veterani ja ühistegelase nime, teine sai meie klubi liikme nime, kes sõudis Helsingi olümpiamängude sõuderegatil 1952. aastal

Ungari neljapaadis ja jäi Läände 1956. a. Melbourni olümpiamängude ajal toimunud Ungari ülestõusu järel. Nüüd 75-aastasena sõuab ta oma ühepaadil.

Argonaudi sõudjatel on "igaühel oma lõbu". Kalenderplaanis on võistlusi nii laias maailmas, omas Kanadas, kui ka vastavalt oma klubi traditsioonidele. Viimastest on raskesti tõlgitavad *Hogtown Heats*, *Top and Bottom Regatta* ja *Frostbite Regatta*. Sel viimasel, Külmanäpistuse regatil istutakse kaheksapaati

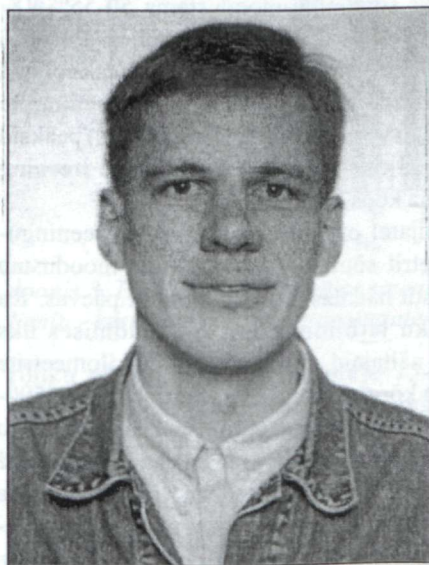
klubisse jõudmise järjekorras, sõutakse võidu 500 m rajal ja pärast seda juuakse kuuma kohvi.

Kõige rohkem on meie klubis ikkagi lõbusõudjaid. Ka Kanada võistlustel on omaette sõidud nendele (algajatele) ja veteranidele (vanameistritele). Sõutakse klubis ja regattidel lõbusa perena, nii et klubi üritustel on alati rõõm osaleda.

Toronto-Pärnu, detsember 2000

Sõudmistreeningu organiseerimise eri aspektid

Jaak Jürimäe,
TÜ filosoofiadoktor

Sportlik treening on käsitletav mitmest aspektist. Juba üksnes treeningu metoodika sisaldab endas kehalise, tehnilise, taktikalise, psühholoogilise ja teoreetilise ettevalmistuse aspekte. Omakorda iga ettevalmistuse liik nõuab käsitlust nii ühe treeningutunni kui ka nädalase, mitmenädalase ja aastase treeningu planeerimise aspektist lähtudes. Vahetu treenimise kõrval on sportlase tippu viimine

Jarek Mäestu,
TÜ magistrant,
SK "Pärnu" tegevõudja

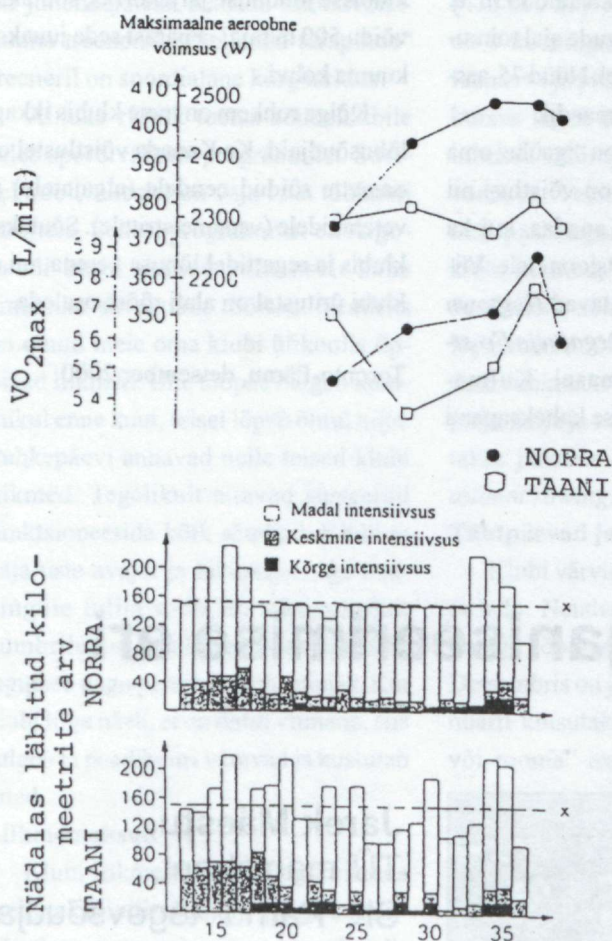
soetud valiku aspektiga, toidu- ja puhkuse organiseerimisega, taastumisvahendite kasutamise, tree-efektiivsuse kontrolliga, vigastuste profülaktika ning raviga jms. Tänapäeval puudub ühtne teooria treeninguprotsessi kohta, mis sisaldaks koormuse tüüpi, mahtu, intensiivsust, harjutuste valikut, taastumisperioode jne. ning mis kindlustaks konkreetse sportlase jõudmise tippasemele. Peamised teadmised on põhiliselt empiirilised.

Käesolevas artiklis on juttu tippõudjate treeningute olemusest ja ülesehitusest ning on toodud ka näiteid mitmete sõudekoondiste treeningutest.

Treeningu organisatsioon

Treeningukoormuse kui ühe treeningukorra ülesanne on mõjutada organismi mingis kindlas suunas, juhul kui koormus on piisavalt kõrge. Sama koormuse kordamisel jäävad muutused järjest väiksemaks, kuni lõpuks lakkavad olemast. Suurendades koormuse intensiivsust ja mahtu, on võimalik edasist treenitust arendada. Suurem koormuse maht ja intensiivsus nõuab ka suuremat puhkuse ja taastumise perioodi. Seega

tuleks treeningut organiseerida nii, et suurte koormustega treeningutsüklid (organismi treenituse areng) vahelduvad väiksemate koormustega tsükliga (organismile piisav taastumine). Treeningu struktuur on tavaliselt üles ehitatud mikrotsüklile (kestusega 6 kuni 12 kuud). Sellised mikro- ja makrotsüklid on esitatud joonistel 1 ja 3, kus võib näha Hollandi 1988. aasta naiskonna olüm-

Joonis 1. Maksimaalne aeroobne võimsus ja maksimaalne hapniku tarbimine Norra ja Taani meessõudjatel võrrelduna nende suviste treeningumahtudega.

piaettevalmistus ning Norra ja Taani meeskonna treeningumahtusid enne maailmameistrivõistlusi.

On ilmne, et treeningul läbitud kilomeetrid on võistlustel saadava tulemusega omavahel seotud, kuid seoses treeningute monotoonsusega suurte mahtude korral võib esineda üleväsimust ja ületreeningu ohtu. Eriti ilmne oli see seitsmekümnendatel aastatel, kui päevas treeniti üle kuu tunni vähese intensiivsusega. Üleväsimus on seisund, mis kajastub töövõime languses (taastumisperiood üleväsimuse puhul on 1 – 2 nädalat). Ületreeningu puhul on tegemist töövõime tugeva langusega ning taastumisperioodi pikkuseks võib olla kuni üks aasta. On teada ka juhtumeid, kus sportlane polegi suutnud end ületreeningu faasist välja võidelda ning on sunnitud tippspordist loobuma. Samuti on teada, et sportliku vormi areng on parim, kui treenitakse üleväsimuse piiril ning seejärel vähendatakse treeningukoormust, et anda organismile võimalus taastuda. Treeningukoormuste vähendamine võimaldab sellest johtuvalt superkompensatsiooni protsessidel (töövõime taastumine endisest kõrgemale tasemele) ja taastumisprotsessidel kõrvaldada väsimust ja teisi treeningutega kaasnevaid negatiivseid nähtusi. Siiski ei pruugi treeningukoormuse vähendamise alati kaasneda töövõime paranemine. Põhjus võib olla mittepiisavas taastumises või selles, et sportlasel ei olnudki vaja puhkust, kuna üleväsimust polnud tekkinud.

Erisuguste treeningumeetodite kasutamine, rõhkude asetamine erisugustele treeningustiimulitele, treeningu intensiivsuse ja mahu varieerimine ja kerge üleväsimuse teke koos hilisema piisava taastumisperioodiga aitavad treenitust parandada. Samuti peaks kahele või kolmele mikrotsüklile järgnema üks taastav mikrotsükkel.

Ka mikrotsükli siseselt võib varieerida suurte ja väikeste koormustega. Tippportlased kasutavad sageli 1 – 2 tugeva koormusega treeningupäeva, millele järgneb üks nõrgema koormusega päev, mis tähendab, et kolme kuni viie treeningukorra järel jäetakse üks treening vahele.

Treeningute kompleksus

Treeningu efektiivsuse analüüsimisel tuleb arvestada treeningute kompleksust, kuna sõudjatel tuleb arendada mitmeid võimeid. Sõudjale on olulised suured jõu näitajad, et saavutada maksimaalset tõmbetugevust, vastupidavust (aeroobset võimsust), et säilitada tugevaid tõmbeid 2000 meetri jooksul, maksimaalset võimsust (anaeroobne võimsus) stardi, finiši ning distantsi keskel kiirenduste sooritamiseks. Lisaks kehalistele võimetele on sõudjatel olulised ka head tasakaalu, koordinaatsiooni jm. näitajad. Treeningute kompleksus võib põhjustada ajalisi probleeme, kuna mitmeid võimeid ei saa arendada samaaegselt. Näiteks ei ole võimalik arendada kiirust samaaegselt vastupidavusega või maksimaalset jõudu samaaegselt vastupidavusega, anaeroobse võimsuse arendamisel on oluline eelnev aeroobse võimsuse küllaldane tase. Tugeva anaeroobse suunitlusega treeningud (95-100% maksimaalsest) moodustavad kogu treeningumahust 5-7%, segarežiimis treeningud (75-95% maksimaalsest) moodustavad 20-25%. Ülejäänud osa moodustavad aeroobse suunitlusega treeningud (intensiivsus kuni 75% maksimaalsest).

Aasta lõikes peaks sõudmine moodustama 50-55% 18-aastastel sõudjatel, 55-60% kuni 21-aastastel ja üle 60% vanematel sõudjatel. Jõutreeningu maht noortele peaks olema umbes 20% ja seniioridele umbes 15% kogu treeningute mahust. Muud treeningu vormid (pallimängud, jooks) peaksid moodustama ülejäänud osa. Seega peaks erialane treening (sõudmine) suurenema koos vanusega.

Tiipsemel sõudjatel on leitud keskmiseks treeningumahuks 160 kilomeetrit sõudmist nädalas, mis moodustab keskmiselt 12-14 tundi nädalas ehk 115 minutit päevas. Ka maksimaalne hapniku tarbimine, mis on sõudmises üks olulisemaid edukuse näitajaid, suureneb läbitud kilomeetrite arvuga ning saavutab kõrgtaseme, kus aastas läbitakse 5500-6000 kilomeetrit. Samuti on leitud, et tippportlasel väheneb maksimaalne hapniku tarbimine siis, kui nädalane kilometraaz langeb alla 100 kilomeetri. Näiteks sellega võib seletada ka Taani sõudjate maksimaalse hapniku tarbimise langust 26.-33. nädalal võrreldes Norra sõudjatega (joonis 1). Samas on huvitav märkida, et Hollandi naiskonna 1988. aasta Souli olümpiakoondise treeningud toimusid harva 200 minutit päevas ning treeningu keskmine pikkus oli neil 80 minutit (joonis 3). Siiski tunduvad need näitajad olevat liialt madalad, kuna meeste ja naiste treeningumahud peaksid olema ajaliselt enam-vähem võrdsed. Seda näitavad ka olümpiamängude tulemused. Vaid naiste ühepaat jõudis A-finaali, olles neljas.

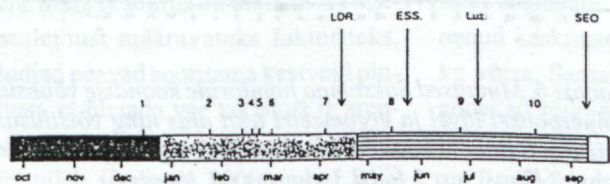
Joonisel 2 on toodud Hollandi naiste olümpiakoondise ettevalmistusplaan 1987. aasta oktoobrist 1988. aasta septembrini.

Ettevalmistav periood (oktoober-detsember 1987):

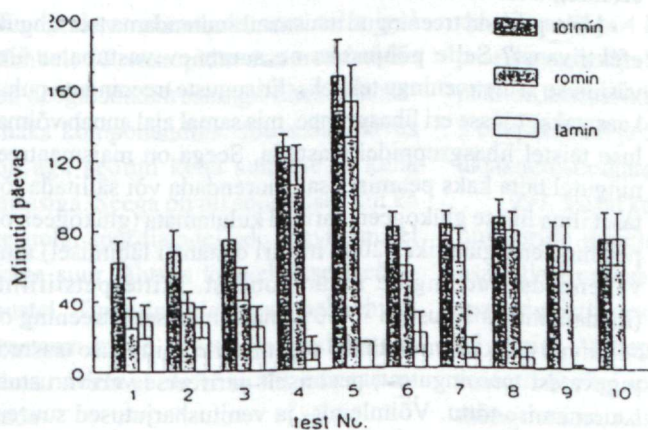
Igakülgne vastupidavustreening aeroobse töövõime suurenemiseks koos treeningumahu aeglase suurenemisega. Enamik treeninguid 65-75% maksimaalsest intensiivsusest, laktaadi kontsentratsioon veres peamiselt 2 mmol/l juures, kohati ka vahemikus 2-4 mmol/l. Puudusid anaeroobse suunitlusega treeningud. Enamik treeningutest toimus maismaal.

Spetsiaalne ettevalmistav periood (jaanuar-aprill 1988):

Jätkeb aeroobne treening 65-75% maksimaalsest intensiivsusest. Sõudetreeningute arvu ja mahu suurenemine; suuremat

Joonis 2. Hollandi naiskoondise 1987.-1988. aasta ettevalmistusplaan. LDR - pikk regatt; Ess - Esseni regatt; Luz - Luzerni regatt; Seo - Souli olümpiamängud. 1-10 testimise ajad.

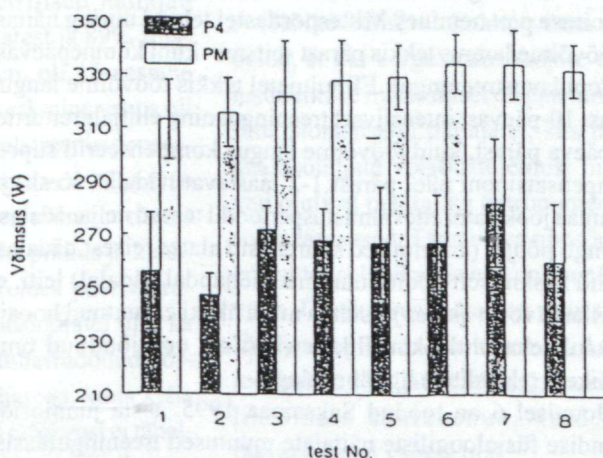
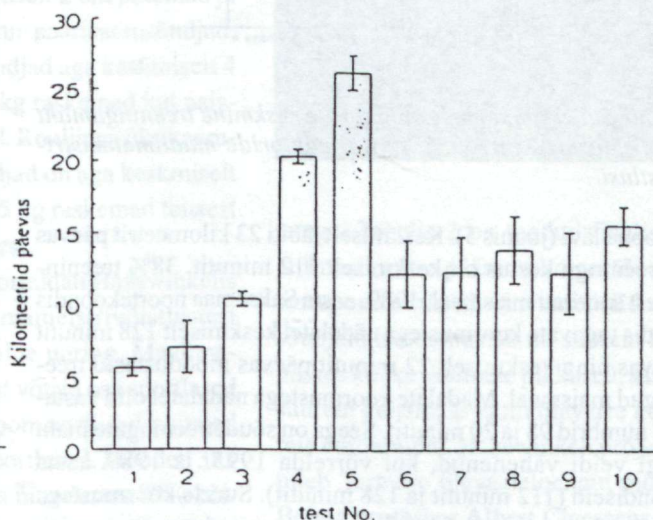

Joonis 3. Hollandi naiskoondise treeningumahud (totmin) ja keskmine kilometraaž. Romin - keskmine sõudetreeningute aeg, lamin - keskmine maismaatreeningute aeg.

rõhku pööratakse treeningutele 75-90% maksimaalsest intensiivsusest [peamiselt intensiivsed mahu treeningud (laktaadi sisaldus veres 2-4 mmol/l) ja intervalltreeningud pikkadel lõikudel (laktaadi sisaldus veres 4-8 mmol/l)]. Periood lõpeb 4000 meetri regatiga. **Võistlusperiood (mai-september 1988):** Aeroobne treening 65-75% jätkub. Pikad ja lühikesed intervalltreeningud suurtel intensiivsustel (90-100%, laktaadi sisaldus veres üle 8 mmol/l). Kiirustreeningud lühiajaliselt enne tähtsaid võistlusi. Periood lõpeb olümpiamängudega.

Treeninguplaanist selgub, et aeroobne ja intensiivne treening pikkadel lõikudel moodustab peamise osa üldisest treeningumahust (joonis 3). Treeningulaagris (testid 3-5) suurenes oluliselt treeningumaht. Sellele järgnenud perioodil (testid 6-10) aga treeningumaht oluliselt vähenes. Joonisel 4 on toodud Hollandi naiste koondise hooaja jooksul sooritatud funktsionaalsete testide tulemused. Jooniselt on näha, et anaeroobne lävi suureneb oluliselt nii treeningulaagri algul

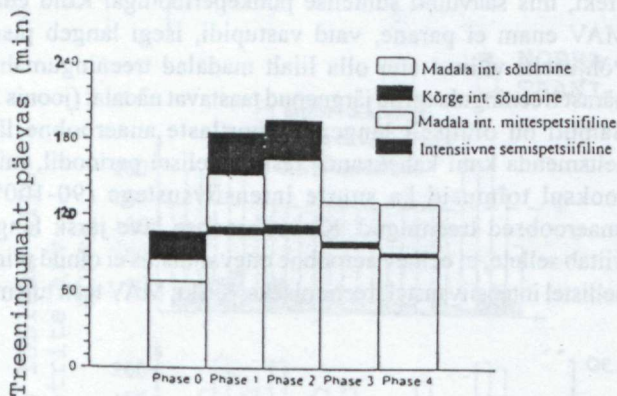
(test 3) ja spetsiaalse ettevalmistava perioodi lõpul (test 7). Viimane anaeroobse läve suurenemine on peamiselt põhjustatud 4000 meetri regati ettevalmistusest, kuna sel perioodil koosnesid treeningud peamiselt intensiivsest aeroobsest treeningust anaeroobse läve piiril. On oluline, et maksimaalne aeroobne võimsus (MAV) saavutaks lae just vahetult enne tähtsamaid võistlusi. Kuid antud juhul see nii polnud. MAV kasvas kogu hooaja jooksul umbes 5-10%, kusjuures oluline tõus toimus viienda ja kuuenda testimise vahel (joonis 4). Test 6 oli esimene pärast treeningulaagrit ning selle perioodi jooksul olid treeningumahud võrreldes treeningulaagriga oluliselt vähenenud. MAV-i kasv võib seega olla superkompensatsiooni efekt, mis saavutati suhtelise puhkeperioodiga. Kuid edasi MAV enam ei parane, vaid vastupidi, isegi langeb pisut. Põhjuseks võivad siin olla liialt madalad treeningumahud pärast treeningulaagritele järgnenud taastavat nädalat (joonis 3). Samuti on oluliselt langenud sportlaste anaeroobne lävi seitsmenda kuni kaheksanda testi vahelisel perioodil, mille jooksul toimusid ka suurte intensiivsustega (90-100%) anaeroobsed treeningud. Ka anaeroobse läve järsk langus viitab sellele, et eelnev aeroobne ettevalmistus ei olnud piisav sellistel intensiivsustel treenimiseks. Siiski, MAV testi tulemus

Joonis 4. Hollandi naiskoondise anaeroobne lävi (P4) ja maksimaalne aeroobne võimsus (PM) 1987.-1988. a. hooaja jooksul.

(test 8) oli peaaegu sarnane eelmisega (test 7), kuid seda peamiselt suurenenud anaeroobse energia kasutamise tõttu ning tõenäoliselt ei suuda sportlased seda vormi hooaja lõpuni säilitada. Soovitatav oleks olnud veel ühe suurendatud treeningumahu bloki liitmine treeninguplaani, et sellega tagada parem aeroobse võimsuse tase.

1995. aasta Saksamaa noortekoondise treeningumaht oli intensiivsetel nädalatel kuni 190 minutit päevas ning 108-132 minutit päevas taastatavatel nädalatel. 55% treeningutest moodustas madala intensiivsusega sõudmine (laktaadi kontsentratsioon veres alla 4 mmol/l ehk allpool anaeroobset läve). Vaid 4 % sõudetreeningutest oli kõrgemal kui ana-

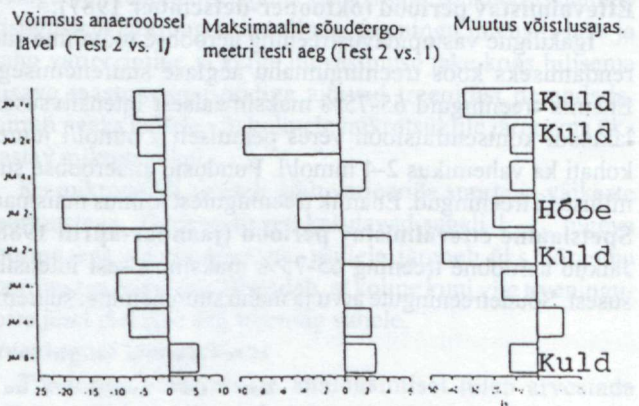

Joonis 5. Saksamaa meesjuunioride keskmine treeningumaht (min) päevas enne 1955. aasta juunioride maailmameistri-võistlusi.

eroobne lävi (joonis 5). Keskmiselt läbiti 23 kilomeetrit päevas ja treeningu kestus oli keskmiselt 112 minutit. 38% treeningutest sooritati maismaal. 1989. aasta Saksamaa noortekoondis sõudis tugevate koormustega nädalatel keskmiselt 128 minutit päevas ning keskmiselt 22 minutit päevas moodustasid treeningud maismaal. Madalate koormustega nädalatel olid vastavad numbrid 98 ja 20 minutit. Seega on sõudetreeningute maht isegi veidi vähenenud, kui võrrelda 1995. ja 1989. aasta koondiseid (112 minutit ja 128 minutit). Suurte koormustega nädalatel saavutatud 24%-line treeningumahu suurenemine (190 minutit ja 150 minutit) on aga saavutatud peamiselt maismaatreeningute osakaalu suurenemisega.

Kas treeningukoormuste suurenemisega kaasneb alati ka treenituse paranemine? Mittesportlastel tehtud uuring näitas, et töövõime langus tekkis pärast seitsme- kuni kümnepäevast vastupidavustreeningut. Eliitujatel tekkis töövõime langus pärast 10-päevast intensiivset treeningut ning eliitjalgratturitel 14 päeva pärast, kuid töövõime langus kompenseeriti superkompensatsiooni näol pärast 1-2 taastavat nädalat. Kesk- ja pikamaa jooksjatel ettevalmistusperioodil tehtud neljanädalase uuringu põhjal (koormused suurenesid alates teisest nädalast ja olid keskmiselt poole suuremad neljandal nädalal) leiti, et sportlaste vorm alanes järsult ja mitte ükski ei suutnud hooaja jooksul teha ühtki korralikku võistlust ega jõudnud oma isiklikele rekorditele ligilähedalegi.

Joonisel 6 on toodud Saksamaa 1995. aasta juunioride koondise füsioloogiliste näitajate muutused treeningufaasist 0 kuni taastumisfaasini 3. Üleväsimuse puhul võimsus anaeroobse läve tasemel sageli väheneb, samas ei pruugi

Joonis 6. Muutused Saksamaa juunioride koondise võimsuses anaeroobsel lävel ja ergomeetri testi ajas ning võistlustulemuse muutumine koos saavutatud medaliga. Test 1 sooritati faasi 0 lõpus, test 2 faasi 3 alguses (vt. joonis 5).

väheneda võistlustulemus (vasakpoolne ja keskmine tulp joonisel). Taastumisperioodil aga saavutatakse sportliku vormi paranemine võistlusaja paranemise kaudu, mis on näha parempoolses tulbas. Nende tulemuste põhjal võib väita, et üleväsimuse teke ja sellele järgnenud superkompensatsioon täitsid nende sportlaste puhul oma ülesande ja treeningute eesmärgid realiseeriti.

Miks peaksid treeningud maismaal suurendama treeningute efektiivsust? Selle põhjuseks on suurenev vastupanu üleväsimuse ja ületreeningu tekkeks. Erisuguste treeningute puhul kaasatakse töösse eri lihasgruppe, mis samal ajal annab võimaluse teistel lihasgruppidel taastuda. Seega on maismaatreeningutel täita kaks peamist osa: suurendada või säilitada jõu taset ilma lihase glükogeenivarusid kulutamata (glükogeen on peamine energiaallikas 2000 meetri distantsi läbimisel) ning vähendada treeningute monotoonsust. Mittespetsiifiline (madala intensiivsusega - <60% maksimaalsest) treening on "aktiivne puhkus", mis annab organismile võimaluse taastuda tugevatest treeningutest, peamiselt perifeerse verevarustuse suurenemise tõttu. Võimlemis- ja venitusharjutused suurendavad painduvust ja vähendavad lihasesiseseid pingeid. Samuti on leitud, et süsivesikuterohke dieet suurendab oluliselt töövõimet, võrreldes keskmise ja madala süsivesikutega dieedi korral. Seega on lihase ja maksa glükogeenivarude taastamiseks tugevate treeningute puhul oluline rohkesti (kuni 70% kogu kaloraazist) süsivesikuid manustada.

Kokkuvõtteks võib öelda, et vastupidavustreeningutega kohanenud sportlasel on ületreeningu vältimisel kriitiline piir kaks kuni kolm nädalat intensiivset vastupidavustreeningut keskmiselt umbes kolm tundi päevas. Seejärel on vajalik taastumisaeg üks kuni kaks nädalat. Tippisport on väga spetsiifiline, mis tähendab, et igal sportlasel on vajalik koormuse ja puhkuse vahekord erinev. Näiteks Saksamaa juuniorid töötasid iga nädala algul pärast puhkepäeva maksimaalselt kaks minutit sõudeergomeetril, mille põhjal edasised koormused vastavalt varieeriti. Ületreeningu riski aitab vältida ka treeninguharjutuste varieerimine, kergete ja raskete treeningupäevade vaheldumine ning samuti optimaalne toitumine.

Antropomeetriliste näitajate tähtsus sõudmise võistlustulemuses

Jaak Jürimäe,
TÜ filosoofiadoktor

Akadeemiline sõudmine on spordiala, kus on tegemist jõuvastupidamisega. Keha mass ja suurus on olulisteks võistlustulemust määravateks faktoriteks. Sõudjad peavad sooritama kestvaid pingutusi, et ületada vee takistust ja arendada paadi maksimaalset kiirust. Sõudjatel tuleb sooritada 2000 meetri läbimiseks 200 kuni 250 tõmmet. Distsants läbitakse olenevalt paadiklassist 6,5 kuni 7,0 minutiga. Seega peab sõudjal olema suur lihasmass ja võimas kehaehitus. Sõudmisel kasutatakse umbes 70% kõigist lihastest. Võistlustulemuse saavutamisel on suur tähtsus jõul, mida suudetakse rakendada aeru taha igal tõmbel. Jõuvastupidavuse arendamine on seega sõudetreeningu üheks tähtsamaks komponendiks. Jõuvastupidavus on aga seotud keha suuruse ja keha massiga. Seega on nii sõudmises kui ka teistelgi spordialadel edu saavutamisel väga suur tähtsus kehaehituse iseärasustel. Tippatleetidel peab kehaehitus vastama antud spordiala nõudmistele, ilma milleta ei ole võimalik edu saavutada.

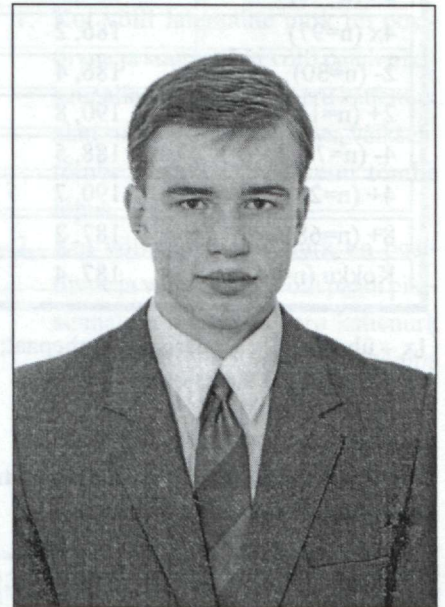
Sõudjate antropomeetrilisi näitajaid on uuritud küllaltki palju. Üldiselt on tippõudjad raskemad, pikemad ja omavad suuremat lihasmassi kui vähem- edukad sportlased. On leitud, et rahvusvaheliste regattide võitjad ühepaatidel olid keskmiselt 12 cm pikemad ja 10 kg raskemad kui rahvuslikul tasemel võistlevad ühepaatide sõudjad. Näiteks Austraalia eliitsõudjad omasid 4% suuremat kehamassi ja 19% väiksemat nahavoltide paksuste summat võrreldes keskmiste Austraalia sõudjatega. Kanada rahvusvahelisse klassi kuuluvad meessõudjad olid aga 10% pikemad ja 27% raskemad kui mittersportlased. Kanada rahvusvahelisse klassi kuuluvad naissõudjad olid aga 7% pikemad ja 19% raskemad kui keskmised mitte-

sportlastest Kanada naised. Viimase kümne aastaga on rahvusvahelistel regattidel osalevate sõudjate pikkus suurenenud keskmiselt 2 cm ja kehamass 5 kg võrra. Samas tuleb aga märkida, et andekad sõudjad paistavad juba lapsepõlves silma eakaaslastest pikemana.

Erinevused keha proportsioonides ilmnevad ka paadiklasside sõudjate vahel. Täiskasvanud üksikaerusõudjad on üldjuhul pikemad ja raskemad kui paarisaerusõudjad. Meesüksikaerusõudjad on keskmiselt 2 cm pikemad ja 4 kg raskemad kui paarisaerusõudjad. Naisüksikaerusõudjad aga keskmiselt 4 cm pikemad ja 4 kg raskemad kui naispaarisaerusõudjad. Roolijaga üksikaerupaatide meessõudjad on aga keskmiselt 3 cm pikemad ja 5 kg raskemad teistest üksikaerusõudjatest.

1997. aastal korraldati Hazewinkelis juunioride maailmameistrivõistlustest osavõtjate unikaalne uuring. Maailmameistrivõistlustest võtsid osa sportlased 43 riigist. Antropomeetrilised näitajad määrati 41 riigi sportlastel. Mõõdeti 383 meesjuuniori, mis moodustas 89% kõikidest osavõtnud meesjuunioridest (osales 430 meessõudjat). 84% mõõdetud meesjuunioridest olid Euroopast ja 92% valged. Antropomeetrilised näitajad mõõdeti 83% võistlejatest ja 89% finalistidest. Kõige noorem oli 15-aastane ja vanim 19-aastane (keskmine vanus oli 17,8 aastat). Keskmiselt treenisid meesjuuniorid 7 kuni 10 korda nädalas (10-15 tundi). Tabelis 1 on näha, et meesüksikaerusõudjate keha pikkus ja kehamass oli raskem võrreldes paarisaerusõudjatega. Üksikaerusõudjatel olid ka suuremad jäsemete übermõõdud võrreldes paarisaerusõudjatega, kuna keha rasvaprotsendis olulisi erinevusi ei täheldatud. Seega võib öelda, et üksikaerusõudjaid iseloomustab suurem skeleti- ja lihasmass võrreldes paarisaerusõud-

Priit Purge,
SAK "Tartu" treener

jatega. Tabelis 2 on toodud finalistide ja finaali mitte pääsenud meessõudjate antropomeetrilised erinevused. Edukaid sõudjaid iseloomustab nii suurem keha pikkus kui ka jäsemete pikkused, samuti suurem kehamass ja nii õlavarre kui ka reie übermõõt. Hazewinkeli projektist tuleb Tartusse ülevaateoengut pidama Belgia professor Albert Claessens, kes esineb 30. augustist kuni 2. septembrini Tartus toimival kongressil "Sport Kinetics 2001".

Kõike eelnevat kokku võttes võib öelda, et kui kergekaalusõudjate võistlustulemuse määramisel on peamine osa funktsionaalsetel näitajatel, siis raskekaalusõudjate võistlustulemust määravad olulisel määral ka antropomeetrilised iseärasused. Tänapäeva tippõudjad on suhteliselt pikad ja neil on suur lihasmass. Üksikaerusõudjad on paarisaerusõudjatest pikemad ja raskemad. Aastate jooksul on sõudjate pikkus, kehamass ja lihasmass suurenenud, kuid keha rasvaprotsent vähenenud.

Tabel 1

1997. aasta juunioride maailmameistrivõistlustest osavõtnud sõudjate keskmised antropomeetrilised näitajad paadiklasside järgi.

Paadiklass	Keha pikkus (cm)	Kehamass (kg)	Õlavarre ümbermõõt (cm)	Reie ümbermõõt (cm)	Keha rasva %
1x (n=25)	186,0	79,4	29,5	57,0	11,3
2x (n=46)	187,4	80,8	29,6	57,4	11,5
4x (n=97)	186,2	80,5	29,8	57,5	11,6
2- (n=30)	186,4	80,5	29,5	57,7	11,3
2+ (n=14)	190,8	87,6	30,4	61,0	12,0
4- (n=74)	188,5	82,9	29,9	58,3	11,7
4+ (n=28)	190,7	87,4	31,2	60,2	12,8
8+ (n=68)	187,2	83,5	30,5	59,0	11,7
Kokku (n=382)	187,4	82,2	30,0	58,2	11,7

1x – ühepaat; 2x – paarisaueri kahepaat; 4x – paarisaueri neljapaat; 2- – roolijata kahepaat; 4- – roolijata neljapaat; 8+ – roolijaga kaheksapaat.

Tabel 2

1997. aasta juunioride maailmameistrivõistluste finalistide ja mittefinalistide antropomeetrilised erinevused.

	Finalistid (n=144)	Mittefinalistid (n=222)
Keha pikkus (cm)	189,3	186,3
Kehamass (kg)	84,8	80,6
Õlavarre ümbermõõt (cm)	30,4	29,6
Reie ümbermõõt (cm)	58,7	57,5
Käe pikkus (cm)	83,7	82,4
Jala pikkus (cm)	91,6	90,6

Sõudetehnikast ja inventarist

Paadi ja inventari reguleerimine (järg)

Tulli kõrgus

Tulli kõrguseks kasutatakse tavaliselt 16 – 18 cm. See on palju sobivam ja praktilisem mõõde, kui kasutada projekteeritud veeliini. Viimati mainitud mõõde aitab määratleda paadi üldise sobivuse soovitava paatkonna kaalule.

Tulli kõrguse õige reguleerimine tagab selle, et sportlasel on võimalik sooritada kindel ning otsene tõmme aeru käepidemest ja hoida aerulaba õigesti vees. On tähtis tagada hea kontroll, efektiivne jõurakendus ja paadi tasakaal.

Õigele kõrgusele reguleeritud tull aitab samuti kaasa aerulaba puhtale väljavajutusele veest ning ettesõidu puhtusele –, et laba ei puudutaks selles faasis vett ning käed ei puudutaks reisi ja paadi parrast. Kuna rööbaste esimese ja tagumise otsa kõrgustes on vahe tavaliselt 1-2 cm, aitab see sportlasel hoida aerulaba täielikult koormatuna ka tõmbe lõpus. Need faktorid kindlustavad aerule veest väljavajutamisel parema nurga.

Kõrgusi saab lisaks reguleerida ka

kandade kõrguse ja/või pingi kõrguse muutmise teel – saavutamaks mugavaimat ja efektiivseimat asendit jõu rakendamiseks. Kuna need muutused paadis muudavad tõenäoliselt ka paatkonna raskuskeset, siis tuleks neid enne iga külgse analüüsi.

Tulli kõrgus võib paatkonna liikmetel kõikuda 1 cm ulatuses – suurem kõikumine võib seoses erineva tõmbe kõrgusega põhjustada probleeme tasakaaluga.

Kuigi paarisauerupaadidel soovita-

takse käte asendit sellisena, et üks käsi liigub teise ees, kasutatakse praktikas ikkagi enamasti varianti, kus parem tull (vasak aer) on seadistatud pisut kõrgemale – vahemikus 0,5-1,5 cm. See vahe tavaliselt suureneb – suuremas paadis kasutatakse suuremat vahet.

Aeru kattenurk

On üldtunnustatud tõde, et õige kattenurga korral seisab aer paremini tõmbe ajal vees ning teda on tõmbe lõpus kergem veest välja vajutada.

Algajatele on soovitatud kattenurka 8° , tehniliste oskuste täienemisel peaks kattenurk vähenema. Soovitatav kattenurk jääb üksikaerupaatidel vahemikku $5-8^\circ$ ja paarispaatidel vahemikku $4-7^\circ$.

Nagu kogemused on näidanud, selgitatakse optimaalne kattenurk individuaalselt, kuid võib siiski täheldada, et üldiselt kasutavad kogenumad sportlased väiksemat kattenurka ja väiksemates paatides kasutatakse väiksemat kattenurka kui suuremates paatides.

Tuleb meeles pidada, et aeru kattenurk koosneb tulli tööpinna nurga ning aeru tööpinna nurkade summast. Vertikaalselt seadistatud võlli korral aeru kattenurk ei muutu tõmbe algusest kuni tõmbe lõpuni.

Seega on vajalik muuta ühte või mõlemat nurka kas tullil või aerul, kui võlli asendit aeru kattenurga muutmiseks korrigeeritakse. Muutes võlli nurka kas lateraal- või paadi pikisuunas, siis aeru kattenurk tõmbe ajal muutub.

Hoides võlli lateraalse nurga 0° ja muutes võlli nurga paadi pikisuunal positiivseks paadi saba suunas, on aeru kattenurk nii tõmbe alguses kui ka tõmbe lõpus väiksem kui tõmbe keskel (aeru perpendikulaarasendis). Selline asend võimaldab saavutada labale sobiva sügavuse tõmbe teises faasis, kuid tõenäoliselt viib aeru liiga sügavale vette tõmbe esimeses faasis. Vastupidisel juhul – muutes antud nurga negatiivseks – põhjustab see aeru kattenurga suurenemise tõmbe mõlemas otsas võrreldes tõmbe keskpaigaga. Selline asend võimaldab hästi sooritada tõmbe algust ja esimest faasi, kuid raskendab aerulaba kontrolli tõmbe teises faasis ning aeru väljavajutamist veest.

Kuigi üldiselt soovitatakse aeru kattenurgaks lateraalsuunas 0° , on iga-päevane praktika selline, et võll on veidi kaldu väljapoole (positiivne nurk). Hoides võlli asendi paadi pikisuunas 0° ja lateraalse nurga positiivse, on aeru kattenurk alati suurem tõmbe alguses ja väiksem tõmbe lõpus võrreldes tõmbe keskosaga (aeru perpendikulaarasendis). Seega aeru kattenurk väheneb progresseruvalt tõmbe vältel algusest (veevõtust) lõpu suunas (väljavajutus). Selline nurk võimaldab kergemini aeru vette panna, hoida optimaalses asendis tõmbel ning vajutada puhtalt veest välja.

Tavaline võlli lateraalne nurk on $1-2^\circ$, mis annab aeru kattenurga suurenemise ja vähenemise, võrreldes perpendikulaarasendiga vastavalt $0,5 - 1^\circ$.

Seega, kui aeru kattenurk on 7° ja võlli lateraalne nurk on 2° , siis on aeru kattenurk tõmbe alguses 8° , tõmbe keskel (aeru perpendikulaarasendis) 7° ja tõmbe lõpus (väljavajutusel) 6° .

Võlli lateraalse ja paadi pikisuunalise nurkade mõju võib esitleda järgnevalt:

1. Kui võlli lateraalne nurk on positiivne ja suurem kui võlli paadi pikisuunaline nurk, siis on aeru kattenurk alati suurem tõmbe alguses, väiksem tõmbe keskel ja väiksem tõmbe lõpus.
2. Kui võlli lateraalne nurk on positiivne ja väiksem kui võlli paadi pikisuunaline nurk, siis aeru kattenurk suureneb tõmbe algusest kuni tõmbe keskosani ja väheneb tõmbe lõpu suunas.
3. Kui võlli lateraalne ja paadi pikisuunaline nurk on võrdsed, kuid mitte 0° , siis on aeru kattenurk võrdne nii tõmbe alguses kui keskel ning väiksem tõmbe lõpus.

Kuigi nii variandid nr.1 ja nr.3 on aktsepteeritavad, on nr.1 eelistatum. Aeru kattenurga muutumist saab määrata, mõõtes seda nii tõmbe alguses, keskel kui lõpus.

FISA **materiaal-tehnilise komisjoni**
materjalide põhjal tõlkinud
Mihkel Klementsov

UUGU-ÄRBÄRT PAJATAB ...

Uugu-Ärbärt, mõlatamise asja tundja

Mina, Uugu-Ärbärt ja minu kaks sõpra, Jaan Vanem ja Jaan Noorem, tervitame Sind, Eesti maa tublit mõlatajat ja ka Sind, mõla spordi sõpra Silgu-Mulgi-Maa pea linnast.

Seda korda sai siis üks meelevallaline punkt ära pandud Kuldse Draakoni aastale, kuigi see Kuldne Draakon meie jaoks päris otse koheselt välja öeldes puhtast kullast küll ei olnud, vaid ta oli hoopis kassi kulla karvaline. Ja seda ikka selle pärast, et meie mõla sikutajad mehed ja mõla sikutajad naised ei toonud Eesti Vaba Riiki mitte ühte ainsamatki päris kulla karvaliselt säravat medaljoni. Kuid vaatamata selle suguse tõsi asja peale, ei ole mõla spordi sõpradel mitte mingit sugust põhjust pead norgu lasta ega kurvastamise meelele endi üle võimust võtta.

Meie kolmekesi oma kalliste ja kauniste, samuti ka vara lahkunud Jaan Kõige Vanema lese prouaga vahtsime hoolega kolme mehe rassimist Sydney olümpose mängude mõlatamise võistlustel ja kuulatasime äärmise tähelepanu ja hoolikusega härra Jaan Tulsti ja härra Mihkel Klementsovi väga asja tundlikke mõtlemise lõnga harutamisi meie meeste mõlatamise kunsti taseme ning nende saavutamise võimaluste kohta ilma maa vägevate selts konnaga rinna pistmisel. Igas tahes jäime meie iga küljelt ja ülimalt rahule, millise tunde ära tundmiseni aitasid meid jõuda minu kaasa Mareta-Robertiina poolt laua peale kokku kantud söögi kraami ära korraline isu äratav lõhn ja keele päralt hõrgutatavat maitset pakkuv mekk, mida oma jagu mõjutasid minu puhveti kapist päeva valguse kätte tassitud kirevate siltidega värvilist vedelikku sisaldavad pudelid, milliste sisu maitmine oli üks ära arva-

mata meeli ülendav ja vaimlist tegevust ergutav ette võtmine.

Üle Eesti maalise päeva lehe "Postimees" kokku seadjad ei osanudki lõpp kokku võttes meie spordi meeste ette astumist olümpose mängudel muud moodi ära hinnata, vaid pidid selleks ots tarbeks vürfleid veeretama – mis sugune numbri märk peale jäi, see sugune hinna pandi spordi mehe ja naise sportlase saavutuse hindeks. Jürile veeretati vürfel välja "viie", Leonidile ja Andreile "nelja", mis peaks tähendama kooli poisi keeles "väga head" ja "head" hinnet. Noh, nad olid seda ka iga kandi pealt väärt ja nii suguse tunnustuse igat pidi ära teeninud.

Üldse pean Jüri kiitmiseks otse koheliselt välja ütleva, et ta on iga kandi pealt üks haru korraliselt väga lahke ja muheda olemisega meeste rahvas, kes iga küsimuse märgiga esitatud sõna peale annab alati otse kohelise hüüdmise märgiga täpse ja kiire vastuse, mida ei saa otseselt öelda kahe teise mehe kohta, sest nemad on natukene teist laadi loomuga.

Otsa saanud Kuldse Draakoni aasta oli ka meie mõla spordi tegemise juubileumi aasta. Selle piduliku sündmuse tähistamiseks kutsuti kõik mõla sportlased ja mõla spordi austajad kokku üle Eesti maalisele kokku tulemisele Tartu linna, kus meie mõla sport omale elu õiguse nõutas. Selle piduliku vastu võtmise otsa tegi lahti Mõla Liidu presidendi härra Peeter Mardna isikuliselt, kes peale pidulikust meeleolust kantud sisse juhatavat ava kõne pidamist andis mulle isiklikult üle tänu täheks mõlatamise asja tundmise eest väga väärtusliku ja kalli hinnalise kingituse eseme koos südame põhjast öeldud soojade sõnade ja kuuma käe pigistamisega, mille peale saali täis rahvast maruliselt oma käsi kokku plaksutasid ja sõja mees-

te pasunate puhumise koor piduliku tervitamise marssi maha mängis. Koduolijad rääkisid pärast, et tele visioon oli selle aja loolise tähtsa sündmuse üles võtnud ja näidanud mind kogu Eesti maa rahvale.

Järgmisena sai sõna järje mõlatamise spordi aja loo uurija ja oma uurimiste tulemuste kirja panija härra Ülo Tõlp, kes oma ette kandes tegi väga üksik ajalise ja põhjaliku üle vaate ühe terve ja ühe veerandi sajandi pikkusest mõlatamise spordi arendamise käigust.

Siis jagati veel juubileumi mälestamise medaleid. Mõlatajatele saadetud tervitamise kirjad ja tele grammid luges valju ja selge häälega ette härra Jaan Tults.

Tore pidu pidamine oli! Eriti oli mulle meele päraline ja südame lähedane see sugune asja olu, et mõla spordi ees otsas seisvad noored ja tublid asja mehed ei olnud meid, vanema põlvkonna olijaid ja ammuseid tegijaid üldse mitte ära unustanud, vaid tõstsid meie kunagisi ette võtmisi tähelepanu kesk punkti.

See mõla sportlaste juubileumi pidu pidamine oli veel selle poolest üks igat pidi tervitatav ette võtmine, kus viimase poole sajandi ajal tegutsenud mõlatajad ja asja huvilised said oma vahel kokku, aasta kümnete jooksul kokku korjatud muljeid avaldada ja mõtteid vahetada eesti mõla spordi hea käe käigust.

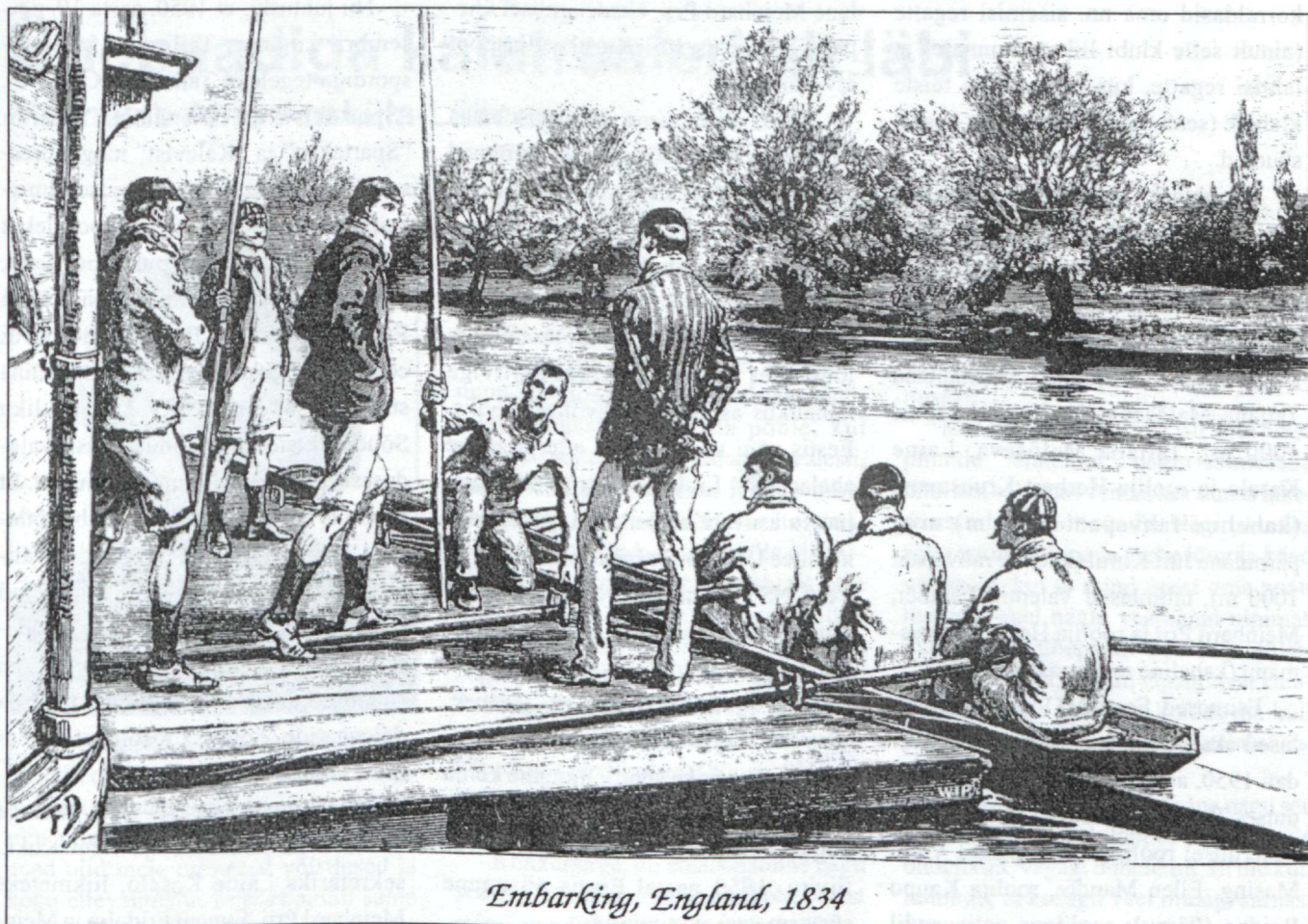
Praeguseks, kui Sina, armas mõla spordi sõber seda lugu loed, on Raudse Valge Mao aasta juba tükk aega tagasi pihta hakanud. Ja meil, kolmel Silgu-Mulgi-Maa pea linna vanal mehel jääb vaid üle soovida igale mõlatajale ja igale mõla spordi sõbrale tugevat tervist ning mõnusat meeleolu, et uue, energia ja jõuga hakata uuel millennjumil mõla spordi vagusid kündma!

Sõudespordi ajalugu sõnas ja pildis

Käeolevaga alustab toimetus “Eesti Sõudja” veergudel uut rubriiki, kus kavatseme avaldada avalikkusele senini tundmatuid materjale nii maailma kui ka meie vabariigi sõudespordi ajaloost.

Ootame kaastööd huvitavate meenutuste, dokumentide ja fotode näol!

“Eesti Sõudja” toimetus

TÄNAVU 107 AASTAT TAGASI

Sõudjad istumas kaheksapaati enne järjekordsele treeningule asumist. Gravüür sarjast: “A Pictorial History of Rowing”.

50 aastat Eesti sõudespordi juhtorgani moodustamisest

Hugo-Herbert Artma,
Eesti sõudespordi ajaloo uurija

Kuni II Maailmasõja alguseni (1939) ei korraldatud Eestis ametlikke meistrivõistlusi. Sõudeklubid (Tartus "Dorpater Ruder-Club" ja "Taara"; Pärnus "Pernauer Ruder-Club", Tallinnas "Tallinn" ja 1938. aastal moodustatud "Vahur") korraldasid oma nn. sisemisi regatte (ainult selle klubi liikmeskonnale) ja lahtisi regatte, kus osalesid ka teiste klubide (sealhulgas väljastpoolt Eestit) sõudjad.

Nii juhtuski, et esimesed ametlikud Eesti meistrivõistlused korraldati alles 1949. aastal rahvapaatidel Eesti NSV sõudmise meistrivõistluste nime all. Esimeste Eesti meistritena lähevad vabariigi sõudespordi ajalukku tallinlannad Tatjana Malõševa (üheline rahvapaat 1000 m), Tatjana Malõševa, Laine Kaselo ja roolija Herbert Kruusmann (kaheline rahvapaat 1500 m) ning pärnulanlane Jüri Kurul (üheline rahvapaat 1000 m), tallinlased Valentin Lember, Meinhard Prii ja roolija Herbert Kruusmann (kaheline rahvapaat 2000 m).

Esimesed Eesti NSV meistrivõistlused akadeemilises sõudmises korraldati 1950. aastal. Naiste ühepaadil võidutses Tatjana Malõševa (Tallinn), paarisaerulisel roolijaga kahepaadil Virve Masing, Ellen Mandre, roolija Kaupo Raidna (Pärnu); roolijaga neljapaadil Erika Vendik, Vilma Kõösel, Fernande Tammekänd, Virve Masing, roolija Kaupo Raidna (Pärnu). Meestest kuulusid kõik meistritiitlid tallinlastele: ühepaadil Vambola Anterile, paarisaeru roolijaga kahepaadil Vambola Anterile, Erich Luurele, roolija Vsevolod Jõgile ning roolijaga neljapaadil Uno Siitanile, Endel Otstavelile, Silver Mardnale (ESL-i president Peeter Mardna vanem vend), Taivo Eelmerle, roolija Vse-

volod Jõgile. Tegelikult oli ühepaadi konkurents esimene küll Jüri Kurul, kuid vastavalt võistlusjuhendile pidid kõik eelmise aasta (1949) meistrid kaitsma oma võidetud tiitlit!? Ühelisel rahvapaadil osutus seekord kiiremaks tallinlane Meinhard Prii, akadeemilisel ühepaadil võistles Jüri Kurul väljaspool arvestust.

Niisiis oli esimene verstapost maha pandud, esimeste sõudemeistrite nimed ajaloolehekülgedele üles kirjutatud.

Tollases NSV Liidus kehtinud spordiseadustiku kohaselt pidid spordierialade tegevust juhtima ühiskondlikud organid alates üleliidulisest tasemest ja lõpetades kehakultuurikollektiiviga kohalikus asutuses, ettevõttes, koolis. Eestis nägi see süsteem ette järgmise ahela: NSV Liidu Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee Üleliiduline sõudesektsioon → Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee Vabariiklik sõudesektsioon → linna/rajooni sõudesektsioon → asutuse, ettevõtte, kooli sõudesektsioon. Sama süsteem kehtis ka spordiühingute kohta – spordiühingu üleliidulisest kesknõukogust kohapealse kehakultuurikollektiivini. 1950. aastal Eestis niisugune süsteem veel ei toiminud.

Tõsi küll, 1950. aastaks olid Eestis moodustatud Tallinna ja Pärnu linna sõudesektsioonid, samuti tegutsesid sõudesektsioonid Tallinna ja Pärnu spordiühingute "Kalevi" ja "Spartaki" kohalike nõukogude juures, tegutsesid ka üksikud sektsioonid töö- ja koolikollektiivides ("Punane Ret", "Ilmarine", "Volta" – Tallinnas, "Põllumajandusprojekt", Maakonna TSN Täitevkomitee, artell "Kodu", I Keskkool jt. –

Pärnus), kuid vabariiklikku kesket juhtorganisatsiooni ei olnud, mistõttu 1949. ja 1950. aasta Eesti meistrivõistlused rahvapaatidel ja akadeemilises sõudmises korraldas Eesti NSV Vabariikliku Purjespordi õppespordi osakond.

Nii juhtuski, et 1950. aasta 10. detsembril kogunes Tallinna 25 sõudespordiga tegelejat Tallinna "Kalevist", "Spartakist" ja "Dünamost", Pärnu "Spartakist" ja "Kalevist" ning Kuressaare "Kalevist". Nn. organiseerimiskoosoleku avasõnad ütles ja koosolekut juhatas tuntud Eesti purjesportlane, Vabariikliku Purjespordi osakonna ülem Ernst Kuzmanov. Eesti sõudespordi edasise arengukäigu arutamise tulemina sündis otsus Eesti NSV Vabariikliku Sõudesektsiooni moodustamise vajadusest ja selle presiidiumi valimisest. Et küsimus vajas veel kohtadel läbimõtlust, samuti volitatud delegaatide valimist, siis otsustati detsembrikoosolekul valida Eesti NSV Vabariikliku Sõudesektsiooni orgbüroo, kelle ülesandeks jäi sõudmisalase olukorraga tutvumine ja delegaatide valimiskoosolekute pidamine kohapeal.

Orgbüroo esimeheks valiti Tallinna "Kalevi" Jahtklubi töötaja Valev Kukk, sekretäriks Laine Kaselo, liikmeteks Meinhard Prii, Evgeni Fridolin ja Meinhard Sisask.

Ettevalmistava töö tulemusena kogunes 28. jaanuaril 1951. aastal Tallinna sõudesportlaste aktiiv (valitud delegaadid) Tallinnast, Pärnust ja Kuressaarest. Vabariiklikul sõudespordi I pleenumil räägiti senini tehtust (kohalike sõudesektsioonide tegevusest, materiaal-tehnilisest baasist, sõudealastest rajatistest, inventarist ja muust sõudespordiga seonduvast) ja tegemist nõudvast. Püsti-

tati mitmesuguseid ülesandeid sõude-spordi edendamiseks Eesti NSV-s, tõstatati sidemete loomise vajadus Üleliidulise Sõudesektsiooni juhatuse ja teiste liiduvabariikide sõudesektsioonidega, määratleti ülesanded vajaliku kaadri: ühiskondlike instruktorite-treenerite ja sõudekohtunike ettevalmistamisel.

Eesti NSV Ministrite Nõukogu juures asuva Kehakultuuri- ja Spordikomitee Vabariikliku Sõudesektsiooni presii-

diumi esimeheks valiti Vsevolod Jõgi, aseesimeheks Meinhard Sisask, sekretäriks Laine Kaselo. Õppesportliku tööst vastutavaks presiidiumi liikmeks valiti Evgeni Fridolin, sõudekohtunike kogu tegevust korraldama Valev Kukk, agitatsioonitöö eest vastutavaks Kulderkunn ja Erich-Wilhelm Seiler, kelle õlule jäi sõudmisalase tegevuse organiseerimine Pärnus.

1951. aastal määrati Eesti NSV Ke-

hakultuuri- ja Spordikomitee juures ametisse ka aerutamise ja sõudmise instruktor (tolleaegse nimetusega akadeemilise ja süstasõudmise instruktor). Loore Aksel-Ruhnost (hilisem Tallinna Harku Sõudebaasi elupõlise juhataja Ilmar Ruhno abikaasa) sai Eesti sõude-spordi esimene ametlik palgaline tüüri-mees.

Ühepaadiga kalatraaleri alt läbi

Meenutab Aino Aasküla-Läänemäe

1949. aastal, kui pärnakatest koosnenud Eesti NSV koondivõistkond osales N.Liidu meistrivõistlustel esmakordselt, olin minagi selles võistkonnas. Kuna need olid meie esimesed võistlused ja kogu ettevalmistus piirdus ainult sama aasta kevad-suviste treeningutega, siis me midagi silmapaistvat loomulikult ei saavutanud. Võib ehk niimoodi öelda, et olime õpipoiste rollis, kes tähelepanelikult talletasid kogu kuuldu-nähtu edaspidiseks tegevuseks, millest kõnelevad ka vabariigi sõudjate saavutused järgmistel aastakümnetel.

Mina jätkasin sõudespordis harrastajana. Käisin ühepaadiga treenimas. Ja siis...

Kõik see, millest ma allpool räägin, toimus ühel imeilusal augustikuu õhtu-

poolikul Pärnu jõel. Olin oma treeningut juba lõpetamas ja sõudsin ühepaadil Keslinna silla poolt Jahtklubi poole, kus asus meie paadikuur. Nagu tava-kohane, heitsin aeg-ajalt pilke ettepoole, see tähendab, selja taha, et veenduda minu liikumise ohutuses. Jätkasin sõudmist hoogsalt paadisilla poole, kui korraga tunnetasin, et midagi on valesti, kohe kohutavalt valesti. Küllap minu seitsmes meel andis mulle hoiatussignaali. Heitsin kiire pilgu üle õla ja – oh imet – nagu oleks jõepõhjust otse minu kohale kerkinud üles raudne hiigelmägi, mis oli minu väikesele ja haprale alusele kohe-kohe otsa sõitmas. Pealtnägijad teadsid hiljem kinnitada nagu oleksin ma enne paadist vettehüppamist jõudnud veel hüüda: “Mis te, hullud, ometigi teete!” Ise ma seda küll enam ei mäletanud.

Kokkupõrge, nii ebatõenäoline nagu see mulle tundus, toimus otsekohe pärast minu paadist vettehüppamist. Kalatraaleri terasnina löikas ühepaadi keskelt pooleks nagu kõõginuga vorstilati kaheks osaks. Mina sattusin aga lausa laeva “kõhu” alla. Mu mõistus töötas selgesti ja teadvustas mulle, et edasiliikva laeva vee väljasurve toimel võin sattuda laevakruvi “töötlusse”, mistõttu klammerdusin instinktiivselt laevakere külge niipalju, kuipalju selle suhteliselt sile, mitmesuguste veetaimedega kaetud veealune osa seda võimaldas. Äkki aga viis mind suure hooga veepinnale. Kerki-

sin päris kõrgele õhku nagu šampusepudelilt lendav kork. Nagu hiljem mulle öeldi, otsustas minu seekordse pääsemise laeva vööris seisnud kapten, kes toimunud nähes oli andnud korralduse välkkiireks tagasikäigule ümberlülitamiseks.

Kui ma sügavalt vee alt olin veepinnale “lennanud”, nägin esimesena oma hea sõbratari venda, kes samas läheduses rahvapaadil sõudis. Nägin, kuidas selle noore ja tugeva mehe lõug ja käed värisesid, kui ta mind veest oma paati tõmbas. Veel nägin veepinnal ulpimas kahte aeru, ühepaadi vööri- ja ahtri-poolseid tükke, samuti taganduvat kalatraalerit. Isegi imestan, kuidas ma küll pärast niisugust ehmatust suutsin niisuguseid asju fikseerida.

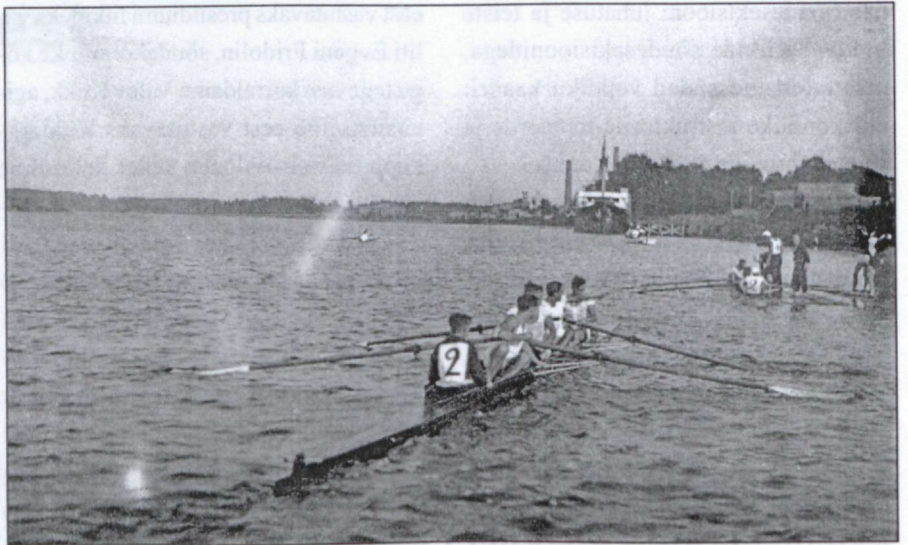
Nii hädaohtlik ja erakordne nagu see minu seiklus oligi, lõppes kõik minule õnnelikult, vägagi õnnelikult. Ei ole küll kuulnud, et kusagil veel midagi sarnast oleks toimunud.

Asjaloo edasine uurimine näitas, et kalatraaler oli eiranud veeliikluse eeskirju, olles välja sõitnud oma traversilt ega andnud ka nõutavaid hoiatussignaale.

Pärnu Jahtklubi esitas hagi laeva valdaja vastu, nõudes puruksõidetud akadeemilise ühepaadi eest kahjutasu. Selle kohtuprotsessi sõudjad ka võitsid.

Tänavu 67 aastat tagasi

1934. a. 5. augustil tähistas "Pernauer Ruder-Club" oma 50. sünnipäeva rahvusvahelise regatiga. Osalesid sõudjad Riiast, Königsbergist ja Lötzenist. Võistlusstardid anti Tammistes, finiš oli endise õlivabriku kohal, Liiva tänava ot-sast mõnikümmend meetrit Reiu (Sindi) poole.

Võistlevad paatkonnad klubi paadisilla juures.

Tänavu 50 aastat tagasi

Marssisid Pärnu võistkonna koosseisus NSV Liidu 1951. a. noorte meistrivõist-luste avadefileel parempoolses tütar-laste reas vasakult: esimene Ainu Näkk, teine Elin Kadai, viies Külli Kants, kuues Karin Mitt. Vasakpoolse poisterea esi-mene – Kulno Lilleste, hilisem nelja-kordne Eesti meister süstasõudmises (1952, 1953). Paraadrivi eesotsas Erich-Wilhelm Seiler.

...ja tänavu 2 aastat tagasi

Poole sajandi tagust sündmust – VK-SÜ “Spartaki” Pärnu sõudeseksiooni moodustamisest (8.12.1949) tähistasid sõudeveteranid 11. detsembril 1999. a. Fotole jäid kunagised spartaklased spordiühingu seksiooni algpäevilt. Vasakult: Aino Näkk, Külli Kants-Kerge, Eesti sõjajärgse sõudespordi taaselustaja, “Spartaki” sõudeseksiooni esimene esimees Arnold Ebrok, Helve Labi-Kotli, treener Mihkel Leppik, Karin Mitt-Laarmann ja Elin Kadai.

Tänavu 20 aastat tagasi

Palmide perekonna õestretro pesamuna Kadri tähelend Eesti sõudeeliidi tippu sai alguse Viljandis 21. juunil 1981. a., kus ta Eesti juunioride (Sen-B) meistri-võistlustel sai ühepaadil teise koha. Fotoobjektiivi ette jäi Kadri 2. augustil Pärnus pärast Eesti noorte meistri-võistlusi, kus teda teistkordselt pärjati hõbemedaliga. Mõlemal korral jäi Kadri alla pärnulanna Ulvi Siigile, esimesel korral 2,2 ja teisel 2 sekundiga. Kuid see oli alles algus.

EESTI SÕUDMINE 2000

XXVII OLÜMPIAMÄNGUD, SYDNEY, AUS, 17.-24. september

M 1x. Osales 24 võistlejat

<i>E3</i> GER	6.58,31	<i>R2</i> EST	7.05,16	<i>A/B2</i> SUI	7.01,86
CZE	7.04,00	BUL	7.09,22	GER	7.03,47
EST	7.06,58	EGY	7.13,10	EST	7.06,70
ARG	7.20,65	MEX	7.31,93	LAT	7.15,04
ALG	7.44,48	TUN	7.53,95	SVK	7.26,51
PAK	7.54,71			CZE	7.30,28

<i>FA</i> 1.	NZL	Rob Wadell	6.48,90
2.	SUI	Xeno Mueller	6.50,55
3.	GER	Marcel Hacker	6.50,83
6.	EST	JÜRI JAANSON	6.59,15

M 2x. Osales 16 paatkonda

<i>E2</i> SLO	6.24,92	<i>R3</i> GER	6.27,58	<i>A/B1</i> SLO	6.16,41
ITA	6.33,11	FRA	6.31,28	GER	6.20,40
USA	6.37,81	EST	6.35,09	HUN	6.23,81
EST	6.41,74	CHN	6.43,64	USA	6.28,49
DEN	6.58,88	ESP	6.46,50	EST	6.38,75
				DEN	6.40,11

<i>FA</i> 1.	SLO	Luka Spik/Iztok Cop	6.16,63
2.	NOR	Olaf Tuft/Frederik Raen Bekken	6.17,98
3.	ITA	Giovanni Calabrese/Nicola Satori	6.20,49
<i>FB</i> 3.	(9.)	EST LEONID GULOV/ANDREI ŠILIN	6.22,78

Juunioride MM, Zagreb, CRO, 1.- 6. august

JM1x. Osales 29 võistlejat

<i>E4</i> EST	07.10,27	<i>SB/DA2</i> CRO	07.05,65
UKR	07.12,26	DEN	07.05,72
SVK	07.14,26	SUI	07.05,95
HUN	07.20,70	EST	07.06,44
GEO	07.37,47	SVK	07.07,88
		GER	07.19,31

<i>FA</i> 1.	ITA	Marko Ragazzi	06.59,75
2.	LTU	Sigitas Klerauskas	07.03,40
3.	CRO	Domogoj Jelic	07.05,16
<i>FB</i> 6. (12.)	EST	IGOR KUZMIN	07.48,64

JW4x. Osales 17 paatkonda

<i>E1</i> NOR	06.41,12	<i>RI</i> CZE	06.49,23
NED	06.44,19	ESP	06.49,41
ESP	06.46,86	JPN	06.50,39
AUS	06.49,86	GRE	06.52,40
DEN	07.01,45	EST	07.08,95
EST	07.01,65		

JM4x. Osales 20 paatkonda

<i>E2</i> FRA	05.56,91	<i>RI</i> SLO	06.05,25	<i>SD4</i> RUS	06.11,78
POL	06.04,41	UKR	06.06,10	AUS	06.12,87
SUI	06.06,65	ESP	06.07,49	HUN	06.13,25
EST	06.12,06	EST	06.10,59	EST	06.13,60
JPN	07.01,21				

<i>FA</i> 1.	GER	Steffen Blattermann/Harald Heller/ Jörg Schultze/Marco Spielau	05.50,39
2.	FRA	Ronan Matthieu/Donatien Mortelette/ Ludvic Pereira/Junien Despres	05.52,80
3.	CZE	Jakub Litera/Milan Dolecek/ Jakub Stene/David Jirika	05.58,82
<i>FD</i> 1. (19.)		ALLAR RAJA/MEELIS TARKPEA/ ANDRUS ARULA/MEELIS MARTIN	06.22,13

<i>FA</i> 1.	BLR	Natallia Halapiatova/Hanna Nakhayeva/ Maryia Brel/Sviatlana Butvilouskaya	06.32,62
2.	NOR	Inger Anne Halrynjo/Tine Schoyen Mette Overby/Marianne Skaden	06.36,32
3.	GER	Anne-Katrin Kochan/Annkatrin Rietschel/ Andrea Wilke/Andrea Krueger	06.36,96
<i>FC</i> 5. (17.)		KERSTI PALDIS/KRISTINA JASKA/ PIRET POST/VIVIKA TAPP	07.12,64

Juunioride Balti karikavõistlused, Pärnu, 30. september - 1. oktoober

Noormehed. 2000 m

Ühepaat. Osales 8 võistlejat

I	GER	Steven Gerz	7.22,22	II	EST	Oleg Vinogradov	7.24,78
---	-----	-------------	---------	----	-----	-----------------	---------

Roolijata kahepaat. Osales 8 paatkonda

I	LAT	Kaspars Mihkelsons	6.57,78	7.	EST	Ove Mengel	7.42,54
		Arturs Kalinins				Rein Riho	

Paarisaeru neljapaat. Osales 7 paatkonda

I	LAT	Andris Muzikants	6.17,17	6.	EST	Allar Raja	6.27,95
		Arturs Zirnis				Tiit Lutoškin	
		Reinis Laguns				Riho Tamm	
		Andris Viksne				Anton Stulov	

Roolijata neljapaat. Osales 9 paatkonda

I	RUS	Alexandre Kulesh	6.23,80	9.	EST	Ranno Lepp	7.03,42
		Roman Vorotnikov				Martin Vadam	
		Maxim Tikhomirov				Igor Kuzmitšov	
		Vladimir Selianinov				Roman Raivet	

Neiud. 2000 m

Ühepaat. Osales 8 võistlejat

I	DEN	Maria Olesen	8.28,21	6.	EST	Kersti Paldis	8.54,72
---	-----	--------------	---------	----	-----	---------------	---------

Roolijata kahepaat. Osales 6 paatkonda.

I	RUS	Lioudmila Koulioukina	8.10,00	6.	EST	Krista Türk	8.45,13
		Euguenia Khripko				Riina Sagur	

Paarisaeru neljapaat. Osales 7 paatkonda

I	GER	Franziska Schubert	6.59,20	II	EST	Piret Post	7.16,77
		Ninette Kossowsky				Kristiina Jaska	
		Jana Schiller				Birjo Piiroja	
		Josephine Wartenberg				Sille Vaiksaar	

Roolijata neljapaat. Osales 5 paatkonda

I	GER	Wilma Dressel	7.30,72	5.	EST	Merle Hanson	8.28,99
		Nicole Humburg				Kristina Tõnismäe	
		Isabel Patte				Anna Šibajeva	
		Annabelle Fago				Merle Raaliste	

Noormehed. 500 m

1x	I	GER	1.37,99	7.	EST	1.41,85
2-	I	LAT	1.33,75	7.	EST	2.03,44
4x	I	LAT	1.23,12	III	EST	1.24,78
4-	I	RUS	1.22,17	8.	EST	1.31,72

Neiud. 500 m

1x	I	LAT	Kristine Gosa	1.49,50	7.	EST	1.57,48
2-	I	GER	Katrin Ziller	1.48,60	5.	EST	1.58,10
			Nadine Lässig				
4x	I	GER		1.33,41	III	EST	1.36,04
4-	I	RUS	Elena Chitova	1.22,17	8.	EST	1.31,72
			Vera Letounova				
			Marina Goubanova				
			Irina Solomentseva				

Võistkondlik arvestus

Koht	Riik	Punkte	Startinud paatide arv
I	Saksamaa	147	8
II	Poola	111	8
III	Taani	100	8
4.	Läti	93	6
5.	Venemaa	90	6
6.	Eesti	88	8
7.	Rootsi	77	7
8.	Leedu	52	4
9.	Norra	28	2

Märkus: Mõlemal distantsil (2000 ja 5000 m) paatkondade koosseis ja võistlejate arv sama.

Eesti lahtised meistrivõistlused, Pärnu, 19.-20. august

M1x. Osales 7 võistlejat

FA	1.	SK "Pärnu"	Jüri Jaanson	7.08,68
	2.	SK "Pärnu"	Silver Sonntak	7.23,56
	3.	SK "Pärnu"	Tõnu Endrekson	7.33,15
	4.	SK "Pärnu"	Andrei Jämsa	7.38,08
	5.	SK "Energia"	Anton Safonov	7.44,15
	6.	SK "Kalev"	Andrus Arula	7.44,73
	7.	SK "Energia"	Igor Šilin	7.54,58

Mkk1x. Osales 5 võistlejat

FA	1.	SK "Kalev"	Evgeni Popelišin	8.10,11
	2.	SAK "Tartu"	Priit Purge	8.17,28
	3.	Viljandi SK	Tõnu Tirol	8.27,35
	4.	SAK "Tartu"	Alvar Raidma	8.31,24
	5.	SK "Kalev"	Heiko Antsmäe	8.37,52

M2x. osales 7 paatkonda

FA	1.	SK "Energia"	Andrei Šilin/Leoni Gulov	6.45,67
	2.	SK "Pärnu"	Jüri Jaanson/Tõnu Endrekson	6.55,33
	3.	SK "Energia"	Anton Safonov/Igor Kuzmin	7.17,82
	4.	SK "Kalev"	Martin Tarkpea/Andrus Arula	7.34,18
	5.	SK "Kalev"	Riho Tamm/Tiit Lutoškin	7.37,16
E		Viljandi SK	Martin Graumann /Kristjan Türk	7.32,75
E		Viljandi SK	Kert Kiigemägi/Igor Kuzmitsov	8.11,87

M2-. Osales 9 paatkonda

FA	1.	SAK "Tartu"	Tairo Talvis/Tanel Häidkind	7.26,60
	2.	SK "Pärnu"	Jarek Mäestu/Indrek Peterson	7.26,84
	3.	SK "Kalev"	Marko Üle/Margu Pani	7.56,68
	4.	SAK "Tartu"	Jaan Vaiksaar/Priit Purge	8.04,07
	5.	SAK "Tartu"/ SK "Pärnu"	Priit Tamm/Vahur Mäe	8.04,28
	6.	SAK "Tartu"	Raiko Tasa/Martin Puusepp	8.21,65
DI		SAK "Tartu"	Kristjan Kõrgesaar/ Andres Aruhein	+0.21,57
		Viljandi SK	Igor Kuzmitsov/Riho Rein	+0.49,78
D2		SAK "Tartu"	Virgo Ojasoo/Kaarel Pehk	7.52,48

M4x. Osales 4 paatkonda

FA	1.	SK "Pärnu"	Silver Sonntak/Tõnu Endrekson/ Indrek Peterson/Jüri Jaanson	6.21,04
	2.	SK "Energia"	Andrei Šilin/Leonid Gulov/ Anton Safonov/Igor Kuzmin	6.27,57
	3.	SK "Kalev"	Meelis Martin/Andrus Arula/ Martin Tarkpea/Allar Raja	6.30,47
	4.	SK "Kalev"/ Viljandi SK	Tiit Lutoškin/Kristjan Türk/ Roman Raivet/Martin Graumann	6.50,54

M4-. Osales 4 paatkonda

FA	1.	SK "Pärnu"/ SAK "Tartu"	Jarek Mäestu/Tairo Talvis/ Tanel Häidkind/Indrek Peterson	6.44,45
	2.	SK "Pärnu"	Kalver Tammik/Ingmar Aija/ Vahur Mäe/Alari Toome	6.54,73
	3.	SAK "Tartu"	Raiko Tasa/Kaarel Pehk/ Virgo Ojasoo/Martin Puusepp	7.12,68
	4.	SAK "Tartu"	Argo Normak/Tõnis Vihmand/ Priit Tamm/Kaido Reivelt	7.16,93

M8+. Osales 8 paatkonda

FA	1.	SK "Pärnu"	Silver Sonntak/Tõnu Endrekson/ Jarek Mäestu/Jüri Jaanson/ Kalver Tammik/Ingmar Aija/ Vahur Mäe/Indrek Peterson/ r: Alari Toome	6.23,48
	2.	SK "Kalev"	Evgeni Popelišin/Heiko Antsmäe/ Martin Tarkpea/Allar Raja/ Marko Üle/Margus Pani/ Andrus Arula/Meelis Martin r: Tauri Jaanson	6.28,82
	3.	SAK "Tartu"	Jaan Vaiksaar/Priit Purge/ Argo Normak/Tõnis Vihmand/ Tanel Häidkind/Tairo Tarvis/ Priit Tamm/Kaido Reivelt/ r: Raino Leopard	6.31,81
	4.	SK "Energia"	Andrei Šilin/Leonid Gulov/ Anton Safonov/Igor Kuzmin/ Igor Šilin/Anton Stulov/ Sergei Feofanov/Vjatšeslav Divonin/ r: Aleksandr Kornejev	6.32,41
	5.	SK "Pärnu"	Andrei Jämsa/Oleg Vinogradov/ Ranno Lepp/Martin Vadam/ Artur Maier/Aleksei Lipintsov/ Tambet Mäe/Lauri Vare/ r: Elar Jaakson	6.45,64
	6.	SK "Kalev"	Roman Lutoškin/Priit Tasane/ Juri Nemirski/Tõnu Vihmaru/ Toomas Kasearu/Raivo Parts/ Juhan Paalo/Toivo Zoova/ r: Roman Raivet	7.03,45
E		SAK "Tartu"	Martin Unt/Silver Pukk/ Andres Matsin/Helari Kaljuste/ Kaarel Pehk/Virgo Ojasoo/ Martin Puusepp/Raiko Tasa/ r: Markku Juronen	7.01,08
E		SK "Kalev"/ Viljandi SK	Aleksei Šibajev/Alvar Räägel/ Kert Kiigemägi/Igor Kuzmitsov/ Riho Rein/Martin Graumann/ Tõnu Tirol/Kristjan Türk/ r: Risto Toom	7.24,27

N1x. Osales 7 võistlejat

<i>FA</i>	1.	SK "Pärnu"	Kalli Meriste	8.43,99
	2.	SK "Pärnu"	Katrin Ots	8.54,82
	3.	SK "Energia"	Tatjana Dubinko	8.59,22
	4.	SK "Kalev"	Vivika Tapp	9.30,31
		SAK "Tartu"	Eneli Laurits	DNS
<i>E</i>		SAK "Tartu"	Sille Vaiksaar	9.23,21
<i>E</i>		SK "Pärnu"	Tuuli Meriste	9.46,59

N2x. Osales 9 paatkonda

<i>FA</i>	1.	SK "Pärnu"	Katrin Ots/Egle Trump	7.51,60
	2.	SAK "Tartu"	Sille Vaiksaar/Eneli Laurits	7.54,57
	3.	SK "Pärnu"	Kalli Meriste/Tuuli Meriste	7.55,84
	4.	SK "Energia"	Tatjana Dubinko/Regina Suup	7.59,92
	5.	Viljandi SK	Kristiina Jaska/Piret Post	8.11,06
	6.	TÜ SK	Katrin Kabur/Kristi Annist	8.22,15
<i>E</i>		SAK "Tartu"	Jenny Seliste/Kairi Tasa	8.36,35
<i>E</i>		Viljandi SK	Krista Türk/Riina Sagur	8.37,80
<i>E</i>		SAK "Tartu"	Janika Kajara/Tuuli Härson	9.09,48

N4x. Osales 7 paatkonda

<i>FA</i>	1.	SK "Pärnu"	Kalli Meriste/Katrin Ots/ Egle Trump/Kersti Paldis	7.21,83
	2.	SK "Kalev"/ Viljandi SK	Vivika Tapp/Piret Post/ Kristiina Jaska/Krista Türk	7.22,30
	3.	SAK "Tartu"	Sille Vaiksaar/Inga Härson/ Tiiu Jüriado/Eneli Laurits	7.24,45
	4.	SK "Energia"	Tatjana Dubinko/Regina Suup/ Aljona Pimenova/Tatjana Kulešova	7.39,60
	5.	SK "Kalev"	Egle Hanson/Anna Šibajeva/ Merle Hanson/Birjo Piiraja	8.00,54
<i>E</i>		SAK "Tartu"	Maarja Krass/Inga Hallikmaa/ Jenny Seliste/Kairi Tasa	8.02,86
<i>E</i>		SK "Kalev"	Merle Raaliste/Kristina Tõnismäe/ Elo Üle/Mari-Liis Feodorov	8.10,59

N4-. Osales 4 paatkonda

<i>FA</i>	1.	SAK "Tartu"	Inga Hallikmaa/Maarja Krass/ Inga Härson/Tiiu Jüriado	7.59,92
	2.	SK "Kalev"	Vivika Tapp/Katrin Karotamm/ Birjo Piiraja/Kersti Rešetnjak	8.05,42
	3.	SK "Energia"	Tatjana Dubinko/Regina Suup/ Aljona Pimenova/Tatjana Kulešova	8.12,38
	4.	SK "Kalev"	Egle Hanson/Merle Raaliste/ Anna Šibajeva/Merle Hanson	8.31,86

N8+. Osales 4 paatkonda

<i>FA</i>	1.	SAK "Tartu"	Sille Vaiksaar/Jenny Seliste/ Inga Hallikmaa/Maarja Krass/ Eneli Laurits/Kairi Tasa/ Inga Härson/Tiiu Jüriado/ r: Janika Kajara	7.17,56
	2.	SK "Pärnu"	Egle Trump/Kalli Meriste/ Kersti Paldis/Katrin Ots/ Tuuli Meriste/Anželika Semenjuk/ Kairi Päästel/Karmen Sits/ r: Margit Pärnpuu	7.20,87
	3.	SK "Kalev"	Kristina Tõnismäe/Anna Šibajeva/ Merle Raaliste/Merle Hanson/ Birjo Piiraja/Kersti Rešetnjak/ Katrin Karotamm/Vivika Tapp/ r: Károli Soosaar	7.38,01
	4.	SK "Kalev"/ Viljandi SK	Egle Hanson/Riina Sagur/ Krista Kalda/Imbi Sõstra/ Kaia Maasing/Krista Türk/ Piret Post/Kristiina Jaska/ r: Maret Mitt	7.52,50

Eesti juunioride, Sen-B ja veteranide meistrivõistlused Pärnu, 26.-27. august

PA 1x. Osales 7 võistlejat

FA 1.	SK "Energia"	Igor Kuzmin	7.28,60
2.	SK "Pärnu"	Andrei Jämsa	7.39,30
3.	SK "Kalev"	Andrus Arula	7.48,83
4.	Viljandi SK	Riho Rein	8.01,40
5.	SK "Pärnu"	Aleksei Lipintsov	8.02,24
6.	SK "Kalev"	Riho Tamm	8.02,64
7.	SK "Pärnu"	Sander Soosaar	9.06,42

PA 2x. Osales 4 paatkonda

FA 1.	SK "Pärnu"	Andrei Jämsa/Aleksei Lipintsov	7.05,09
2.	SK "Kalev"	Andrus Arula/Martin Tarkpea	7.09,93
3.	SK "Energia"	Igor Kuzmin/Lev Lvov	7.29,53
4.	SK "Kalev"	Riho Tamm/Roman Raivet	7.32,99

PA 2-. Osales 4 paatkonda

FA 1.	SK "Kalev"	Meelis Martin/Allar Raja	7.41,97
2.	SAK "Tartu"	Martin Puusepp/Raiko Tasa	7.51,40
3.	SAK "Tartu"	Virgo Ojasoo/Kaarel Pehk	7.52,80
4.	Viljandi SK	Igor Kuzmitsov/Riho Rein	8.30,60

PA 4x. Osales 3 paatkonda

FA 1.	SK "Kalev"	Meelis Martin/Allar Raja/ Andrus Arula/Martin Tarkpea	6.33,17
2.	SK "Pärnu"	Andrei Jämsa/Lauri Vare/ Aleksei Lipintsov/Oleg Vinogradov	6.44,19
3.	SK "Energia"	Igor Kuzmin/Lev Lvov/ Sergei Feofanov/Anton Stulov	7.02,67

PA 4-. Osales 3 paatkonda

FA 1.	SK "Kalev"	Meelis Martin/Allar Raja/ Andrus Arula/Martin Tarkpea	7.00,87
2.	SAK "Tartu"	Martin Puusepp/Raiko Tasa/ Kaarel Pehk/Virgo Ojasoo	7.08,85
3.	SK "Energia"	Igor Kuzmin/Sergei Feofanov/ Lev Lvov/Anton Stulov	7.35,80

PB 1x. Osales 11 võistlejat

FA 1.	SK "Pärnu"	Olev Vinogradov	7.42,09
2.	SK "Kalev"	Tiit Lutoškin	7.54,00
3.	SK "Energia"	Anton Stulov	7.59,18
4.	Viljandi SK	Martin Graumann	8.04,88
5.	Viljandi SK	Kristjan Türk	8.18,08
6.	SK "Energia"	Jevgeni Ivanov	8.27,02
DI 4.	SAK "Tartu"	Heigo Tiidemaa	8.26,19
5.	Tallinna SK	Rostislav Adamtšuk	9.07,32
6.	SAK "Tartu"	Markku Juronen	9.16,98
D2 4.	Viljandi SK	Kert Kiigemägi	8.45,85
5.	Tallinna SK	Nikolai Mordan	8.53,43

PB 2x. Osales 6 paatkonda

FA 1.	Viljandi SK	Kristjan Türk/Martin Graumann	7.20,55
2.	SK "Pärnu"	Ranno Lepp/Martin Vadam	7.23,80
3.	SK "Kalev"	Tiit Lutoškin/Aleksei Šibajev	7.46,03
4.	SK "Energia"	Jevgeni Ivanov/Aleksei Loznov	7.58,99
5.	SAK "Tartu"	Heigo Tiidemaa/Markku Juronen	8.10,35
6.	Viljandi SK	Igor Kuzmitsov/Kert Kiigemäe	8.14,23

PB 4x. Osales 5 paatkonda

FA 1.	Viljandi SK	Kristjan Türk/Martin Graumann/ Kert Kiigemägi/Igor Kuzmitšov	6.55,69
2.	SK "Kalev"	Tiit Lutoškin/Aleksei Šibajev/ Roman Jõerand/Alvar Jääger	6.59,20
3.	SK "Pärnu"	Oleg Vinogradov/Raimo Pull/ Martin Vadam/Ranno Lepp	7.02,65
4.	SAK "Tartu"	Andres Matsin/Martin Unt/ Hannes Soosaar/Ahti Kala	7.13,90
5.	SK "Energia"	Anton Stulov/Jevgeni Ivanov Aleksei Luznov/Aleksandr Kornejev	7.33,65

PC 1x. Osales 14 võistlejat. D 1000 m

FA 1.	SK "Kalev"	Alvar Räägel	3.45,63
2.	SK "Pärnu"	Artur Maier	3.48,95
3.	SK "Pärnu"	Andrus Sabiin	4.10,24
4.	Tallinna SK	Grigori Rõbak	4.11,47
5.	Tallinna SK	Valeri Prosvirnin	4.17,98
6.	SK "Energia"	Vjatšeslav Brain	4.32,22
DI 3.	SK "Pärnu"	Sten Villmann	4.02,22
4.	SK "Kalev"	Madis Isand	4.03,90
5.	SK "Pärnu"	Andrus Vridolin	4.24,97
D2 3.	Viljandi SK	Martin Teras	4.40,37
4.	SK "Kalev"	Siim Lutoškin	4.50,87
5.	SK "Kalev"	Enn Semjonov	5.01,75
D3 3.	SK "Pärnu"	Elar Jaakson	4.03,46
4.	SK "Kalev"	Kimm Semjonov	4.25,89

PC 2x. Osales 8 paatkonda. D 1000 m

FA	1.	SK "Pärnu"	Artur Maier/Andrus Sabiin	3.44,53
	2.	Tallinna SK	Valeri Prosvirin/Grigori Rõbak	3.55,69
	3.	SK "Pärnu"	Elar Jaakson/Andrus Vridolin	4.08,13
	4.	SK "Kalev"	Tauri Jaanson/Henry Vetevoid	4.09,42
	5.	SK "Kalev"	Alvar Räägel/Madis Isand	4.21,23
	6.	Viljandi SK	Risto Toome/Kaspar Taimsoo	4.36,36
DI	4.	SK "Pärnu"	Madis Sabiin/Jurgen Post	4.52,38
D2	4.	SK "Pärnu"	Riljo Edur/Marko Killing	4.47,35

P8+. Osales 5 paatkonda

FA	1.	SK "Kalev"	Meelis Martin/Alvar Räägel/ Roman Raivet/Riho Tamm/ Tiit Lutoškin/Allar Raja/ Martin Tarkpea/Andrus Arula/ r: Tauri Jaanson	6.40,85
	2.	SK "Pärnu"	Andrei Jämsa/Sander Soosaar/ Larui Vare/Martin Vadam/ Aleksi Lipintsov/Artur Maier/ Ranno Lepp/Oleg Vinogradov/ r: Elar Jaakson	6.52,76
	3.	SAK "Tartu"	Martin Puusepp/Raiko Tasa/ Martin Unt/Ahti Kala/ Andres Matsin/Silver Pukk/ Kaarel Pehk/Virgo Ojasoo/ r: Markku Juronen	6.57,57
	4.	SK "Energia"	Igor Kuzmin/Anton Stulov/ Lev Lvov/Sergei Feofanov/ Vladimir Braun/Vladimir Rokaševitš/ Stanislav Salmonov/Aleksandr Kornejev/ r: Dmitri Veselov	7.30,02
	5.	Viljandi SK	Kristjan Türk/Kasper Taimsoo/ Risto Toome/Kert Kiigemäe/ Ove Mengel/Martin Graumann/ Riho Rein/Igor Kuzmitsov/ r: Martin Teras	7.33,34

TA 1x. Osales 6 võistlejat

FA	1.	SK "Pärnu"	Kersti Paldis	8.37,70
	2.	SK "Kalev"	Vivika Tapp	8.41,06
	3.	SAK "Tartu"	Sille Vaiksaar	8.48,03
	4.	SAK "Tartu"	Eneli Laurits	9.03,69
	5.	Viljandi SK	Piret Post	9.05,89
	6.	SK "Energia"	Tatjana Kulešova	9.11,41

TA 2x. Osales 3 paatkonda

FA	1.	SAK "Tartu"	Eneli Laurits/Sille Vaiksaar	8.21,10
	2.	Viljandi SK	Piret Post/Krista Türk	8.34,18
	3.	SAK "Tartu"	Kairi Tasa/Marit Paidra	8.47,89

TA 2-. Osales 4 paatkonda

FA	1.	SAK "Tartu"	Eneli Laurits/Sille Vaiksaar	8.38,50
	2.	SK "Kalev"	Vivika Tapp/Kersti Rešetnjak	8.40,60
	3.	Viljandi SK	Krista Türk/Riina Sagur	9.17,64
	4.	SAK "Tartu"	Kairi Tasa/Tuuli Härson	9.38,44

TA 4x. Osales 3 paatkonda

FA	1.	SK "Kalev"	Vivika Tapp/Anna Šibajeva/ Kristina Tõnismäe/Birjo Piiraja	7.36,31
	2.	SAK "Tartu"	Kairi Tasa/Sille Vaiksaar/ Marit Paidra/Eneli Laurits	7.39,59
	3.	Viljandi SK	Kristiina Jaska/Krista Türk/ Riina Sagur/Piret Post	7.44,52

TB 1x. Osales 4 võistlejat

FA	1.	Viljandi SK	Kristiina Jaska	8.56,52
	2.	SK "Kalev"	Birjo Piiraja	9.14,30
	3.	SK "Kalev"	Kristina Tõnismäe	9.30,68
	4.	SK "Kalev"	Elo Üle	10.03,40

TB 2x. Osales 3 paatkonda

FA	1.	Viljandi SK	Kristiina Jaska/Imbi Sõstra	8.31,56
	2.	SK "Kalev"	Kristina Tõnismäe/Birjo Piiraja	8.51,45
	3.	SK "Kalev"	Elo Üle/Lia Semjonova	9.33,37

TC 1x. Osales 7 võistlejat. D 1000 m

FA	1.	SK "Kalev"	Merle Raaliste	4.31,07
	2.	SK "Kalev"	Merle Hanson	4.32,30
	3.	SK "Kalev"	Egle Hanson	4.34,63
	4.	Viljandi SK	Kaia Maasing	4.51,64
	5.	SK "Kalev"	Mari-Liis Feofanov	5.05,43
DI	4.	SK "Pärnu"	Nadežda Rudenko	5.02,15
D2	3.	SK "Kalev"	Kadi Uuli	5.18,48

TC 2x. Osales 5 paatkonda. D 1000 m

FA 1.	SK "Kalev"	Egle Hanson/Merle Hanson	4.06,29
2.	Viljandi SK	Imbi Sõstra/Kaia Maasing	4.12,05
3.	SK "Kalev"	Merle Raaliste/Mari-Liis Feofanov	4.20,07
4.	SK "Kalev"	Käroly Soosaar/Merle Metsaots	4.30,78
5.	SK "Kalev"	Liis Loime/Triin Marts	6.01,11

T8+. Osales 3 paatkonda

FA 1.	SK "Kalev"	Vivika Tapp/Birjo Piiraja/Kristina Tõnismäe/Merle Hanson/ Egle Hanson/Mari-Liis Feofanov/ Anna Šibajeva/Merle Raaliste/ r: Käroly Soosaar	7.39,32
2.	SAK "Tartu"	Kairi Tasa/Sille Vaiksaar/ Marit Paidra/Angelika Kolberg/ Marju Laurits/Kätlin Reinvald/ Tuuli Härson/Eneli Laurits/ r: Annu Vaiksaar	7 45,42
3.	Viljandi SK	Krisiina Jaska/Krista Kalda/ Maret Mitt/Kaia Maasing/ Imbi Sõstra/Krista Türk/ Riina Sagur/Piret Post/ r: Ave Mikk	7.46,34

Sen-B M1x. Osales 5 võistlejat

FA 1.	SK "Pärnu"	Tõnu Endrekson	7.35,28
2.	SK "Energia"	Anton Safonov	7.45,45
3.	SK "Kalev"	Evgeni Popelišin	7.52,02
4.	SAK "Tartu"	Priit Purge	8.17,44
5.	Viljandi SK	Tõnu Tirol	8.38,40

Sen-B M2x. Osales 3 paatkonda

FA 1.	SK "Energia"	Andrei Šilin/Leonid Gulov	6.55,60
2.	SK "Pärnu"	Vahur Mäe/Alari Toome	7.13,90
3.	SK "Pärnu"	Kalver Tammik/Ingmar Aija	7.21,83

Sen-B N1x. Osales 3 võistlejat

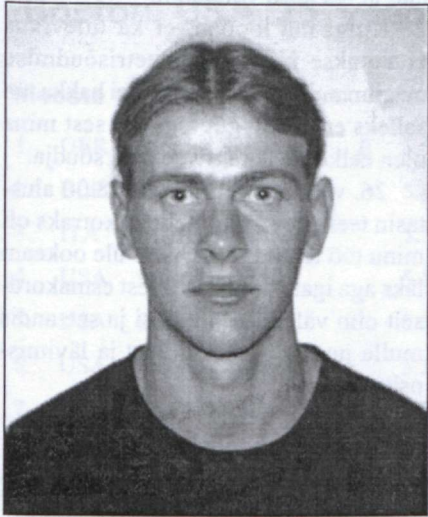
FA 1.	SK "Pärnu"	Katrin Ots	8.47,78
2.	SK "Energia"	Regina Suup	9.06,10
3.	SK "Pärnu"	Tuuli Meriste	9.46,10

Vet M4-. Osales 4 paatkonda. D 1000 m

FA 1.	SAK "Tartu"	Lauri Pind/Tanel Kliiman/ Enn Pehk/Jaan Vaiksaar	3.18,83
2.	SK "Kalev"	Priit Tasane/Roman Lutoškin/ Raivo Parts/Urvo Martens	3.26,14
3.	Viljandi SK	Toomas Vilpart/Aare Vaino/ Hasso Arnim/Arne Graumann	3.27,86
4.	SK "Kalev"/ Tallinna SK/ SK "Pärnu"	Toivo Zoova/Juhan Paalo/ Peeter Sonntak/Toomas Kasearu	3.30,79

Reis üle Atlandi ookeani

Tõnu Endrekson,
ESL-i juhatuse liige, SK "Pärnu" tegevõudja

Kui ma sain Bostoni korralduskomiteelt personaalse kutse osavõtuks kuivamaasõudmise maailmameistrivõistlustele, oli see minu jaoks meeldiv üllatus. Seda enam, et korraldajad lubasid tasuta selle võistlusreisi kõik kulud.

Nendest võistlustest ja Bostonist teadsin vaid niipalju, et ergomeetrisõudmise maailmameistrivõistlusi korraldatakse alaliselt Bostonis ja et minu isiklik tulemus 2001. aasta Eesti meistrivõistlustel 5.58,1 on usmeremaalase, Sydney ühepaadi olümpiavõitja Rob Wadelli maailmarekordist 5.38,3 tervelt 19,8 sekundi võrra nõrgem. Kuna ma spetsiaalset treeningut ergomeetril ei ole teinud – olen ikkagi vee peal sõudja –, siis erilisi lootusi kõrgele kohale mul ei olnud, küll aga põlesin soovist oma Eesti meistrivõistluste aega parandada.

Oma teadmiste täiendamise eesmärgil seilasin interneti lehekülgedel, kust sain teada, et USA Massachusettsi osariigi pealinn Boston oma 3 miljoni elanikuga (koos eeslinnadega) on suuruselt Ameerika Ühendriikide 9. linn. Bostoni asutasid inglise puritaanlastest (ajalooliselt nn. puhtausuline, väga range usulise elukorraldusega protestantliku usulahu liige Inglismaal 16.-18. sajandil) kolonistid 17. septembril 1630. aastal. 18. sajandiks kujunes Bostonist tähtis kauba- ja sadamalinn ning iseseisvusliikumise ja neegrise orjuse kaotamise eesmärki taotleva ühiskondliku

liikumise keskus. 19. sajandi teisel poolel sai Bostonist USA kirjandus- ja kunstikeskus, kus mitme kunstikõrgkooli kõrval on rohkesti kõrgkoole: Harvardi Ülikool (asutatud 1636), Bostoni Ülikool (1839), Massachusettsi Tehnoloogiainstituut (1861) jt. Bostonis tegutseb üks USA vanimaid sümfooniaorkestreid (asutatud 1881), seal asuvad rikkalike maalikogudega Kaunite Kunstide Muuseum (asutatud 1630) ja Cardner Muuseum (1925). Peale paljude koloniaalajastu ehitismälestiste paistavad silma Osariigi Maja ja osariigi halduskeskuse hoone.

Boston on ühtlasi suur tööstuslinn, oma laevaehituse, lennukimootorite ja raketiosade ning tekstiilimasinate tootmise ning kummi-, trüki-, keemia-, jalatsi-, tekstiili- ja toiduainetööstusega.

Rahvusvahelisel spordiareenil on Boston tuntud oma kuulsal linnamaratoniga, mida korraldatakse 1897. aastast alates igal aastal. Traditsiooniliselt korraldatakse Bostonis ka maailmameistrivõistlusi ergomeetrisõudmises.

22. veebruari varahommikul kell 6.40 startisin Tallinna lennuväljalt Helsingi suunas. Oma üllatuseks nägin Vantaa lennuväljal minuga samasse aeroplaani sisenemas Soome üht tugevamat ergomeetrisõudjat Klaus Geigerit, kes kahel korral on meie "Alfa" võistlustel – 1997. ja 1998. aastal esikoha võitnud. Kahekesi oligi reisimine mõnusa. Bostonisse saabusime kohaliku aja järgi kell 13.20. Lennuväljal ootasid meid korraldajad, kes viisid meid Bostoni Back Bay Hitton hotelli, mis oli igati kena elamispaik. Portjeeks oli vanaldane härra, kes otsemaid tahtis kahmata mu spordikoti, kuid kuna arvasin, et ta seda kanda ei jõua, siis viisin oma suure ja armutult raske spordikoti mulle määratud apartementi. Mulle ei turgatanud pähe hetkekski mõte, et jätsin oma kaastundliku ettevõtmisega vanahärra jootrahast ilma.

Kohalejõudmise päev kulus puhkuseks ja vööndiaegade vahega harjumiseks.

Hotelli jõudes tundsin Klausiga

huvi, kus saab enne võistlusi harjutada. Mul jäi üllatusest suu ammuli, kui hotelli administraator näitas samas asuvat saali, mis oli kohaldatud treeninguteks ja milles oli üles seatud 28(!) ergomeetrit. Võistlusteni jäänud kahel päeval käisin selles saalis korduvalt harjutamas.

Järgmisel päeval, reedel, pärast Bostonisse saabumist, läksime Klausiga linnaga tutvumisreisile. Kuna südalinn asus meie asupaigast umbes 3 kilomeetri kaugusel, siis otsustasime huvireisiks kasutada metrood. Kõigepealt juhtus niimoodi, et sõitsime soovitud hoopis vastassuunas. Õnneks taipasime seda kohe ja lõpuks jõudsime soovitud sihtpunkti. Kuna ilm oli külm, tuuline ja sadas lumelörtsi, siis möödus suurem osa meie tutvumisreisile kulutatud ajast suurtes kaubakeskustes.

Laupäeval, 24. veebruaril, päev enne võistlusi toimus hotelli restoranis pidulik lõunasöök, kus peakõneleja märkis oma etteastes, et esmakordselt osaleb nendel võistlustel Eesti Vabariigi esindaja. See pidusöök kui ka Eesti nime mainimine oli minu jaoks omamoodi toonuseks – tähistas ju minu sünnimaa samal päeval oma 83. sünnipäeva!

Vahepalana olgu lisatud, et kuigi maailmameistrivõistluste korraldajad olid kõik minu kulutused lubanud katta, tuli mul kohapeal oma kõhumured ise lahendada. Käisin kauplustest toitu ostmas, sest hotelli restoranis pakutavate roogade hinnad ei olnud minu õblukesele rahakotile vastuvõetavad. Kuid see pisiasi mind ei häirinud, sest "kolamine" hirmsuurte kaubahallide toidulettide vahel oli omajagu kasulik ja õpetlik.

Võistluspäeva, pühapäeva, 25. veebruari hommikul alustasin kolm tundi enne võistluste algust teekonda hotellist võistluspaika – Reggie Lewis Track & Athletic Centerisse. Orienteerudes linna- ja väljalähtes, jõudsin kohale umbes pooltunnise jalutuskäigu järel.

Võistluspaik oli tõepoolest suur – võrreldav vahest Tallinna kergejõustikhalliga. Võistlussaali oli üles seatud 100 ergomeetrit, teist samapalju veel kõrval-

asuvas "warming up" ruumis. Ka pealtvaatajaid oli ohtrasti – suure spordisaali kõik tribüünid olid hõivatud.

Minu võistlusklassis, vabaklassis 19.-29.-aastaste omas asus maailmameistri tiitlit ründama 274 sportlast 13 riigist. Kell 11.45 oma eelsõidus istusin 92. numbrit kandva ergomeetri taha ja jäin põnevusega stardikäsklust ootama. Võistlemise ajal uurisin minust vasakul ja paremal sõudva võistleja 500 m aegu, kuna eelsõidus puudus igasugune ülevaade konkurentide tugevuse ja võimete kohta. Pärast võistlussõitu olin nii läbi, et lootsin omaette finaalist napi väljajäämise võimaluse üle. Olin end eelsõidus tühjaks sikutanud! Aga minu üllatus oli suur, kui kuulutati välja kümme finalisti nimed, kus minu nimi seisis 5. kohal ajaga 5.53,5, mis tähendas, et endale seatud eesmärgi – parandada Eesti meistrivõistluste tulemust – olin saavutanud. Olin kahe kilomeetri pikkuse võistlusmaa läbinud 4,6 sekundi võrra kiiremini.

Nii juhtuski, et kolm ja pool tundi pärast eelsõitu tuli mul taas istuda sõudeergomeetri taha, et koos 9 kaasvõistlejaga heidelda kõige kõrgema autasu – maailmameistri nimetuse eest.

Enne minu finaalsõidu algust sain ergutada ja kaasa elada oma reisikaaslase Klaus Geigeri võidule minust astmevõrra vanemate sõudjate hulgas.

Finaalvõistlust alustasid väga võimsalt sakslane Mattias Siejkowski ja valgevenelane Pavel Šurmei. Nendest esimene omandas kuldmedali ajaga 5.42,2 vaid 0,3-sekundilise edujaga valgevenelase ees. Pronksmedal kuulus itaallasele Mario Palmisanole ajaga 5.51,0.

Poole võistlusmaast püsisin kuueandal kohal, kuid distantsi teisel kilomeetril hakkas tunda andma eelsõidu pingutus ja ma ei suutnud enam tempot hoida. Lõpetasin oma esimese stardi maailmameistrivõistlustel 8. kohaga, saades ajaks 5.59,8, mis jäi 1,7 sekundiga alla Eesti meistrivõistlustel saavutatud resultaadile.

Võistluste lõppedes lonkisin tagasi hotelli ja heitsin pikali. Võistlusväsimus oli nii suur, et jäin otsekohe magama.

Kui rääkida ergomeetrisõudjatest, siis nii Siejkowski kui ka Šurmeiga on tegemist hiiglastega, kes oma füüsilise üleoleku panid finaalsõidus kohe avatõmbest maksma ja "sõitsid" ülejäanutel eest ära. Kogu ülejäanud seltskond on aga minusugused tavainimesed. Kuid Siejkowski ei olegi tavasõudja. Kuna

tema üritused pääseda Saksamaa sõudekoondisesse olid tulnud, siis kvalifitseerus ta ümber ergomeetrisõudjaks ja edukalt – 1999. aasta pronksmedalile lisandus nüüd kuldne autasu. Pavel Šurmeiga olen aga paarisaeru kahepaadil koos Silver Sonntakiga korduvalt kohtunud ja iga kord võidukalt.

Kuigi ma loodan, et ka tulevikus kutsutakse mind ergomeetrisõudmise maailmameistrivõistlustele, ei hakka ma selleks eritreeningut tegema, sest mina olen eelkõige ikkagi vee peal sõudja.

26. veebruari õhtul kell 18.00 alustasin teekonda koju. Selleks korraks oli minu töö tehtud! Minu reis üle ookeani läks aga igati "täie ette", sest esmakordselt olin välisreisil ihuüksi ja see andis mulle juurde enesekindlust ja lävimisuskust.

Jüri Jaanson ja Tõnu Endrekson Luzernis 1999. a. paarisergomeetril harjutamas.

EESTI SÕUDMINE 2001

Maailmameistrivõistlused sõudeergomeetril "Concept II", Boston, USA, 25. veebruar

Meeste vabaklass

1.	GER	Mattias Siejkowski	E	5.54,10	FA	5.42,20
2.	BLR	Pavel Shurmei		5.49,30		5.42,50
3.	ITA	Mario Palmisano		5.53,00		5.51,10
4.	USA	Luke McGee		5.51,40		5.52,00
5.	USA	Erik Winters		5.54,00		5.55,50
6.	USA	Jason Flickenger		5.51,90		5.57,60
7.	USA	Don Key punch		5.56,50		5.58,40
8.	EST	Tõnu Endrekson		5.53,50		5.59,80
9.	USA	Timothy Peterson		5.56,50		6.01,60
10.	USA	Ryan Torgerson		5.53,70		6.06,10

Eesti lahtised meistrivõistlused sõudeergomeetril "Concept II", Tartu, 17. veebruar

Mehed

1.	Tõnu Endrekson	SK "Pärnu"	6.15,1	5.58,1
2.	Leonid Gulov	SK "Energia"	6.20,0	6.06,0
3.	Andrei Šilin	SK "Energia"	6.18,2	6.10,0
4.	Vahur Mäe	SK "Pärnu"	6.15,7	6.12,1
5.	Silver Sonntak	SK "Pärnu"	6.18,9	6.14,6
6.	Jarek Mäestu	SK "Pärnu"	6.27,1	6.17,5
7.	Igor Kuzmin	SK "Energia"	6.19,9	6.19,8
8.	Andrei Jämsa	SK "Pärnu"	6.22,2	6.34,3
9.	Tairo Talvis	SAK "Tartu"	6.29,0	
10.	Madid Lõhmus	SK "Flexer"	6.29,7	
11.	Indrek Peterson	SK "Pärnu"	6.31,6	
12.	Meelis Martin	SK "Kalev"	6.32,6	
13.	Kaido Reivelt	SAK "Tartu"	6.34,7	
14.	Andrus Arula	SK "Kalev"	6.34,9	
15.	Juri Nemirski	SK "Kalev"	6.36,2	
16.	Sergei Feofanov	SK "Energia"	6.43,3	
17.	Kristjan Kõrgesaar	SAK "Tartu"	6.44,6	

Poisid A

1.	Oleg Vinogradov	SK "Pärnu"	6.45,1	6.17,4
2.	Allar Raja	SK "Kalev"	6.38,5	6.26,0
3.	Raigi Pöder	SAK "Tartu"	6.38,5	6.36,9
4.	Riho Tamm	SK "Pärnu"	6.42,5	6.37,1
5.	Riho Rein	Viljandi SK	6.40,5	6.42,1
6.	Ranno Lepp	SK "Pärnu"	6.43,0	6.43,5
7.	Tiit Lutoškin	SK "Kalev"	6.46,8	6.44,0
8.	Roman Raivet	SK "Kalev"	6.46,4	6.55,9
9.	Martin Graumann	Viljandi SK	6.47,1	
10.	Andres Matsin	SAK "Tartu"	6.48,6	
11.	Kristjan Türk	Viljandi SK	6.49,9	
12.	Roman Jõerand	SK "Kalev"	6.50,3	
13.	Anton Stulov	SK "Energia"	6.51,5	
14.	Evgeni Ivanov	SK "Energia"	6.52,3	
15.	Martin Vadam	SK "Pärnu"	6.54,8	
16.	Andrei Bolonenkov	SK "Energia"	6.57,6	
17.	Ove Mengel	Viljandi SK	6.58,3	
18.	Marko Kauber	SAK "Tartu"	7.04,6	
19.	Igor Kuzmitsov	Viljandi SK	7.19,9	
20.	Jaani Tammeorg	SAK "Tartu"	7.23,9	
21.	Sander Soosaar	SK "Pärnu"	7.24,9	
22.	Märten Osijärv	SAK "Tartu"	7.31,5	

Poisid B

1.	Artur Maier	SK "Pärnu"	6.58,9	6.37,0
2.	Alvar Räägel	SK "Kalev"	6.59,5	6.46,7
3.	Andrus Sabiin	SK "Pärnu"	7.00,9	6.53,7
4.	Heigo Tiidemaa	SAK "Tartu"	7.03,3	6.59,3
5.	Siim Kaljund	SAK "Tartu"	7.17,9	7.12,2
6.	Aleksandr Fetjukov	SK "Energia"	7.14,0	7.18,8
7.	Sten Villmann	SK "Pärnu"	7.18,3	7.24,1
8.	Oleg Dmitrijev	SK "Energia"	7.16,8	7.35,6
9.	Raimo Pull	SK "Pärnu"	7.21,6	
10.	Aleksei Šibajev	SK "Kalev"	7.22,9	
11.	Mikk Matiisen	SK "Pärnu"	7.25,3	
12.	Deniss Gagen	SK "Energia"	7.31,9	
13.	Elar Jaakson	SK "Pärnu"	7.32,7	
14.	Markku Juronen	SAK "Tartu"	7.40,4	
15.	Roman Zjuzin	SK "Energia"	7.46,3	
16.	Risto Toome	Viljandi SK	7.46,5	
17.	Raivo Väinola	SK "Pärnu"	7.52,4	
18.	Kaspar Taimsoo	Viljandi SK	7.55,6	

Mehed kergekaal (kuni 72,5 kg)

1.	Martin Tarkpea	SK "Kalev"	6.38,2
2.	Priit Purge	SAK "Tartu"	6.39,4
3.	Evgeni Popelišin	SK "Kalev"	6.55,4
4.	Alvar Raidmaa	SAK "Tartu"	7.03,7

Naised

1.	Kalli Meriste	SK "Pärnu"	7.06,0
2.	Vivika Tapp	SK "Kalev"	7.27,4
3.	Katrin Ots	SK "Pärnu"	7.30,0

Tüdrukud A

1.	Kristiina Jaska	Viljandi SK	7.23,0
2.	Piret Post	Viljandi SK	7.26,6
3.	Krista Türk	Viljandi SK	7.36,5
4.	Kersti Paldis	SK "Pärnu"	7.38,1
5.	Riina Sagur	Viljandi SK	7.40,4
6.	Sille Vaiksaar	SAK "Tartu"	7.42,1
7.	Birjo Piiraja	SK "Kalev"	8.03,7
8.	Anna Šibajeva	SK "Kalev"	8.12,4

Tüdrukud B

1.	Merle Hanson	SK "Kalev"	8.05,5	7.44,1
2.	Merle Raaliste	SK "Kalev"	8.21,0	7.51,3
3.	Egle Hanson	SK "Kalev"	8.15,6	7.55,4
4.	Mari-Liis Feodorov	SK "Kalev"	8.21,1	7.56,6
5.	Imbi Sõstra	Viljandi SK	8.03,3	8.01,3
6.	Kristina Tõnismäe	SK "Kalev"	8.08,0	8.08,9
7.	Elo Üle	SK "Kalev"	8.20,0	8.27,7
8.	Kaia Masing	Viljandi SK	8.25,2	8.31,0
9.	Signe Uiibo	SAK "Tartu"	8.29,9	
10.	Annela Albert	SAK "Tartu"	9.13,5	
11.	Katrin Rajasaar	SAK "Tartu"	9.17,3	
12.	Kristi Uukkivi	SAK "Tartu"	9.23,0	
13.	Kaia Vaiksaar	SAK "Tartu"	9.29,3	

Naised kergekaal (kuni 59 kg)

1.	Tatjana Dubinko	SK "Energia"	7.43,0
2.	Inga Härson	SAK "Tartu"	7.57,2
3.	Tiiu Jüriado	SAK "Tartu"	8.01,0
4.	Tatjana Kulešova	SK "Energia"	8.02,1
5.	Janika Kajara	SAK "Tartu"	8.41,3

2001. AASTA SÕUDEVÕISTLUSTE KALENDER

Jaanuar	13.	Tallinn	EST	Rahvusvaheline ergomeetrvõistlus "ALFA"	22.-24.	Trakai	LTU	"Merevaigust Aeru" rahvusvaheline regatt	
	27.-28.	Viljandi	EST	Sõudjate talvapäevad	28.	Helsingi/ Tallinn	FIN EST	Helsingi-Tallinna maraton kirkovenedega	
Veebruar	17.	Tartu	EST	Concept II Eesti MV	Juuli	29.-			
	24.	Sevilla	ESP	FISA VII meeskondlik regatt	-01.	Viin	AUT	MK III etapp	
	25.	Sevilla	ESP	VII Rahvusvaheline Andalusia regatt	30.-				
					-01.	Pärnu	EST	"Kalevi" päevade sõuderegatt	
Aprill	07.-08.	Zagreb	CRO	Horvaatia lahtised MV	04.-08.	Henley	GBR	Henley Kuninglik Regatt	
	14.-15.	Gent	BEL	24. rahvusvaheline Kevadregatt ja 11. rahvusvahelised juunioride Belgia MV	07.-08.	Tampere	FIN	Tampere regatt	
	27.-28.	Princeton	USA	MK I etapp	07.-08.	Viljandi	EST	"Viljandi Paadimees"	
	28.	Tartu	EST	EPMÜ – TÜ kaheksapaatide matš	13.-15.	München	GER	MK IV etapp	
Mai	05.-06.	Tartu	EST	Emajõe KV	14.	Pärnu	EST	"Kalevi" juunioride MV ühepaatidel	
	12.-13.	Gent	BEL	82. rahvusvaheline regatt	26.-27.	Linz	AUT	Rahvaste karikas	
	19.-20.	Essen	GER	Esseni regatt	28.-29.	Trakai	LTU	Balti matškohtumine	
	19.-20.	Kopenhaagen	DEN	Kopenhaageni regatt	August	07.-11.	Duisburg	GER	Juunioride MM
	26.-27.	Brüssel	BEL	Juunioride ja Sen-B rahvusvaheline regatt		18.-19.	Pärnu	EST	Eesti juunioride, Sen-B ja veteranide MV
	26.-27.	Brno	CZE	30. rahvusvaheline juunioride regatt		18.-26.	Luzern	SUI	Maailmameistrivõistl.
Juuni	02.	Pärnu	EST	Eesti KV	September	30.-			
	03.	Pärnu	EST	E.-W.Seileri ja B.Löhmuse XIV mälestusvõistlused	-02.	Montreal	CAN	Veteranide MM	
	09.-10.	Ratzeburg	GER	Ratzeburgi regatt	02.	Tartu	EST	Emajõe maraton	
	14.-16.	Sevilla	ESP	MK II etapp	08.-09.	Pärnu	EST	Eesti lahtised MV	
	16.	Tallinn	EST	Tallinna KV	29.-30.	Peterburi	RUS	Juunioride "Baltic Cup"	
					Oktoober	06.	Tartu	EST	45. kaheksapaatide sügisregatt
						20.-21.	Tartu	EST	Eesti väikeste paatide regatt

EESTI 2001. AASTA SÕUDEVÕISTLUSTE ÜLDJUHEND

Aeg: Võistluste aeg (kuupäev) on määratud 2001. aasta sõudevõistluste kalendriga.

Koht: Võistluste läbiviimise koht (linn) on määratud 2001. aasta sõudevõistluste kalendriga. Pärnus toimuvad võistlused korraldatakse SK "Pärnu" baasil, Tartus toimuvad võistlused Tartu Ülikooli ja Tartu linna sõudebaasil.

Distants: ESL-i tiitlivõistluste distants on 2000 meetrit. C-vanuseklassi ja veteranide distantsi pikkus on 1000 meetrit.

Võistluste iseloom: Emajõe karika- ja Eesti karikavõistlused on võistkondlikud. Neist võtavad osa kohalike organisatsioonide ja klubide võistkonnad. Paatkondade koosseisude moodustamine on vaba. Kõik ülejäänud võistlused on individuaalsed.

Võistluste korraldamine: Võistlused korraldatakse vastavuses FISA määrustega. Vastavalt vajadusele korraldatakse eelsõidud (E) või poolfinaalid (D) kaks tundi enne esimese finaalvõistluse (F) algust. Kui on üle 12 paadi, siis eraldistardist.

Osavõtumaks: Täiskasvanute, Sen-B ja veteranide võistlustel tasub iga osavõtja 30, noorte võistlustel 15 krooni igas paadiliigis võistlemise korra eest. Vahetult võistluspaigas täiendavalt juurderegistreeritud võistlejate (antud paadiliigis vabade võistlusradade olemasolu korral) osavõtumaks on kahekordne (60 või 30 krooni).

Eelregistreerimine: Paatkondade nimeline koosseis trükitult või trükitähtedega kirjutatult (kirjalikult, e-mailiga või faksiga) tuleb esitada Eesti Sõudeliitu võistlustele eelneva nädala kolmapäevaks kella 17.00-ks. Kui antud tähtjaks registreerub mõnes võistlusklassis ainult üks paatkond (võistleja), siis selles võistlusklassis võistlust ei korraldata. Stardiprotokoll loosimistulemustega väljastatakse järgmisel päeval.

Võistlusteks registreerimine: Võistlustest osavõtva organisatsiooni või klubi esindaja esitab žüriile vormikohase registreerimislehe ja trükitud või trükitähtedega täidetud paatkonna koosseisu kaardi hiljemalt kaks tundi enne esimest võistlussõitu.

Registreerimislehel peab olema iga võistleja perekonna- ja eesnimi, sünniaasta, arsti allkiri ja pitser võistleja lubamise kohta võistlustele (iga võistleja kohta eraldi), võistleja allkiri ujumisoskuse kohta ning lähetava organisatsiooni või klubi juhataja või direktori allkiri ja organisatsiooni või klubi pitser.

Osavõtjad: Võistlustest võivad osa võtta kõik Eestis elavad sõudjad, ESL-is registreeritud organisatsioonide või klubide liikmed.

Kergekaalu paatidel võivad võistelda ainult Sen-A ja Sen-B vanuseklassi sõudjad.

Roolijaga paadi roolimees peab olema samast soost paadiliigis võistlevate sõudjatega.

Noored võivad ühel päeval võistelda kahes paadiliigis, pluss kaheksapaat. Noortevõistluste paatkondade koosseisud koostatakse ainult ühe klubi – "koduklubi" – noorsõudjatest. Esmakordselt ESL-i tiitlivõistlustel osalev noorsõudja peab eelnevalt olema osalenud kahel võistlusel.

Osavõtjate kohustused: Kõik paatkonnad peavad olema riietatud ühtsesse võistlusriietusse.

Võistlejate aerulabad peavad olema värvitud antud organisatsioonile või klubile kinnitatud värvitoonides. Eesti koondvõistkonna aerulabade värve (sinine-must-valge) võivad kasutada ainult need sõudjad, kes 2001. aastal on arvatud Eesti koondvõistkondade (täiskasvanud, Sen-B ja juuniorid) koosseisu.

Osavõtjate majandamine: Kõik võistlustest osavõtuga seotud lähetus-, majutamise- ja toitlustamiskulud kannavad osavõtavad organisatsioonid ja klubid või sportlased ise.

Kõigil võistluste ajaks majutamiskohtadest huvitatutel tuleb pöörduda võistlusi korraldava organisatsiooni poole vähemalt 20 päeva enne võistluste algust. Majutuskohtade broneerimiseks tuleb esitada garantiikiri.

Paremusjärjestus: Võistkondliku paremusjärjestuse selgitamiseks arvestatakse suuremat punktide kogusummat. Punkte arvestatakse järgmiselt: I koht – 7 punkti, II koht – 5 punkti, III koht – 4 punkti, IV koht – 3, V koht – 2 ja VI koht – 1 punkt üksikvõistleja (ühapaat) ning iga võistleja kohta (paatkond).

Võrdse punktisumma korral määrab paremusjärjestuse suurem esikohtade (järgnevalt suurem paremate kohtade) arv.

Iga võistleja toob oma organisatsiooni või klubi võistkonnale punkte ainult ühel korral (ühes paadiliigis). Võistleja (paatkonna) osalemise korral kahes paadiliigis arvestatakse võistlejale (paatkonnale) võistkonnapunkte võistkonna esindaja stardieelse taotluse põhjal. Selles paadiliigis jääb antud võistleja (paatkonna) punktikoht vabaks, mis läheb järgmisele võistlejale (paatkonnale).

Kohalikud regatid: Organisatsioonide ja klubide poolt korraldatavate sõudevõistluste ja regattide juhendid koostavad korraldajad.

Lisatingimused: 2001. aasta sõudevõistluste kalenderplaanis ESL-i egiidi all korraldab võistlused selleks määratud organisatsioon või klubi lepingulises vahekorras Eesti Sõudeliidu ja ESL-i žüriiga.

ESL-i juhatus kinnitab ESL-i kalenderplaaniga korraldatavatele võistlustele peakohtunikud, kes koostavad "oma meeskonna" ESL-i litsentsi omavatest sõudekohtunistest.

EMAJÕE KARIKAVÕISTLUSED

Distants ja programm: 21. aprillil kell 14.00 4000 m:

M2x, M2-, M1x, P1x, N2x, N2- ja N1x, T1x;

22. aprillil kell 11.00 2000 m:

M2x, M2-, M1x, P1x, N2x, N2-, N1x, T1x.

Mandaat: Toimub võistluspaigas 21. aprillil kell 11.00-11.45.

Stardijärjekorra loosimine toimub kell 12.00.

Paremusjärjestus: Ühepaatide ja paatkondade paremusjärjestus selgitatakse kahe distantsi (4000 + 2000 m) aegade liitmise teel. Võrdse resultaadi korral on määravaks tulemus 2000 meetri distantsil.

Autasustamine: Võitnud paatkonda autasustatakse ESL-i "Emajõe karikaga", I, II ja III koha saavutanud võistkonda ja paatkondade liikmeid ESL-i diplomiga. Esikohale tulnud paatkondade liikmeid autasustatakse eriauhindadega.

EESTI KARIKAVÕISTLUSED

Programm: Eelsõitude algus kell 12.00 /vajaduse korral/.

Finaalsõitude esimene start algab kell 14.00

Võistlused korraldatakse A- ja B-finaalide süsteemis.

Finaalvõistluste (A ja B) stardiintervall on 10 minutit.

Kell

14.00	TA 2x	M2x
	M2-	TA 1x
	M1x	PB 2x
	N2x	TB 2x
	N2-	N 1x
	PA 2x	M4-
	PA 2-	PA 1x

Autasustamine: Võitnud võistkonda autasustatakse ESL-i "Eesti karikaga", I, II ja III koha saavutanud võistkondi ja paatkondade liikmeid diplomiga. Esikohale tulnud paatkondade liikmeid autasustatakse ESL-i 2001. aasta karikavõitja karikaga.

EESTI JUUNIORIDE, SEN-B JA VETERANIDE**MEISTRIVÕISTLUSED**

Programm: 18.08

kell	16.00	PB 1x	17.10	TC 1x
	16.10	Sen-B N2-	17.20	Vet. M4-
				Vet. N4x
	16.20	TA 1x	17.30	TA 2-
	16.30	PA 2x	17.40	Sen-B M2x
	16.40	PA 2-	17.50	PB 4x
	16.50	TB 2x	18.00	PA 1x
	17.00	PC 2x	18.10	T8+

Märkus: Eelsõitude algus kell 14.00 (vajaduse korral).

19.08

kell	12.00	PA 4-	13.00	PC 1x
	12.10	TA 2x	13.10	TC 2x
	12.20	PB 2x	13.20	Sen-B M1x
	12.30	TB 1x	13.30	Sen-B N1x
	12.40	Sen-B M2-	13.40	TA 4x
	12.50	PA 4x	13.50	P8+

Märkus: Eelsõitude algus kell 10.00 (vajaduse korral).

Autasustamine: I, II ja III koha saavutanud paatkondade liikmeid autasustatakse vastava vanuseklassi Eesti meistri- võistluste kuld-, hõbe- ja pronksmedali ning diplomiga.

EESTI LAHTISED MEISTRIVÕISTLUSED

Programm: 08.09

kell	16.00	M4-	16.45	M2x
	16.15	M kk 1x	17.30	N4x
	16.30	N1x	17.45	M8+

Märkus: Eelsõitude algus kell 14.00 (vajaduse korral).

09.09

kell	12.00	M1x	12.45	N4-
	12.15	N2x	13.00	M4x
	12.30	M2-	13.45	N8+

Märkus: Eelsõitude algus kell 10.00 (vajaduse korral).

Autasustamine: I, II ja III koha saavutanud paatkondade liikmeid autasustatakse Eesti meistrivõistluste kuld-, hõbe- ja pronksmedali ning diplomiga.

EESTI KAHEKSAPAATIDE SÜGISREGATT

Distants: Meestel 5600 m, naistel, mees- ja naisveteranidel 3800 m.

Stardiaeg: Meestel kell 13.00, naistel, mees- ja naisveteranidel kell 14.30.

Starditakse eraldistardist üheminutilise intervalliga.

Mandaat: Toimub võistluspaigas kell 10.30-11.15. Stardi- järjekorra loosimine kell 11.30.

Autasustamine: Igas vanuseklassis esikoha saavutanud paatkonna liikmeid autasustatakse mälestuslindi ja diplomiga, II ja III koha saavutanuid – diplomiga.

Meeste ja naiste võistlusklassis autasustatakse esikohale tulnud paatkonda 1994. aastal reisiparvlaevaga "Estonia" huk- kunud sõudjate mälestuseks Sõudeklubi "Pärnu" poolt kehtestatud "Mälestuskillu" fotokoopiaga.

EESTI VÄIKESTE PAATIDE REGATT

Distants ja programm: 20. oktoobril kell 14.00 5600 meetrit: M2-, M1x, N2- ja N1x; 21. oktoobril kell 11.00 2000 meetrit: M2-, M1x, N2- ja N1x.

Paremusjärjestus: Paatkondade paremusjärjestuse selgitab kahe distantsi (5600 + 2000 m) aegade summa. Võrdse resultaadi korral määrab kõrgema koha 5600 m tulemus.

Mandaat: Toimub võistluspaigas 20. oktoobril kell 11.30 – 12.15. Stardi järjekorra loosimine kell 12.30.

Autasustamine: I, II ja III koha saavutanud paatkonna liik- meid autasustatakse diplomi ja eriauhinnaga.

ERICH-WILHELM SEILERI JA BERNHARD LÖHMUSE XIV MÄLESTUSVÕISTLUSED

Eesmärk: Sõudespordi populariseerimine, endiste sõudesportlaste ning spordijuhtide Erich-Wilhelm Seileri ja Bernhard Lõhmuse mälestuse jäädvustamine, Pärnu linna 750. juubeli tähistamine.

Programm: M4-, M2x, M1x, P4-, P2x, P1x, N2x, N1x, T2x ja T1x.

Distsants: 2000 + 2 x 500 meetrit.

Ajakava: Võistluste algus 2000 m distantsil kell 10.00 ja 2x500 m distantsil kell 14.00.

Reglement: 2000 m distantsil korraldatakse poolfinaalvõistlused. Vastavalt igas paadiliigis registreeritud osavõtjate arvule (ühepaat, paatkond) korraldatakse üks, kaks või enam poolfinaalvõistlust. Iga poolfinaali võitja pääseb finaali. Ülejäänud finaalikohad (6) komplekteeritakse poolfinaalides parimaid aegu saavutanud sõudjatest (ühepaat) ja paatkondatest, sõltumata nende kohast poolfinaalsõitudes.

Finaalvõistlused korraldatakse 2x500 m distantsil.

Paremusjärjestus: Võistlejate (ühepaat) ja paatkondate (kahe- ja neljapaat) paremusjärjestuse määrab 2000 + 2x500 meetri läbimise parim koguaeg (kolme osavõistluse aegade summa).

Registreerimine: Osalevate klubide ja organisatsioonide vormikohased registreerimislehed koos paatkondate registreevimiskaartidega (täidetud masinakirjas või trükitähtedega) esitatakse võistluste žüriile võistluspaigas (Sõudeklubi "Pärnu") kohe pärast Eesti karikavõistluste võitjate autasustamistseremoonia lõppemist (02.06).

Autasustamine: Vanuseklasside iga paadiliigi I, II ja III koha saavutanuid autasustatakse diplomiga. Esikohale tulnud võistlejaid (ühepaat) ja paatkondate liikmeid (kahe- ja neljapaat) autasustatakse Pärnu linna 750. aasta juubelikarikaga.

Eritingimused: Võistluste korraldaja Sõudeklubi "Pärnu" juhatusel koos võistluse žüriiga on õigus võistluste korraldamise ja autasustamise korras teha muudatusi vastavalt paadiklassides võistlejate (ühepaat) ja paatkondate (kahe- ja neljapaat) arvule ja tulemustele.

Emajõe ja Eesti karikavõistlustel toovad igas paadiliigis võistkonnapunkte kõik kuus punktikohale tulnud võistlejat (paatkonda), kes võivad kuuluda ühe võistlustel osaleva organisatsiooni või klubi võistkonna koosseisu.

Kõik üldsätetes ja võistluste juhendites määratlemata jäänud küsimused lahendatakse võistluspaigas Eesti Sõudeliidu, ESL-i žürii ja asjasthuvitatute vahel või eelnevalt võistluste ettevalmistamise käigus ESL-i peasekretäri vahendusel kirja teel (e-mail, faks) või suusõnalisel kokkuleppel, mille kohta vormistatakse vastavasisuline kirjalik esildis.

Eesti sõudespordi juubeliaasta parimad

Eesti Sõudeliidu juhatus oma 20. detsembri istungil otsustas kinnitada 2000. aasta parimad alljärgnevalt:

parim meessõudja – Jüri Jaanson, SK "Pärnu",

parim naissõudja – Kalli Meriste, SK "Pärnu",

parim noormees – Igor Kuzmin, SK "Energia",

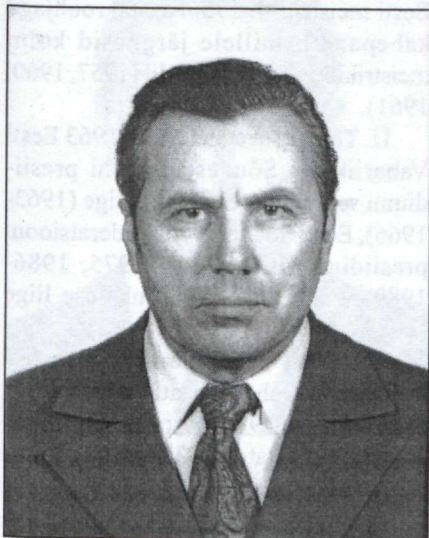
parim neiu – Vivika Tapp, SK "Kalev",

parim treener – Sergei Gluško, SK "Energia",

parim kohtunik – Krista Kungla, SAK "Tartu"

Õnnitleme!

Arnold Ebrok – 80

Arnold Ebrok sündis 31. juulil 1921. aastal Kuessaare linnas.

Pärast Pärnu I Keskkooli lõpetamist 1941. aasta juunis ja sellele järgnenud NSV Liidu – Saksamaa vahelise sõja puhkemist mobiliseeriti A. Ebrok Punaarmee, kus tema sõjamehete algas Saraatovi oblastis ja Tatari ANSV-s

Kaasani 1. ehituspataljonis ning jätkus 1942. aastal 7. Eesti Laskurdiviisi 354. polgus. 1944-1956 oli A. Ebrok kursant Leningradi (praegu Peterburi) sõjakoolis, mis jäi lõpetamata seoses tagasipöördumisega Eestisse.

A. Ebrok oli Pärnu Linna Spordikomitee esimees (1946-1950 ja 1952-1953), Pärnu Linna TSN Täitevkomitee sekretär (1950-1952), ajalooõpetaja Pärnu I (1946-1954), Pärnu II (1954-1958) ja Pärnu IV (1958-1968) Keskkoolis, Pärnu "Endla" teatri direktor (1968-1981). 1981. aastal jäi A. Ebrok pensionile. 1992. aastast lööb aktiivselt kaasa Pärnu Heategevusfondis, mille tegemisi juhib fondi direktorina.

Kaugõppe vormis lõpetas A. Ebrok Tartu Riikliku Ülikooli 1962. aastal ajaloolase diplomiga "cum laude" ning õppis samas aspirantuuris (1962-1969) Eesti kultuuri ajalugu.

A. Ebroki sõudmisalane tegevus sai alguse 1937. aastal "Pernauer Ruder-Clubis", mille liikmeskonda ta pääses tä-

nu oma sakslannast emale. Ta oli ka Pärnu koolinoorte meister sulgkaalus nii maadluses (1940) kui ka poksis (1941).

Pärnu Spordikomitee esimehena ja sõjaeelse sõudjana taastas A. Ebrok sõjajärgses Eestis sõudespordi järjepidevuse, olles ühtlasi esimene sõudetreener (1948-1956). Ta alustas Pärnus ka vehklemisspordi viljelemist ning oli vehklejate esimeseks treeneriks (1947-1950). A. Ebrok pani Pärnus aluse matkaspordile, kus üheks arvestatavamaks ettevõtmiseks oli Pärnu II Keskkooli õpilaste matkagrupi jalgsimatk Pärnu-Salacgriva-Pärnu (1955). A. Ebrok oli VK-SÜ "Spartaki" Pärnu sõudesektsiooni esimene esimees aastatel 1949-1953.

Eesti Sõudeliit ja "Eesti Sõudja" toimetus õnnitlevad teenekat sõudespordi veterani tema sünnipäeval ja soovivad juubilarile innukust ja jaksu edaspidiseks koostööks Eesti sõudespordi ajaloo uurimisel.

Ilmar Ruhno – 75

Ilmar Ruhno sündis 29. detsembril 1926. aastal Tallinnas.

Tema haridustee lõppes 1944. aasta märtsis, mil Gustav Adolfi Gümnaasiumi õpilane I. Ruhno mobiliseeriti

Saksa sõjaväkke. Sama aasta sügisest järgnes kolmeaastane vangipõli mitmes Venemaa sõjavangilaagris, kust ta 1947. aastal vabanenuna asus tööle "Ilmarise" tehasesse elektrikuna.

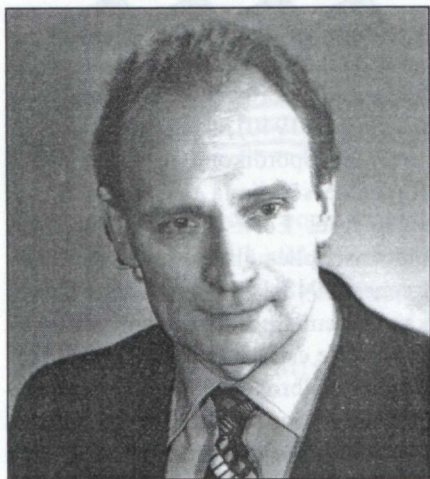
Sõudespordiga sidus I. Ruhno end juba 1948. aastast, organiseerides Tallinna sõudjate tegevust. 1955. aastast valiti ta Tallinna sõudesektsiooni esimeheks, millist ametit pidas 1968. aastani. Sektsiooni esimehena tegeles ta Tallinna Harku Sõudebaasi väljaehitamise, olles pärast ehitise valmimist alates 1956. aastast selle juhataja kuni pensionile jäämiseni 1985. aastal.

Aktiivselt lõi I. Ruhno kaasa ka Eesti sõudespordi arendamisel. 1953. aastal valiti ta Eesti NSV Vabariikliku Sõudesektsiooni (1959. aastast Eesti NSV Sõudespordi Föderatsioon) presiidiumi

liikmeks, täites temale usaldatud ühiskondlikku kohustust 1971. aastani, olles ühtlasi ajavahemikul 1956-1959 ja 1962-1971 Vabariikliku Sõudesektsiooni ja Föderatsiooni sõudekohtunike kolleegiumi esimees. I. Ruhno oli hinnatud sõudekohtunik nii vabariiklikel kui ka üleliidulistel võistlustel. Talle omistati sõudekohtuniku vabariiklik kategooria 1956. ja üleliiduline kategooria 1963. a.

Eesti Sõudeliit ja "Eesti Sõudja" toimetus soovivad teenekale sõudespordi veteranile tugevat tervist, õnne ja edu edaspidisteks eluaastateks ning jätkuvat koostööd meie sõudespordi ajaloo jäädvustamisel.

Ülo Tõlp – 70

Ülo Tõlp sündis 6. veebruaril 1931. aastal Pärnus meremehe perekonnas.

Kooliteed alustas Ü. Tõlp 1938. aastal Pärnu Rääma Algkoolis, seejärel I Keskkoolis, mille lõpetas 1949. aastal, kust koolitee viis sama aasta sügisel Tallinna Polütehnilise Instituudi ehitusosakonda, mille lõpetas 1954. aastal insener-hüdrotehnikuna.

Ü. Tõlp töötas Tartus kohaliku Ehitustrusti töödejuhatajana, olles üheaegselt ka Eesti Põllumajanduse Aka-

deemia hüdroamelioratsiooni kateedri assistent, jätkates 1958. aastal samas tööd põhikohaga. 1959. aastal määrati ta "Eesti Projekti" Tartu osakonda, kus 12 aasta jooksul töötas insenerina, vaneminsenerina, grupijuhatajana ja projekti peainsenerina. 1971. aastal asus Ü. Tõlp tööle Põllumajandushoonete Uurimise ja Projekteerimise Instituudi Tartu laboratooriumi, algul teadurina, hiljem vanemteadurina.

1976. aastal kutsuti Ü. Tõlp tööle Tartu Riikliku Ülikooli Kehakultuuri-teaduskonna Veespordi kateedrisse, kus töötas sõudespordi eriala õppejõuna, jäädes 1996. aastal pensionile. 1998. aastast on ta Tartu Ülikooli Sõudebaasi juhataja.

Sõudmist alustas Ü. Tõlp 1950. aastal, alustades treeneritööd 1952. aastast Tallinna Polütehnilise Instituudi kehalise kasvatus kateedris, olles samaaegselt instituudi sõudesektsiooni esimees.

Elades ja töötades Tartus, oli ta treeneriametis Tartu Riiklikus Ülikoolis, Tartu Laste Spordikoolis, VSÜ "Kalevi" Laste Spordikoolis.

Sõudjana võitis Ü. Tõlp oma esimese Eesti meistritiitli 1956. aastal roolijaga kahepaadil, millele järgnesid kolm meistrikulda kaheksapaadil (1957, 1960, 1961).

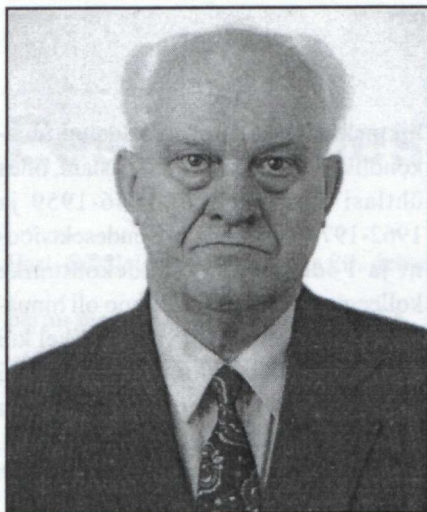
Ü. Tõlp oli aastatel 1959-1963 Eesti Vabariikliku Sõudesektsiooni presiidiumi sekretär, presiidiumi liige (1963-1966), Eesti Sõudespordi Föderatsiooni presiidiumi liige (1971-1975, 1986-1989), Eesti Sõudeliidu juhatuse liige (1989-1997).

Ü. Tõlpi eestvedamisel alustati 1957. aastal kaheksapaatide sügisregati korraldamist, 1989. aastal Eesti Sõudeliidu (moodustatud 1938. aastal) õigusjärgset taastamist.

1965. aastal omistati Ü. Tõlpile sõudekohtuniku Vabariiklik kategooria, 1993. aastal Eesti Rahvuskategooria.

Eesti Sõudeliit ja "Eesti Sõudja" toimetus soovivad Ülo Tõlpile jätkuvat edu Eesti sõudespordi ajaloo uurimisel ja huvitavate artiklite kirjutamisel meie aastakirja veergudel!

Nikolai Varb – 70

Nikolai Varb sündis 3. augustil 1931. aastal Saaremaal Orissaare asunduses käsitöölise perekonnas.

Lõpetanud 1951. aastal Muhu Keskkooli, jätkas N. Varb õpinguid Tallinna Polütehnilises Instituudis, mille lõpetas 1956. aastal mäeinseneri kutsega.

Kõrgkooli lõpetamise järel töötas N. Varb Kohtla-Järve Eesti Põlevkivi-

koondises (peainseneri, direktori, koondise peadirektori asetäitjana, 1956-1978), misjärel suunati ta Eesti NSV Riikliku Materiaal-Tehnilise Komitee aseesimeheks, kus töötas komitee likvideerimiseni 1990. aastal. Samast aastast töötas N. Varb OÜ "Belesti" peadirektori asetäitja-nõunikuna ja peadirektorina.

Koolipõlve harrastused kergejõustikus (1000 m jooks, kaugushüpe) ja korvpallis N. Varbi sportlasteel tipnesid koolinoorte võistlustega rajooni ja vabariiklikul tasemel.

Aktiivse ühiselutegelaseks on N. Varbi korduvalt valitud VSÜ "Kalevi" Kesknõukogu presiidiumi liikmeks (1973-1996), VSÜ "Kalevi" Auto-Motoklubi presiidiumi liikmeks (1965-1995), kus ta tegutses klubi esimehena (1985-1995), Eesti NSV Auto-Motoföderatsiooni presiidiumi liikmeks ja aseesimeheks (1970-1990).

1979. aastal valiti N. Varb Eesti Sõudespordi Föderatsiooni esimeheks,

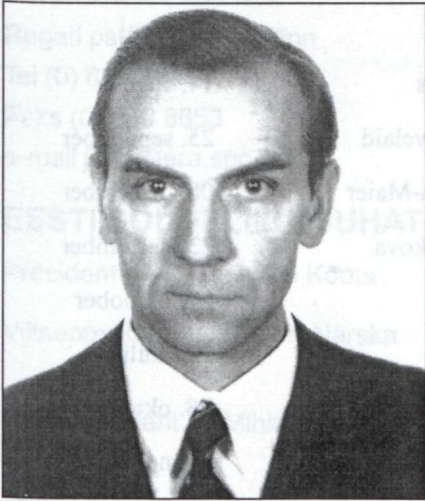
1988. aastal Eesti Sõudeliidu presidendiks, millisel ametikohal tegutses 1991. aasta juunini.

Oma ametikoha (Materiaal-Tehniline Komitee) võimalusi kasutades osutas N. Varb hindamatuid teeneid Eesti sõudespordile vajalike materiaaltehnilise varustuse hankimisel tolle aja normeeritud varustussüsteemi juures (näit. KS "Dünamo" Pärnu sisesõudebasseini ehitustööde kindlustamisel), kus iga telliskivi ja torujuppi jagati rangete piirangute alusel.

N. Varbi on autasustatud Eesti NSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjaga, NSVL Spordikomitee aukirjaga ja kahel korral Eesti NSV Spordikomitee teeneteplaadiga. Talle omistati 1966. aastal VSÜ "Kalevi" auliikme nimetus.

Eesti Sõudeliit ja "Eesti Sõudja" toimetus õnnitlevad Nikolai Varbi tema 70. juubelil ja soovivad edaspidist edu ühiskondliku elu edendamisel vabariigi spordiliikumise hüvangu nimel.

Henn Elmet – 60

Henn Elmet sündis 4. aprillil 1941. aastal Tartus.

1963. aastal lõpetas H. Elmet Eesti Põllumajanduse Akadeemia maakorralduse erialal.

Pärast kõrghariduse omandamist töötas H. Elmet "Eesti Põllumajandusprojektis" insenerina (1960-1962 ja 1964-1965), oli Tartu Linna TSN Täitevkomitee ehitus- ja arhitektuuri-osakonna geodeet (1962-1964), Eesti Põllumajanduse Akadeemia assistent (1966-1968), Tartu linna peamaakorraldaja (1968-1969), NSV Liidu

Teaduste Akadeemia Majandusmatemaatika Keskinstituudi Eesti Filiaali juhtiv insener ja vanemteadur ((1969-1980), Eesti NSV Teaduste Akadeemia Majanduse Instituudi vanemteadur (1980-1985) ja uurimisgrupi juht (1985-1991), Tartu Ülikooli teadur (1991-1992), Eesti Põllumajanduse Ülikooli maainseneri instituudi direktor (1992-1993), Eesti Põllumajanduse Ülikooli teadusprorektor (1993-1998) ja aastast 1998 rektor. Stažeerinud Rootsis (1990, 1991), Soomes (1991), USA-s ja Kanas (1993), Inglismaal (1994) ja Taanis (1994, 1998).

1976. aastal omistati H. Elmetile NSV Liidu teaduspreemia.

Aastast 1974 on H. Elmet majandusteaduste kandidaat, aastast 1993 professor. Ta on õpetanud geodeesiat, maakorraldust ja kinnisvara hindamist. Peamised uurimistööd on geodeesias, maakorraldusest, optimaalse maakasutuse planeerimisest ja maade majandusliku hindamise valdkonnast.

H. Elmet on aastast 1994 Eesti Vabariigi Presidendi Akadeemilise Nõukogu ja aastast 1995 Eesti Vabariigi maareformi komisjoni liige.

2001. aasta 24. veebruarist on

H. Elmet Valgetähe IV klassi ordeni kavaler.

Sõudesportlaste perega ühines H. Elmet 1961. aastal Ülo Tõlpi (tähistas 6. veebruaril oma 70-ndat juubelit) treeningugrupis. Ta on kaheksakordne Eesti meister (1962-1970), NSV Liidu II grupi meistrivõistluste esimene kaheksapaadil (1962), NSV Liidu karikavõistluste teine roolijaga kahepaadil (1968) ning NSV Liidu ametiühingute meistrivõistluste kolmas roolijaga nelja- ja kaheksapaadil (1965). 1971. aastal omistati H. Elmetile meistersportlase, 1992. aastal Rahvuskategooria sõudekohtuniku nimetus.

1983. aastal valiti H. Elmet Eesti Sõudespordi Föderatsiooni presiidiumi liikmeks, 1989. aastal Eesti Sõudeliidu juhatuse liikmeks ning 1990. aastal Liidu viitsepresidendiks. Seoses suure koormusega põhitöökohal on ta käesolevast aastast viitsepresidendi kohustustest omal soovil loobunud.

Eesti Sõudeliit ja "Eesti Sõudja" toimetus õnnitlevad Henn Elmetit tema juubelil ning soovivad talle jätkuvat koostööd ja edu järgmise nelja aruandeaasta jooksul Eesti Sõudeliidu juhatuse liikmena.

Aino Pajusalu-Milodan - 60

Aino Pajusalu sündis 17. juulil 1941. a. Pärnus meremehe perekonnas.

Ta õppis Pärnu III ja I Mittetäielikus Keskkoolis, II ja Öhtukeskkoolis, kus lõpetas 1958. aastal kümme klassi. Sama aasta sügisest jätkas A. Pajusalu õpinguid Leningradi (praegu Peterburi) Lesgafti nim. Kehakultuuriinstituudi

treenerite koolis, kus treenerikutse kõrval oli võimalus lõpetada ka üldhariduslik keskkool.

Pärast treenerite kooli lõpetamist (1960) sooritas A. Pajusalu sisseastumiseksamid Lesgafti nim. Kehakultuuriinstituudi spordipedagoogika fakulteedi, mille lõpetamise järel (1964) suunati ta tööle Leningradi Polütehnilise Instituudi (praeguse nimega St. Peterburgi Tehnikaülikool) õppejõuks, kus ta töötas pensionile jäämiseni (2000), saanud 1995. a. sama õppeasutuse humanitaarteaduskonna spordikateedri dotsendiks.

Pajusalu alustas sõudmist 1955. aastal 14-aastasena treener Mihkel Leppiku õpilasena. 1957. aastal tuli ta kahekordseks Eesti meistriks: paarisaeru kahe- ja kaheksapaadil, korrates kahepaadi tiitlivõitu 1958. aastal. Ta sai kaks NSV Liidu noortemeistri tiitlit: paarisaeru nelja- (1957) ja paarisaeru kahepaadil (1958), "Spartaki" üleliidulise meistritiitli ja NSV Liidu meistri-

võistluste 5. koha (mõlemad 1958). Järgnevalt, juba Leningradi "Spartaki" värvides, tuli A. Pajusalu 7-kordseks NSV Liidu meistriks paarisaeru nelja- ja kaheksapaadil (1960-1966), sai hõbemedali (1967), kolmekordseks Euroopa meistriks (1961-1963) ja kahekordseks hõbemedalistiks (1964-1965).

Esimese Eesti sõudjana omistati A. Pajusalule 1958. aastal NSV Liidu meistersportlase ja 1963. aastal teenelise meistersportlase nimetus. 1958. aastal valiti ta Pärnu linna parimaks sportlaseks.

A. Pajusalu lööb aktiivselt kaasa Peterburi Jaani koguduse juures tegutsevas Eesti seltsis ja laulab seltsi segakooris.

Eesti Sõudeliit ja "Eesti Sõudja" toimetus õnnitlevad teenekat sõudesportlast tema juubelil ja soovivad talle edu isamaalise tegevuse edendamisel Peterburi eestlaskonna hulgas.

Õnnitleme!

75	Fernande Tammekänd	22. jaanuar	45	Vilve Alt	13. juuni
70	Lembit Rannast	22. mai		Sirvidas Pranas	14. august
	Hugo-Herbert Artma	21. august		Mari Palm-Järvelaid	25. september
65	Jakob Tõnissoo	05. veebruar		Rita Morrisson-Maier	08. detsember
	Avo Kaljulaid	04. mai		Tatjana Moršakova	23. detsember
	Riho Kuld	10. mai	40	Anne Kask	27. oktoober
	Tõnu Luik	09. juuli	35	Jaanus Pinn	22. juuli
	Aita Artma	17. november		Mihkel Mardna	28. oktoober
	Jüri Veisserik	22. november		Heiki-Valev Allik	23. november
	Neeme Raig	27. november		Tatjana Jaanson	23. november
60	Jevgeni Dobrus	02. aprill	30	Svetlana Kuritsõna	26. jaanuar
	Liidia Nemtseva-Annilo	01. juuli		Andres Ennok	28. jaanuar
	Valentina Patseva-Jaansen	05. september		Tarmo Virkus	28. jaanuar
	Tiiu Muru-Peterson	12. september		Filipp Ilves	16. juuni
	Jaan Pedaste	14. oktoober		Toomas Ilves	16. juuni
	Tõnu Jürgenson	28. november		Jaanus Strikholm	05. juuli
55	Tiiu Truus	18. märts		Toomas Karotamm	20. juuli
	Jaan Tults	30. aprill		Kaido Koppel	23. august
	Peeter Sonntak	07. juuni		Toomas Vilpart	21. september
	Peeter Mitt	12. august		Piret Jamnes	23. september
	Kristin Johari-Seier	07. november	25	Aljona Lutovinova	06. juuli
	Rein Põlluste	08. detsember		Tanel Häidkind	03. august
50	Jaan Ratassepp	02. veebruar		Peeter Strikholm	01. november
	Eha Bandalovska-Strikholm	22. veebruar		Silver Sonntak	11. november
	Taivo Killing	30. august	20	Karen Järva	03. aprill
	Kalev Hunt	19. november		Katrin Ots	25. august
	Peeter Allas	05. detsember		Leonid Gulov	29. september
45	Margus Tammekivi	23. jaanuar		Kristi Oskar	25. august

Eesti Sõudeliidu infoblokk

EESTI SÕUDELIIT

Regati pst.1, 11911 Tallinn

Tel (0) 639 8675

Faks (0) 639 8653

e-mail jaan@era.sport.ee

EESTI SÕUDELIIDU JUHATUS

President	Tarmo Kõuts	Eesti Kaitseväe juhataja, kontradmiral	(0) 666 1003
Viitsepresident	Robert Närska	Eesti Maapanga peadirektor	(0) 640 8300 allas@emp.ee
Viitsepresident	Mihkel Klementsov	Estover-Kaubanduse AS osakonnajuhataja	0515 8315 mihkel.klementsov@estover.ee
Liikmed:	Peeter Allik	ENIRO Eesti AS-i juhataja	(0) 630 0200 peeter.allik@eniro.ee
	Henn Elmet	EPMÜ rektor	(07) 313 008 rec@eau.ee
	Tõnu Endrekson	SK "Pärnu" tegevsoudja	056 903 160
	Arne Graumann	OÜ Longfordi direktor	(043) 34 660 kriuks@soccer.com
	Ants Kiviselg	Kaitseväe Ühendatud Õppeasutuste juhataja	(07) 314 100 ants.kiviselg@ksk.edu.ee
	Reet Palm	SK "Kalevi" sõudetreener	(044) 35 810 matti@estpak.ee
	Marian Vahuri	OÜ Belfordi juhataja	(0) 660 4913 belford@online.ee
	Ivar Virkus	Tallinna aselinnapea	(0) 640 4107 i.virkus@tallinnlv.ee

EESTI SÕUDELIIDU REVISJONIKOMISJON

Esimees	Jaan Vaiksaar	SAK "Tartu" juhataja	050 37 554 saktartu@online.ee
Liikmed:	Krista Kungla	OÜ Jungenti Tartu müügiesindaja	051 77 366
	Ruth Vaar	Viljandi SK treener	056 483 053 RUTH.SOUD@mail.ee

EESTI SÕUDELIIDU ŽÜRII

Esimees	Hugo-Herbert Artma	(044) 31 788 Peeter.Ounap@mail.ee
---------	--------------------	--------------------------------------

EESTI SÕUDELIIDU TÖÖTAJAD

Peasekretär	Jaan Tults	(0) 398 675 jaan@era.sport.ee
Büroo juhataja	Kaia Laur	(0) 398 675 jaan@era.sport.ee

SÕUDEKLUBID

"Aeron"	Reiu Spordibaas 80046 Paikuse vald Pärnumaa	Tallinna SK	Paldiski mnt. 167-16 13518 Tallinn (0) 657 4864 (0) 660 4913	
President	Mati Villsaar	056 282 104	President	Marian Vahuri
"Aht"	Ranna tee 1 51013 Tartu (07) 433 468	SAK "Tartu"	Ranna tee 3 51013 Tartu (07) 352 415 (07) 361 111	
President	Ülo Tölp	(07) 433 468	President	Aksel Kivi
"Kalev"	Suur-Jõe 50B 80042 Pärnu (044) 32 456	Viljandi SK	Ranna pst. 6 71020 Viljandi 052 74 263 056 483 053	
President	Matti Killing	050 63 809	President	Indrek Ilves
Treener	Reet Palm	(044) 35 810	Treener	Ruth Vaar
"Pärnu"	Rääma 27 80039 Pärnu (044) 43 788			
President	Margus Tammekivi	(044) 31 374		
Treener	Mihkel Leppik	(044) 43 788		

SÕUDEBAASID

SK "Energia"	Jõe 1 20609 Narva (035) 28 152 055 11 443	Tartu Linna Sõudebaas	Ranna tee 3 51013 Tartu 050 37 554 050 67 255	
Treenerid	Valeri Osmokesku Sergei Gluško	Juhataja	Jaan Vaiksaar	
		Treener	Jüri Kurul	
Haabersti Vaba Aja Keskus Harku SB	Sõudebaasi tee 21 13517 Tallinn (0) 657 4864	Tartu Ülikooli Emajõe Sõudebaas	Ranna tee 1 51013 Tartu (07) 433 468 (07) 433 468	
Pärnu "Kalev"	Suur-Jõe 50B 80042 Pärnu (044) 38 776	Juhataja	Ülo Tölp	
Juhataja	Matti Killing	050 63 809		
Treener	Roman Lutoškin	(044) 38 776	Viljandi SK	
Sõudeklubi "Pärnu"	Rääma 27 80039 Pärnu (044) 43 797	Juhataja	Rein Uustalu	
Juhataja	Arvo Loorits	050 13 609	056 491 365	
Treener	Raini Lelle	(044) 43 797	Treener	Ruth Vaar
			056 483 053	

SPORDIKOOLID

Narva "Energia"	Võidu 4 20609 Narva (035) 73 504 055 11 443	Viljandi SK	Vaksali 4 71020 Viljandi (043) 33 533 (043) 33 533 056 483 053
Direktor	Ivan Mastakov	Direktor	Urmas Müür
Treener	Sergei Gluško	Treener	Ruth Vaar
Pärnu "Kalev"	Ringi 14A 80014 Pärnu (044) 59 684 (044) 38 776		
Direktor	Anu Tammik		
Treener	Roman Lutoškin		

Toimetusel

Austatud lugeja!

Käesoleva numbriga alustab "Eesti Sõudja" kolmandat aastatuhandet!

Eelmise sajandi kaheksa numbriga (1993-2000) on aastakiri püüdnud olla sõudespordi probleemide valgustajaks, meie sõudmise ajaloo talletamise ja avaldamise kohaks, meie võitude tunnustajaks ning kaotuste lohutajaks. Mismoodi ja kuidas on sõudmisalaste probleemide kajastamine õnnestunud, see jäägu iga lugeja otsustada.

Toimetusel on tõsine heameel asjaolust, et meie ümber on koondunud endiste ja praeguste sõudjate, oma ala entusiastide ja kaasalööjate kollektiiv, kes oma osalusega on aidanud meie aastakirja sisustada. Märkigem siin mõned: Ülo Tõlp, Veljo Kalep, Mihkel Klementsov, Jaan Tults ja mitmed teised, kes läbi kaheksa aasta on seisnud meie kaastöölise esiridades. Toimetus tänab Eesti Sõudeliidu presidenti härra Peeter Mardnat, kelle heasoovlikud ja julgustavad sissejuhatavad kirjaread aastakirja iga numbril esimesel leheküljel on andnud suuna ja mõtte "Eesti Sõudja" järjekordse numbril kokkuseadmisel ja toimetamisel.

Oma žurnali vormis aastakirjale võime olla uhked, sest oleme Eesti Vabariigi spordialade liitudest ja föderatsioonidest

ainus, kes on saanud hakkama niisuguse "vägitükiga" – vaatamata raskustele toimetada trükiküpsaks oma aastakirja iga järjekordse numbril ja tuua see oma lugejateni. Selle töö juures tuleb anda au eelkõige Eesti Sõudeliidu peasekretärile härra Jaan Tultsile, kes pidevalt otsib ja on ka alati leidnud tarvilikud summad "Eesti Sõudja" trükkimiseks. Loodame ja usume, et see ka lähiaegadel toimib.

Aastakiri avab käesoleva numbriga uue rubriigi: "Sõudespordi ajalugu sõnas ja pildis", milles kavatseme avaldada senini arhiiviriivulitel ja isiklikes kogudes "tolmuvaid" dokumente ja fotosid. Sellesse rubriiki ootame kõigi kaastööd, kellel on säilinud huvitavaid seiku ja fakte, dokumente ja fotosid meie vabariigi sõudespordi ajaloost.

"Eesti Sõudja" soovib kõigile oma lugejatele edukat ja õnnelikast 2001. aastat, tugevat tervist ja jaksu vabariigi sõudespordi edendamisel! Saagu uue aastatuhande, uue sajandi esimene aasta meie lootuste, ootuste ja soovide täitumise aastaks!

Meeldivate kohtumisteni 2001. aastal!

"Eesti Sõudja" toimetus

TOIMETUS

Peatoimetaja:

Hugo-Herbert Artma

pk 333, 10503 Tallinn

tel. (0) 6 570 590

Voorimehe 14, 80032

Pärnu

tel. (044) 31 788

Keeletoimetaja:

Virve Pillau

Toimetusnõukogu:

Mihkel Klementsov

Peeter Mardna

Jaan Tults

Väljaandja:

Eesti Sõudeliit

Regati pst. 1, 11911

Tallinn

tel. (0) 6 398 675

faks (0) 6 398 653

Trükk:

Spin Press

Regati pst. 1, 11911 Tallinn

tel. (0) 6 398 734

faks (0) 6 398 733

Sisukord

Peeter Mardna	1
Veljo Kalep. Huvasti 20. sajand! Mõtteid ohvrikivide juures	2
Eesti sõudjad juubeldasid	4
Jaak Tults. Märkmeid ja tähelepanekuid olümpiaprojektijuhi töomailt	6
Hugo-Herbert Artma. Sõudeliidu neli aastaringi	10
Huvasti, härra president!	11
Tervist, härra president!	12
Hugo-Herbert Artma. Žürii edukas aasta	13
Peatoimetaja veerud	14
Robert Närska. SAK "Tartu" tegevusmailt.	16
JÜRI JAANSON – Pärnu Vapimärgi kavaler	17
SERGEI GLUŠKO – Eesti spordi riikliku aastapreemia 2000 laureaat	18
Veljo Kalep. Üleminek riiklikust spordist klubispordiks	19
Jaak Jürimäe, Jarek Mäestu. Sõudmistreeningu organiseerimise eri aspektid	21
Jaak Jürimäe, Priit Purge. Antropomeetriliste näitajate tähtsus sõudmise võistlustulemuses	25
Mihkel Klementsov. Sõudetehnikast ja inventarist. Paadi ja inventari reguleerimine (järg)	26
UUGU-ÄRBÄRT PAJATAB	28
Sõudespordi ajalugu sõnas ja pildis	29
EESTI SÕUDMINE 2000	34
– XXVII Olümpiamängud	34
– Juunioride maailmameistrivõistlused	34
– Juunioride Balti karikavõistlused	35
– Eesti lahtised meistrivõistlused	36
– Eesti juunioride, Sen-B, ja veteranide meistrivõistlused	38
Tõnu Endrekson. Reis üle Atlandi ookeani	41
EESTI SÕUDMINE 2001	43
– Maailmameistrivõistlused sõudeergomeetrial	43
– Eesti lahtised meistrivõistlused sõudeergomeetrial	43
– 2001. aasta sõudevõistluste kalender	45
– Sõudevõistluste juhendid	46
EESTI SÕUDESPOORDI JUUBELIAASTA PARIMAD	48
ÕNNITLEME!	49
– ARNOLD EBROK – 80	49
– ILMAR RUHNO – 75	49
– ÜLO TÖLP – 70	50
– NIKOLAI VARB – 70	50
– HENN ELMET – 60	51
– AINO PAJUSALU – 60	51
EESTI SÕUDELIIDU INFOBLOKK	53
– ESL-i juhatus	53
– ESL-i revisjonikomisjon	53
– ESL-i žürii	53
– ESL-i töötajad	53
– ESL-i juhatus	53
– Sõudeklubid	54
– Sõudebaasid	54
– Spordikoolid	54
TOIMETUSELT	55

Esikaane foto: Jüri Jaanson – parim sõudja Eesti sõudespordi ajaloos.

new balance ®

Kaks meest, kes abistasid Jüri Jaansonit Sydney Olümpiamängudeks ettevalmistamisel.

Thor S. Nilsen annab Jaan Tuultsile kätte diplomi Rahvusvahelise III Sõudeakadeemia lõpetamisel Sevillas 23. veebruaril 2001. a.

